

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ŘÍZENÍ

Studijní program: **N 6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Komparace podmínek pro agroturistiku ve střední Evropě

Vedoucí diplomové práce:

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová

Autorka:

Bc. Martina Bečvářová

České Budějovice 2013

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina BEČVÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **E110005**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Komparace podmínek pro agroturistiku ve střední Evropě**
Zadávající katedra: **Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Metodika práce:

Diplomová práce je zaměřena na analýzu fungování a podpor agroturistických služeb v zemích střední Evropy - České republice, Německu, Rakousku, Maďarsku, Slovensku, Polsku. Komparována bude aktuální nabídka služeb, jejich rozsah a organizace, resp. systém podpor pro podnikatele v agroturistice. Předmětem analýz bude nalezení vhodných přístupů v rozvoji agroturistiky v jednotlivých oblastech a zemích.

Cíl práce:

Cílem práce bude zanalyzování aktuálního stavu nabídky agroturistických služeb a jejich podpor na národní úrovni resp. EU. V práci budou použity analytické metody historické, logické a komparační s využitím analýzy statistických údajů.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Cíle a metodika, 3. Literární přehled, 4. Řešení problematiky, 5. Provedení analýzy, 6. Návrhová část, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, 10. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 70 stran, dle možností**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. Marketing služeb. 1.vyd. Grada Publishing, Praha 2001. 180s., ISBN 80-7169-995-0.
KOTLER, P., KELLER, K. L. Marketing Management. Prentice Hall; 12 edition. 816 s. ISBN: 978-0131457577.
PARMOVÁ, D. Řízení služeb: přednášky. 1.vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, České Budějovice 2004. 96 s., ISBN 80-7040-673-9.
PAYNE, A. Marketing služeb. 1.vyd. Grada Publishing, Praha 1996. 248 s., ISBN 80-7169-276-X.
BERÁNEK, J., KOTEK, P. Řízení hotelového provozu. 3., přeprac. vyd. MAG Consulting Grada Publishing, Praha 2003. 218 s. ISBN 80-86724-00-X.
PARMOVÁ, D., PARMOVÁ, D. Provoz služeb v cestovním ruchu 1. vyd. Jihočeská univerzita, České Budějovice 2003, 84 s. ISBN 80-7040-611-9.
HORNER, S., SWARBROOKE, J. Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Grada, Praha 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9
SZNAJDER, M., PRZEZBÓRSKA, L., SCRIMGEOUR, F. Agritourism. Cabi 2009. 301 s. ISBN 978-1-84593-482-8
GEORGE, W., MAIR, H., REID, G. Rural tourism development, Mpg books Bristol 2009. ISBN 978-1-84541-100-8

Vedoucí diplomové práce: **Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová**
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Datum zadání diplomové práce: **10. února 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.

děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
S.L.S. 313
370 02 České Budějovice

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 29. února 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Komparace podmínek pro agroturistiku ve střední Evropě* vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/ v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 9.9.2013

.....

Bc. Martina Bečvářová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat především paní doc. Dr. Ing. Dagmar Škodové Parmové, vedoucí diplomové práce, za cenné rady a odbornou pomoc a velice vstřícný přístup při zpracovávání mé práce.

Děkuji také paní Ing. Terezii Daňkové, majitelce penzionu a ranče U Starýho kance v Hoslovicích v Jižních Čechách za poskytnutí řízeného rozhovoru.

Bc. Martina Bečvářová

Obsah

1	ÚVOD	3
2	PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	5
2.1	Cestovní ruch	5
2.1.1	<i>Služby v cestovním ruchu</i>	5
2.2	Zelený cestovní ruch	7
2.2.1	<i>Ekoturistika</i>	8
2.2.2	<i>Venkovský cestovní ruch</i>	10
2.2.3	<i>Agroturistika</i>	13
2.2.4	<i>Agroturistika jako podnikatelská činnost</i>	20
2.2.5	<i>Trvale udržitelný rozvoj</i>	21
3	CÍL PRÁCE A METODIKA	24
3.1	Cíl práce	24
3.2	Metody a techniky zpracování	24
4	ZKOUMANÁ OBLAST	27
4.1	Potenciál agroturistiky v rámci cestovního ruchu EU	27
4.1.1	<i>Statistické údaje ve sledovaných zemích</i>	28
4.1.2	<i>Nadnárodní orgány a organizace v oblasti venkovského CR a agroturistiky</i>	30
4.2	Agroturistika v jednotlivých sledovaných zemích	35
4.2.1	<i>Česká republika</i>	35
4.2.2	<i>Slovensko</i>	48
4.2.3	<i>Rakousko</i>	53
4.2.4	<i>Německo</i>	58
4.2.5	<i>Maďarsko</i>	62
4.2.6	<i>Polsko</i>	65
4.3	Shrnutí dobré praxe v agroturistice	68
4.4	Řízený rozhovor s vybranými poskytovateli agroturistických služeb	70
4.4.1	<i>Zhodnocení řízeného rozhovoru</i>	70

5	SWOT ANALÝZA	71
5.1	Agroturistika v ČR - SWOT analýza	71
5.1.1	<i>Agroturistika v ČR - SWOT analýza (odborná literatura)</i>	73
5.1.2	<i>Prioritní body pro SWOT analýzu</i>	74
5.2	Fullerův trojúhelník	75
5.2.1	Určení výsledné strategie	78
6	NÁVRHOVÁ ČÁST	79
6.1	Strategie z pohledu státu a podpůrných institucí v ČR	79
6.1.1	<i>Legislativní předpisy pro „prodej ze dvora“ v ČR a Rakousku</i>	79
6.1.2	<i>Vznik jednotné statistiky v rámci Českého statistického úřadu</i>	82
6.1.3	<i>Vznik jednotné instituce podporující podnikatele v agroturistice</i>	83
6.2	Strategie z pohledu podnikatele v agroturistice	85
6.2.1	<i>Využití pomoci Místních akčních skupin</i>	85
6.2.2	<i>Komplexní produkt po vzoru zahraničí</i>	88
6.2.3	<i>Marketingová propagace zvolené farmy</i>	90
7	ZÁVĚR	91
8	SUMMARY	93
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	94
9.1	Literární zdroje	94
9.2	Internetové zdroje	96
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	101
10.1	Seznam obrázků	101
10.2	Seznam tabulek	102
11	PŘÍLOHY	103
11.1	Seznam příloh	103

1 ÚVOD

Agroturistika není zcela novým odvětvím cestovního ruchu, avšak v současné době se dostává stále více do povědomí turistů díky své specifčnosti a výjimečnosti. Dnešní uspěchaný svět plný technologického pokroku, stresu a hlučného znečištěného prostředí nabádá k tomu, aby se lidé vraceli zpět do přírody, na venkov, k tradicím a ke svým kořenům. Agroturistika je specifická forma venkovského cestovního ruchu, která poskytuje ubytování se stravováním, s dalšími doprovodnými službami a aktivitami jako je práce na statku s farmáři, ochutnávání produktů z farmy, účast na lidových slavnostech, rybaření, vyjížděky na koních, kontakt se zvířaty na farmě a další činnosti, které jsou pro agroturistiku typické. Tato forma cestovního ruchu je nejvíce oblíbená mezi rodinami s dětmi, ale i mezi milovníky přírody, milovníky zvířat, cyklisty nebo jednotlivce hledající něco odlišného než nabízí masový cestovní ruch. Výhodou pro turisty je také finanční stránka, neboť dovolená na farmě není tak finančně nákladná jako rekreace v zahraničí. Mezi další výhody agroturistiky patří pozitivní vliv na obce, regiony, stát a v neposlední řadě na samotné občany, kteří ve venkovských oblastech žijí. Rozvoj tohoto odvětví cestovního ruchu znamená snížení nezaměstnanosti, nové pracovní příležitosti a přínos pro celý region. Díky agroturistice se mohou zprostředkovaně zapojit další instituce v obci a okolí, které při správném využití kulturního, historického a přírodního bohatství dané lokality mohou přijít k dalším významným zdrojům příjmů. Pokud se tyto aspekty správně propojí v jeden celek, snaha provozovatelů v agroturistice a dalších zúčastněných stran bude úspěšná a turisté se k nim budou vždy rádi vracet. V dnešní době se většina obyvatel přesouvá z venkova do měst a to především kvůli pracovním příležitostem, kterých městské oblasti nepochybně nabízí více. Právě agroturistika může pomoci obcím a mikroregionům ke stabilizaci osídlení a rozvoji venkovského života.

V diplomové práci je zacíleno na analýzu fungování a podpor agroturistických služeb ve střední Evropě, tedy v České republice, Německu, Rakousku, Polsku, Slovensku a Maďarsku. Bude analyzována nabídka služeb agroturistiky v jednotlivých zemích. V rámci jednotlivých kapitol bude každá země analyzována z hlediska obecných informací, zemědělství, cestovního ruchu jako takového, fungování agroturistiky a dále se autorka zaměří na podporu ze strany institucí zabývajících se agroturistikou. Budou popsány jednotlivé svazy, sdružení, nevládní neziskové organizace, značky kvality pro potraviny nebo typy certifikací pro ubytování, které jednotlivé země používají. Dále se diplomová práce zaměří na SWOT analýzu, díky které bude možné určit strategii, jakou by se měla agroturistika v České republice ubírat a na co by se měli podnikatelé a státní instituce zaměřovat. Pro účely diplomové práce bude vytvořen řízený rozhovor s poskytovatelem agroturistických služeb, jehož přínos bude

uplatněn v rámci návrhů jednotlivých strategií. Závěrečná kapitola diplomové práce bude obsahovat návrhy a možná zlepšení jednotlivých zainteresovaných stran.

2 PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

2.1 Cestovní ruch

Podle definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO), která definuje CR jako činnost lidí spočívající v cestování a pobytu mimo místo jejich obvyklého pobytu do doby kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a za jinými účely (Škodová Parmová, 2007). Jde o krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností (Horner & Swarbrooke, 2003).

Pojem cestovní ruch se dnes rozumí celkový pobyt mimo stálé bydliště, který slouží především k odpočinku, návštěvě přírodních krás, kulturních památek, sportu nebo jiným požitkům a s tím spojené cestování (Parmová & Parmová, 2003).

2.1.1 Služby v cestovním ruchu

CR je zařazen do terciéru, tedy do sektoru služeb. Službu můžeme charakterizovat jako činnost, která v sobě má určitý prvek nehmataelnosti a vyžaduje určitou interakci se zákazníkem nebo s jeho majetkem. Službám se obecně přisuzují tyto čtyři vlastnosti:

- Nehmataelnost – služby jsou do značné míry abstraktní a nehmataelné.
- Proměnlivost – služby nejsou standardní a jsou vysoce proměnlivé.
- Nedělitelnost – výroba a spotřeba služeb většinou probíhá současně za účasti zákazníka.
- Pomíjivost – služby nelze skladovat (Payne, 1996).

Obdobně rozlišuje služby i Parmová, která je charakterizuje na následujících faktorech a to nehmotnost, nedělitelnost, neoddělitelnost od poskytovatele, pomíjivost (Parmová, 2004).

Služba je jakákoliv činnost nebo výhoda, kterou jedna strana může nabídnout druhé straně, je v zásadě nehmotná a jejím výsledkem není vlastnictví. Produkce služby může, ale nemusí být spojena s hmotným produktem (Kotler & Armstrong in Janečková & Vašítková, 2000). Je to složitý produkt, který můžeme definovat jako soubor hmotných a nehmotných prvků obsahujících funkční, sociální a psychologické užítky nebo výhody. Produktem může být myšlenka, služba nebo zboží nebo kombinace všech tří výstupů (Pride & Ferrell in Janečková & Vašítková, 2000).

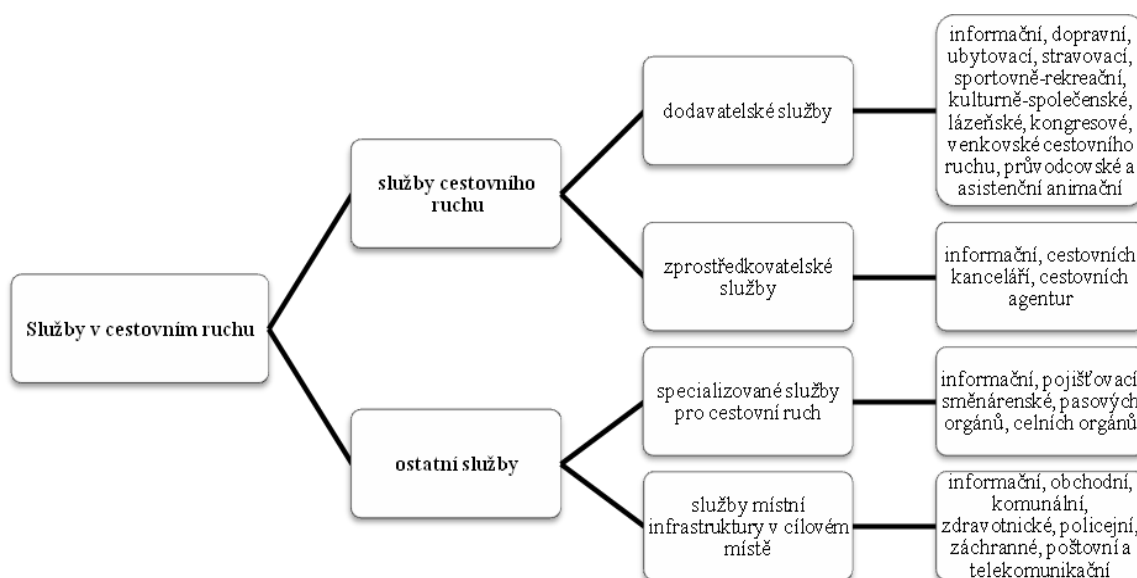
2.1.1.1 Definice služeb

- Poskytování nehmotných statků k uspokojování potřeb za úplatu.
- Činnosti, výhody nebo uspokojení nabízené na prodej nebo poskytované v souvislosti s prodejem zboží.
- Z hlediska výrobního podniku jsou služby doplňkem nabídky jeho výrobků a vytvářejí jeho konkurenční výhodu či jedinečnosti jeho nabídky.

Mnoho subjektů cestovního ruchu se na základě průzkumu tržních příležitostí či na základě představ vedení specializuje na určitý druh spotřebitelské poptávky, a tím se stávají jedinečnými. Specializace na určitý druh poptávky umožňuje navázání těsnějšího vztahu s hosty, odlišení se od konkurence a především vytvoření nezaměnitelné image (Beránek & Kotek, 2003).

2.1.1.2 Struktura služeb v cestovním ruchu

Obrázek č. 1 Struktura služeb v cestovním ruchu

Zdroj: Hesková et. al., 2006

Služby v cestovním ruchu (tourism service) jsou výlučně nebo převážně určeny na uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu, ostatní služby jsou určeny převážně místnímu obyvatelstvu s tím, že účastníkům cestovního ruchu je určena část jejich produkce.

2.1.1.2 Služby venkovského cestovního ruchu (rural tourism services)

Jsou relativně samostatným souborem služeb poskytovaných účastníkům venkovského cestovního ruchu včetně agroturistiky. Jejich poskytování vyžaduje vhodné zařízení lokalizované ve venkovském prostředí a bezprostřední interakci producenta služeb a hosta. Jde o ubytovací, stravovací a doplňkové služby na venkově.

Ubytovací služby poskytují obvykle majitelé a pronajímatelé vhodných nemovitostí (chata, chalupa, rolnický dům, usedlost apod.).

Stravovací služby obvykle navazují na ubytovací služby. Účastník venkovského cestovního ruchu ubytovaný v soukromí očekává, že mu je poskytne majitel zařízení nebo mu dá k dispozici samostatnou kuchyňku, kde si bude moci připravovat jídla sám podle chuti a v čase, který mu vyhovuje. Přitom se často využívá nabídka produktů vlastní výroby nebo jiných místních producentů tak, aby obsahovala zajímavý sortiment mléčných produktů, ovoce a zeleniny, masových specialit, vína, destilátů atd.

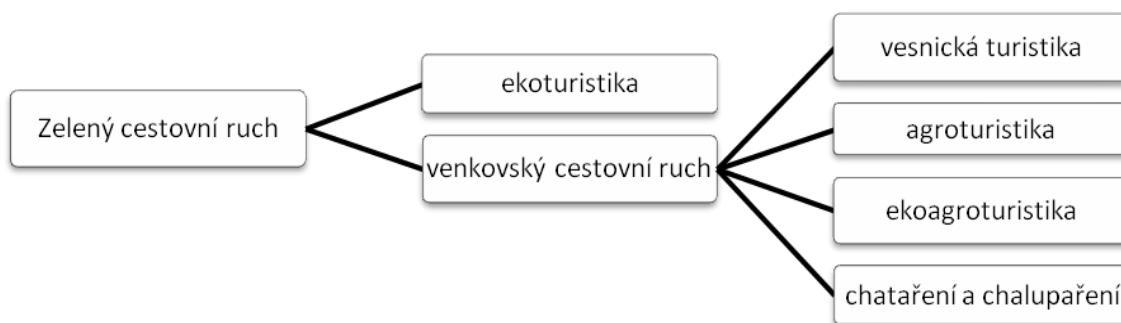
Doplňkové služby by měly tvořit dvě skupiny služeb. V první skupině jde o služby, které se poskytují nejen účastníkům venkovského cestovního ruchu, ale i dalším návštěvníkům, z části místnímu obyvatelstvu, v druhé skupině jde o služby volného času včetně animace, určené hlavně účastníkům venkovského cestovního ruchu. Do první skupiny zařazujeme propagační a informační služby zaměřené na představení obce, regionu, jeho zajímavostí a služeb nejširšímu okruhu návštěvníků, společenské a zábavní služby pohostinských zařízení v cílovém místě, případně v jeho okolí, obchodní služby, prodej vlastních produktů podnikatelů, řemeslnické a opravárenské služby, placené komunální služby pro obyvatelstvo a služby zdravotnického střediska.

Službami volného času rozumíme takové, které umožňují účastníkům venkovského cestovního ruchu aktivně si užít dovolenou, umožňují poznat jiný způsob života na venkově, získat nové zážitky a poznatky. Jde o pozorování prací na venkově a zemědělských prací, aktivní účast na nich (sklízňové práce, senoseč, sklizeň ovoce a zeleniny, péče o zvířata, stříhání ovcí atd.), účast na folklorních slavnostech, oslavách různých svátků, tradičních svatbách, křtinách dítěte, jarmarku, dožínkových slavnostech, pouti, vzpomínkových slavnostech, ochutnávce vín a domácích výrobků, možnosti seznamování se s lidovými řemesly, řemeslnými tradicemi spojené s výukou řemesel atd. (Hesková et. al., 2006).

2.2 Zelený cestovní ruch

Zelený cestovní ruch zdůrazňuje především místní hledisko uskutečňování cestovního ruchu, tj. nejen ve volné krajině, ale také i v mírně osídlených oblastech, na rozdíl od cestovního ruchu ve městech či v koncentrovaných přímořských střediscích. Je charakterizován touhou návštěvníků splynout s přírodou i lidským prostředím. Jde o cestovní ruch s aktivní náplní, respektující a chránící přírodu. Zelený cestovní ruch v konkrétní podobě vystupuje především jako ekoturistika a venkovský cestovní ruch (Škodová Parmová, 2007).

Obrázek č. 2 Rozdělení „zeleného“ cestovního ruchu

Zdroj: Pourová, 2002

2.2.1 Ekoturistika

Podle Buckleye je ekoturistika užitečný koncept, ale ne zcela jasně definovaný. V počátcích byla ekoturistika popisována ekologickými organizacemi jako turistika založená na přírodě, jež je obhospodařována trvale udržitelným způsobem a učí k šetrnosti k životnímu prostředí. Průmysl a vláda se zaměřily na ekoturistiku z hlediska produktu jako efektivní synonymum k turistice založené na přírodě. S ohledem na oblast životního prostředí je ekoturistika považována za „udržitelnou“ nebo „zodpovědnou“ turistiku.

Klíčové prvky ekoturistiky

- Produkt spojený s přírodou
- Minimální vliv managementu (řízení)
- Vzdělávání v oblasti životního prostředí
- Přínos pro ochranu přírody (Buckley, 2009).

Ekoturistika je úzce definována jako součást produktu cestovního ruchu v širších souvislostech. Zahrnuje přírodu, faunu a floru vyskytující se volně v přírodě, dobrodružství, kulturu a také agroturistiku a venkovskou turistiku (Buckley, 2009).

Ekoturistika, rychle rostoucí segment založený na přírodně orientovaný cestovní ruch, je definována Mezinárodní společností pro ekoturistiku (TIES) jako „odpovědné cestování do přírodních oblastí, které nenarušuje tamní životní prostředí a udržuje blahobyt místních lidí“ (TIES in McCool & Moisey, 2008).

Také Ceballos & Lascurian tvrdí, že ekoturistika je cestování do relativně nenarušených nebo neznečištěných přírodních oblastí s konkrétním cílem studovat, obdivovat a užívat si krajinu a její volně žijící zvířata a rostlinstvo (Ceballos & Lascurian in McCool & Moisey, 2008).

Ekoturistika se týká cestovního ruchu orientovaného na přírodu, který nemá tak škodlivé účinky na cílová místa ve vztahu k životnímu prostředí, sociálním a ekonomickým zdrojům než tradiční masový cestovní ruch (McCool & Moisey, 2008). Také se vyznačuje vysokou mírou odpovědnosti a ohleduplnosti návštěvníků vůči přírodě a její ochraně. Významné jsou i její výchovné aspekty (Škodová Parmová, 2007).

Odborná literatura také tvrdí, že ekoturistika je cestovní ruch zaměřený na poznávání přírody a orientovaný především na poznávání přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a dalších přírodních krás tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány (Škodová Parmová, 2007).

S touto definicí se shodují Zelenka & Pásková (2012), kteří pojem ekoturismus vysvětlují podobně a to tak, že ekoturismus je forma CR, její účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvarů přírody, přírodních rezervací, kulturních památek a akcí, národních parků, dalších přírodních atraktivit, souhrnně biosféry a antroposféry (člověkem modelované životní prostředí) tak, aby nebyly cestovním ruchem nadměrně narušovány. Blízkými termíny jsou udržitelný CR (angl. sustainable tourism) a odpovědný CR (responsible tourism), přírodně-orientovaný CR.

Pro ekoturismus jsou typické ekoturistické aktivity (angl. ecotourism activities) – podle různé kvalifikace více než 80 různých aktivit s relativně malým vlivem na ekosystémy: pěší turistika, fotografování, pozorování volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, jízda na kajaku, účast na kulturních akcích, montanistika, cykloturistika, dílny hlubinné ekologie, survival, pozorování ptactva aj. Cílem návštěvníků jsou často ekosystémy s harmonickým sepletím flóry a přírodní scenérie (Zelenka & Pásková, 2012).

Tabulka č. 1 Pojmy související s ekoturistikou

Pojem	Význam
Zelená turistika	Tento termín je v podstatě synonymem pro ekoturistiku, jeho přesná definice neexistuje
Alternativní turistika	Termín užívaný v odborné literatuře, který se odlišuje od masového CR. Je to jakýkoliv druh turistiky s malým nebo specializovaným trhem, nebo takový produkt, který není k dostání v běžné cestovní kanceláři
Endemická turistika	Málo používaný termín odvozený z termínu používaného v biologii, vyjadřuje jakýkoliv typ produktu CR, který se primárně vyskytuje pouze v určité oblasti
Geoturistika (geologická verze)	CR, jehož hlavním prvkem jsou geologické rysy včetně málo používaných působivých scénérií
Geoturistika (geografická verze)	Výraz navrhl <i>National Geographic</i> , blízká pojmu ekoturistika, nerozšířena kvůli nejasnému významu
Odpovědný CR	Málo používaný termín, patrně analogicky odvozen od „zodpovědné péče“ iniciované chemickým průmyslem, je zaměřen na sociální úvahy
Trvale udržitelný CR	Často využívaný, ale chybně definovaný termín, označující CR, který je v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje, který je sám o sobě velmi nejasný a sporný; odkazuje na environmentální management v běžném CR, není omezen na ekoturistiku, je přijatý v UNWTO Iniciativě pro udržitelný cestovní ruch, TOIS

Zdroj: R. Buckley, 2009

2.2.2 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch představuje sloučení dvou zatím nejlivnějších rysů moderního života. Nejen ekonomická síla, sociální, kulturní a politické změny a změny v životním prostředí definují a vymezují prostor venkova po celém světě, ale rovněž rozsáhlá globální transformace a měnící se potřeby lidí, což je umožněno jejich volným pohybem v rámci celého světa (Hall et. al., 2005).

Pojem venkovský cestovní ruch byl předmětem dokumentu z roku 1994 „Tourism strategies and rural development“. Dokument OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – Organisation for Economic Cooperation and Development, 1994: 14) uvádí podmínky venkovské turistiky:

1. Nachází se ve venkovských oblastech.
2. Funguje vesnickým způsobem života, měla by být postavena na zvláštních rysech venkovského prostředí – drobní živnostníci, otevřený prostor, úzký kontakt s přírodou a s okolním světem, dědictví minulosti, tradiční společnost a tradiční přístupy.
3. Měřítko venkova – z hlediska budov a osídlení - tedy v malém měřítku
4. Tradiční, pomalu rostoucí a ekologická, spojená s místními obyvateli. Často je do značné míry řízena lokálně a vyvinuta pro dlouhodobý pozitivní rozvoj území.
5. Udržitelná – přispívá k udržení zvláštního venkovského charakteru a k udržitelnému rozvoji využívání přírodních zdrojů. Venkovská turistika by měla být potenciálním nástrojem pro zachování a udržitelnost než jako urbanizační a rozvojový nástroj. (Hall et. al., 2005)

Stříbrná (2005) doplňuje, že venkovská turistika je složena z mnoha druhů, které umožní komplexní obraz venkovského prostředí, ekonomiky a historie.

Venkovská turistika souvisí především s nízkou hustotou obyvatelstva a otevřeným prostorem a s malými sídly obvykle méně než s deseti tisíci obyvateli. Využívání půdy souvisí především se zemědělstvím, lesnictvím a ochranou přírodních lokalit. Společnost má sklon k tradicionalismu (vliv tradičních zvyklostí je často velmi silný) (Stříbrná, 2005).

Venkovský cestovní ruch představuje komplexní pohled na životní prostředí na venkově, jeho historii a ekonomickou situaci (George et. al., 2009). Moravec et. al. doplňují, že jde o celý komplex faktorů, vazeb a vývojových tendencí, jež ovlivňují ve svých důsledcích výslednou podobu produktu:

- Cestovní ruch, který směřuje do měst nebo rekreačních středisek se neomezuje jen na městské oblasti, ale rozlévá se i do venkovských oblastí;
- Není snadné definovat, co to vlastně venkovské oblasti jsou a kritéria, která jednotlivé státy používají, se velmi liší;
- Cestovní ruch je historicky městský pojem, většina turistů pochází z městských aglomerací, cestovní ruch může po urbanistické stránce ovlivnit venkovské oblasti, neboť podporuje kulturní a ekonomické změny a novou výstavbu (Moravec et. al., 2006).

Podstatou venkovského cestovního ruchu je místní spolupráce a zapojení veřejnosti prostřednictvím vhodné spolupráce, což pravděpodobně představuje jeden z nejdůležitějších požadavků pro udržitelnost venkovského cestovního ruchu. (Caalders, 2002; Petric, 2003; Tinsley & Lynch, 2001 in Hall et. al., 2005).

Zelenka & Pásková uvádí, že venkovský cestovní ruch (též rurální cestovní ruch; angl. rural tourism) je souborné označení pro druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově (procházky a pěší turistika, projížďky na kole nebo na koni, pozorování a péče o domácí zvířata, konzumace po domácku vyrobených potravin atd.), s ubytováním

v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních. Přitažlivost rurálního cestovního ruchu je založena na některých aspektech skutečného nebo fabulovaného venkovského způsobu života – rozsáhlá, tichá, klidná krajina, čistý vzduch, pracovní aktivity a folklór, rozmanité stromy, zvířata atd. Jeho rozvoj souvisí s rozvojem venkova, budováním pěších tras a cyklotras, farem s alternativním zemědělstvím, budováním místních muzeí, skanzenů, revitalizací (rozvíjením) tradičních řemesel, budováním a obnovou menších ubytovacích zařízení a stravovacích zařízení atd. Moravec et. al. uvádí další podoby a to: dovolená s ubytováním na farmách, dovolená v přírodě, dovolená s pěší turistikou, horolezectví, sportovní a zdravotní turistika, myslivost, rybaření, cesty za poznáním, turistika za uměním a dědictvím minulosti a v některých podobách i etnickou turistiku (Moravec, et. al., 2006).

Venkovský cestovní ruch může mít různé formy – agroturismus, ekoagroturismus, ekoturismus, dobrodružný cestovní ruch, kulturní CR. (Zelenka & Pásková, 2012). Škodová Parmová řadí mezi další formy také vesnickou turistiku, chataření a chalupaření.

Venkovský cestovní ruch (často označovaný jako venkovská turistika) je cestovní ruch rozvíjející se mimo oblasti rekreačních a turistických center i mimo oblast městského osídlení. Zahrnuje rekreační pobyty ve vesnickém osídlení i mimo něj. Převážně je však vázán na venkovské osídlení spjaté se zemědělstvím a životem na venkově (Škodová Parmová 2007).

Ve výsledné nabídce produktů venkovské turistiky se prolínají ekonomický, sociální a ekologický rozměr. Náplní ekonomického rozměru je udržitelný hospodářský rozvoj spojený s rostoucími příjmy obyvatel. Sociální rozměr obsahuje potřebu důstojného života a rozvoje lidské společnosti, zdraví, vzdělání, sociálního uznání, spravedlnosti, soudržnosti a rozvoje kultury. Ekologický rozměr představuje nutnost zachovat dlouhodobě na přijatelné úrovni statky a služby, které lidské společnosti poskytuje příroda (Stříbrná, 2005).

2.2.2.1 Vesnická turistika

Podle Škodové Parmové a Němčanského je vesnická turistika forma venkovského cestovního ruchu bezprostředně spjatá s přírodou a krajinou venkova a konkrétním vesnickým osídlením. Škodová Parmová uvádí, že její náplní jsou individuální rekreační aktivity konkrétního venkovského prostředí navštíveného místa (louky, lesy, rybníky, řeky, místní řemesla či folklór a podobně). K ubytování jsou využívána komerční ubytovací zařízení, rekreační chalupy i ubytování v soukromí. (Škodová Parmová, 2007).

Zvláštnost vesnické turistiky spočívá v decentralizaci ubytovacích zařízení, což umožňuje rozmělnit četnost turistů, a tak eliminovat negativní dopady, které sebou nese „organizovaná turistika“ (ohromné soustředění lidí v turistických centrech, devastace krajiny po dobu turistické

sezóny ap.). Dává příležitost individuálním aktivitám jak při nabídce produktu cestovního ruchu, tak i při jeho realizaci (Němčanský, 1996).

2.2.2.2 Ekoagroturistika

Ekoagroturistika je formou venkovského cestovního ruchu, která zahrnuje pobyty na ekologicky hospodařících farmách produkujících bio-produkty, umístěných ve zdravotně příznivém životním prostředí. Podstatným znakem této formy agroturistiky je nejen sepětí s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů jejich ekologického zemědělství. (Škodová Parmová, 2007). Podle Němčanského se také vyznačuje tím, že je zcela odlišná od běžné masové turistiky, která není příliš příznivá životnímu prostředí a navíc ohrožuje tradiční venkovský život (Němčanský, 1996).

Stříbrná (2005) uvádí, že ekoagroturistika je specifickou formou agroturistiky a představuje pobyty na ekologicky hospodařících farmách, umístěných ve zdravotně příznivém životním prostředí. Podstatným znakem této formy agroturistiky je nejen sejetí s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů ekologického zemědělství. Další pramen uvádí, že ekoagroturistika je agroturistika provozovaná na certifikované ekologické farmě. Ekologická farma nepoužívá při výrobě rostlin a chovu zvířat žádné syntetické přípravky ani hnojiva, zvířata jsou chována přirozeným způsobem. Produkty ekologického zemědělství podléhají přísné kontrole a smějí používat ochrannou známku BIO (Rosa, 2002).

2.2.3 Agroturistika

Stříbrná (2005) i Škodová Parmová (2007) se shodují, že agroturistika je specifickou formou venkovské turistiky (venkovského cestovního ruchu), která vedle bezprostředního využívání přírody a krajiny venkova je charakteristická přímým vztahem k zemědělským pracím nebo usedlostem (budovám) se zemědělskou funkcí.

Je provozována podnikateli v zemědělské prvovýrobě (podle zákona č.105/1990 Sb. O soukromém podnikání občanů¹), kteří jsou zapsáni na obecním úřadě, jako vedlejší doplňková činnost sloužící k získání dodatečných finančních prostředků s tím, že zemědělská výroba by měla být dominantní (Stříbrná, 2005). Němčanský, 1996 tvrdí, že farmáři (podnikateli) slouží agroturistika jako vedlejší finanční zdroj k udržení nebo rozšíření jeho pracovní činnosti,

¹ Pozn. autorky: zákon č. 105/1990 Sb. není účinný od 1.5.2004

tedy hlavního podnikatelského programu, tj. výroby zemědělských produktů (rostlinných nebo živočišných).

Je představována službami ubytovacími, stravovacími, dále činnostmi na farmě i v okolním prostředí, ale i možnostmi zážitků, které zemědělský subjekt poskytuje návštěvníkům a turistům za účelem rekreace a odpočinku. Jde tedy o produkt cestovního ruchu na rodinných farmách nebo v objektech zemědělských podniků (Stříbrná, 2005). Využívá existující zdroje, místní suroviny a infrastrukturu. Je spojována s návratem k přírodě a aktivním odpočinkem (Gúčík et. al., 2004).

Další literatura uvádí, že agroturistika je ideálním typem rodinné dovolené. Umožňuje strávit volný čas ve zdravém prostředí českého venkova. Host se může volně pohybovat po celé farmě a má tak možnost se se vším seznámit, včetně domácích i hospodářských zvířat. Může si také přímo na farmě koupit domácí produkty, jako je mléko, tvaroh, sýry, vejce, nebo čerstvou zeleninu či ovoce. Agroturistika pomáhá stabilizaci venkovského obyvatelstva. Může částečně řešit nezaměstnanost ve venkovských oblastech a snižuje závislost na městě. Tím přispívá k udržitelnému rozvoji venkova. Agroturistika může být pro provozovatele výrazným zdrojem příjmů v celoročním rozpočtu (Rosa, 2002).

Rozvoj agroturistiky byl možný až po roce 1989, od té doby docházelo v ČR k významným změnám venkova souvisejícím s restrukturalizací zemědělské výroby, doprovázené transformací zemědělských podniků, omezováním zemědělské prvovýroby a snižováním počtu pracovníků v ní. I útlumové programy vyvolávaly nutnost hledat alternativní řešení především v mimoprodukčních formách zemědělství tak, aby byla zachována prosperita zemědělství, udrženo vesnické osídlení a vytvořeny dodatečné pracovní příležitosti. Určitou možností pro venkov se pak mohla stát právě agroturistika (Škodová Parmová, 2007). George et. al. uvádí, že pohostinství, cestovní ruch a zábavní průmysl mají nízké vstupní bariéry do odvětví. Mnoho nových podniků vzniká jako důsledek identifikace příležitosti, kterou přinášejí zkušenější podnikatelé, nebo vzniknou na pozadí hobby nebo zájmu. Jedinci, kteří nemají zkušenosti v oboru, se mnoho dovedností musí naučit tzv. za pochodu (při práci) (George et. al., 2009).

Agroturistika je na vzestupu v zemědělských oblastech v ČR. Jihočeský kraj má dobrou základnu a síť farem a ekofarem, příležitost je v rostoucí oblibě tohoto způsobu trávení volného času a rostoucích preferencích bioproduktů. Nabízí se možnosti dlouhodobých pobytů, ale i krátkodobých výletů na farmy. Příležitost je také v synergickém efektu farem pro venkovské regiony a nabídku dalších atraktivit spojených s venkovem („Když už turisti přijedou, mohou se tu zdržet.“) (Incoma research, 2007).

Sznajder et. al. (2009) chápe agroturistiku jako typ dovolené, která je obvykle trávena na farmách. Pojem agroturistika je chápán odlišně turisty a poskytovateli agroturistických služeb. Pro turistu agroturistika znamená obeznámení se s produkcí farmy nebo rekreaci v zemědělském prostředí farmy nebo zahrnuje příležitost, jak pomoci s prací na farmě během návštěvy. Nicméně tato definice ne zcela vyjadřuje to, co pojem agroturismus znamená pro jeho poskytovatele. Ve skutečnosti je agroturistika termín zavedený zástupci dodavatelské strany, které zastupují zájmy farem poskytující služby agroturistice. Toto vedlo ke značnému prodloužení doby všech činností, které souvisí s poskytováním služeb pro turisty a rekreanty. Subjekty poskytující agroturistické služby zahrnují pojem agroturistika jako různé formy ubytovacího odvětví – agro ubytování; odvětví potravin a nápojů – agro (bio) potraviny a nápoje; rekreace – agro-rekreace; relaxace – agro-relaxace; sport – agro-sport; a také péče o zdraví a rehabilitace – agro-terapie.

Odborná literatura také uvádí, že agroturistika jako produkt spadá do dvou hlavních kategorií: té, která je založena na aktivním hospodaření a farmaření ve volné krajině a té, která je založena na farmaření na soukromých zemědělských pozemcích.

Podle Buckleye patří mezi znaky agroturistiky:

- přírodní zajímavosti na vlastních pastvinách,
- tradiční zemědělské postupy jako turistická atrakce,
- farmář, chovatel, honák dobytka, průvodce po naučných stezkách,
- skot, hovězí dobytek, olivové háje, atd.,
- vinice, sady,
- aktivity související s farmou:
- koňské stezky (hipoturistika), ukázka stříhání ovcí,
- dětské aktivity na farmě (Buckley, 2009).

Zelenka & Pásková definují agroturismus (též agrární cestovní ruch, dovolená na statku, nepřesně též agroturistika, angl. agritourism, agrotourism, farm tourism, farm stay tourism, vacation farm tourism, vacation farms);

- Druh CR, turistické nebo rekreační pobyty na venkově na rodinných farmách, jejichž hlavní náplní je poznávání alternativního způsobu života v blízkém kontaktu s přírodou, přímá spoluúčast na zemědělských činnostech a aktivní odpočinek (pěší turistika a cykloturistika), poznávání původních technik výroby potravin, jízda na koni (jezdecký CR), chov hospodářských zvířat, krocení zvířat apod.
- Rozvíjen zejména v Evropě jako ucelený program, je součástí venkovského cestovního ruchu

- Modelový příklad ke směřování k udržitelnému cestovnímu ruchu s aspektem ekologickým a socio-kulturním (není třeba využívání nové suprastruktury ČR, využívá již existující zdroje a místní suroviny, typický je blízký sociální kontakt návštěvníků s rezidenty a poznání místního životního stylu) a také ekonomickým (tj. finanční přínos pro rezidenty)
- Pro získání dotací na podnikání v agroturismu je v ČR podnikatel v agroturismu vymezen jako zemědělec, který si „přivydělává“ cestovním ruchem (nadpoloviční většina jeho příjmů pochází ze zemědělské činnosti), dotace je poskytována na malokapacitní ubytovací zařízení a další související infrastrukturu a na budování a značení stezek a tras apod. Při udělování dotací v EU i v ČR se stále více uplatňuje hodnocení pozitivních vlivů této podnikatelské aktivity na tvář krajiny, na proces vytváření, udržování a zvelebování kulturní krajiny, označovaný jako krajino tvorba
- Agroturismus je v ČR podporován z fondů Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ministerstva zemědělství ČR prostřednictvím „Programu rozvoje venkova“ na roky 2007-2013, který zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Agroturismus má obrovský a zatím ještě velmi málo rozvíjený potenciál v rozvojových zemích (Zelenka & Pásková, 2012).

Němčanský (1996) označuje agroturistiku jako produkt cestovního ruchu, resp. služby nabízené zemědělskými podnikateli:

- a) ubytování;
- b) stravování;
- c) zázemí farmy (usedlosti), tj. provozní prostředí podnikatele, ve kterém se turista volně pohybuje;
- d) účast turistů na zemědělských pracích v rámci rekondičních programů;
- e) projížďky na koních;
- f) lov zvěře a rybaření;
- g) letní a zimní sporty;
- h) ostatní doprovodné programy ve vazbě na okolní krajinu, místní pamětihodnosti apod.

Gúčík et. al. uvádí další netradiční zážitky s poznáváním života a práce na farmě (charakter práce, rostliny, zvířata, nářadí apod.), řemesla a tradice (tkaní a vyšívání, krajkářství, řezbářství, hrnčířství, hudba, tanec, lidové slavnosti, příprava gastronomických specialit apod.), provádění

sportovně-rekreačních aktivit (jízda se spřežením a na koni, myslivost, rybářství ap.). V agroturistice je možnost aktivní účasti na typických farmářských činnostech (sečení a sušení sena, dojení, výroba sýra a másla, sklizně, sběr ovoce a lesních plodů, zavařování ovoce a zeleniny ap.) (Gúčík et. al., 2004).

2.2.2.4 Agroturistika versus venkovský cestovní ruch

Agroturistika není jedinou oblastí v rámci cestovního ruchu. Její klasifikace přináší mnoho dalších významných oblastí jako je ekoturistika, zahradní turistika, hostitelské farmy, safari, vesnická turistika, vinařská turistika, turistika na mléčných farmách a samozřejmě venkovský cestovní ruch, který souvisí se zemědělstvím, lesnictvím, zpracováním potravin a venkovskými oblastmi.

Venkovský cestovní ruch není pojem identický s agroturistikou. Avšak tyto dva pojmy jsou vzájemně velice silně propojeny. Kromě spojitosti s rostlinnou a živočišnou výrobou a jejím zpracováním, venkovský cestovní ruch obvykle zahrnuje ty druhy lidské činnosti, které se týkají způsobu života v dané zemi, její kultury, náboženství a všeho, co se rozumí pod pojmem etnografie (nebo etnologie), tj. vědní disciplína, jejímž předmětem zkoumání je člověk jako tvůrce kultury (Sznajder et. al., 2009).

Obrázek č. 3 Pyramida pojmů souvisejících s cestovním ruchem

Zdroj: Sznajder et. al., 2009

Obrázek znázorňuje pyramidu, která představuje hierarchické uspořádání venkovské turistiky a agroturistiky ve vztahu k sobě navzájem a ve vztahu k masovému a alternativnímu cestovnímu ruchu. Čím výše je v pyramidě umístěn typ cestovního ruchu, tím užší je rozsah jeho zaměření (Sznajder et. al., 2009).

2.2.2.5 Funkce agroturistiky

Tři běžné funkce agroturistiky užívané v literatuře jsou:

- 1) Socio-psychologické
- 2) Ekonomické
- 3) Geografické a životní prostředí (Iakovidou et al. in Hall et. al., 2005)

První, tj. socio-psychologické funkce, jsou spojeny se vzrůstající důležitostí venkovské společnosti, s prolínáním venkovské a městské kultury a příležitostí užít si kontakt s tradičním životním stylem venkovské společnosti.

Ekonomické funkce se zaměřují na stimulaci rozvoje zemědělství, zahradnictví nebo chovných farem, vytváření dalších zdrojů příjmů na venkově (které jsou často limitovány investičními výdaji), a na místní nebo regionální vlády a obce.

Agroturistika usiluje o generování dodatečných příjmů z využívání zemědělských zdrojů určených pro rekreační účely tak, aby podporovaly rozvoj zemědělství a zlepšovaly životní podmínky farmářů. Nedostatečně využitě faktory zemědělské produkce jakou jsou např. pracovníci, by mohli farmáři používat k širší nabídce produktů jako je catering (zajišťování občerstvení), ubytovací služby a další aktivity zaměřené na turisty, které by mohly přinést dodatečné příjmy (Hall et. al., 2005).

2.2.2.6 Doprovodné programy charakteristické pro agroturistiku

Doprovodné programy zvýrazňují atraktivnost nabízených služeb a kompletují celý produkt cestovního ruchu, resp. dávají mu osobitý charakter. Doprovodný program umožňuje podnikateli i určitou specializaci, a tedy i výjimečnost v nabídce (Stříbrná, 2005).

Stříbrná mezi doprovodné programy řadí stravování, zemědělské činnosti, projížďky na koních, lov zvěře, rybaření, houbaření, sběr lesních plodin, letní a zimní sporty.

V dalších doprovodných programech může agroturistika navázat na produkty venkovské turistiky. Venkovská turistika může v zásadě produkovat obdobné aktivity jako agroturistika, má však širší prostor, resp. může nabídnout využití z hlediska historického, kulturního

a společenského zázemí. Jsou to: sport, historie, kultura, příroda, řemesla, zájezdní hostince, školy v přírodě, speciální klientela (Stříbrná, 2005).

2.2.2.7 SPOT analýza pro farmáře

Mikula uvádí zahraniční analýzu SPOT pro farmáře a to:

- Silné stránky: atraktivní prostředí, schopní, pracovití a zaujatí lidé, cílevědomý přístup a organizační zdatnost lidí, vlastní potravinová základna, sportovní a zájmově atraktivita pro turisty, příznivá konkurence, komunikační dostupnost.
- Příležitosti: možnost využití přírodních podmínek, historických a kulturních památek regionu, zájem domácích i zahraničních turistů o region, možnost zprostředkovaného získání zkušeností v agroturistice z vyspělých zemí Evropy, možnost urychlené rekvalifikace zájemců o agroturistiku, možnosti získání dotace na rozvoj agroturistiky v určitých oblastech a dotace na rekvalifikaci lidí atd.
- Slabé stránky: vstupní zadluženost farmy, nutnost zásadnějších rekonstrukcí ubytovacích a jiných zařízení, nedostatek finančních prostředků a nemožnost využití dalšího úvěru, nutnost lokálních ekologických opatření, profesionální nepřipravenost lidí pro poskytování turistických služeb (včetně jazykových bariér), absence propagačních, reklamních a dalších nezbytných komunikací.
- Rizika, nebezpečí: potenciálně nepříznivý ekonomický vývoj ovlivňující i turistickou aktivitu, nepříznivá vnitrostátní i mezinárodní situace, nedostatečné včasné zvládnutí všech potřebných podmínek a předpokladů pro úspěšnou agroturistiku, také mimořádné události (onemocnění, úmrtí, rozvod aj. v rodině), přetrvávající nebo opožděná existence efektů podmiňujících úspěšnost turistického byznysu, silná konkurence aj. (Mikula, 1995).

2.2.2.8 Hipoturistika

Jezdecký cestovní ruch (též hipoturistika, hippoturistika, hipologická turistika; angl. horse riding tourism, horse-back tourism) = forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni vyjížděnkami na koních a odehrávají se nejčastěji v rámci pobytu na koňské farmě nebo horstelu. Jízda na koni může být součástí léčebného CR (hipoterapie) (Zelenka & Pásková, 2012).

2.2.4 Agroturistika jako podnikatelská činnost

2.2.4.1 Agroturistika na rodinné farmě

Provozovatel – podnikatel v zemědělské výrobě je definovaný jako osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštních předpisů (§2, odst. 2, písm. d) zákona č. 513/1991 Sb. – Obchodní zákoník).

Ubytování je zpravidla poskytováno v zemědělské usedlosti (na rodinné farmě) nebo v rekreačních objektech ve vlastnictví nebo užívání zemědělského podnikatele (chaty, sruby, chalupy, rekreační domky). Jde o decentralizované ubytování turistů v takřka rodinném prostředí s dalšími atributy, které může nabídnout jen zemědělská nebo vesnická usedlost. Maximální ubytovací kapacita činí 25 lůžek.

Limitování ubytovací kapacity je nezbytným předpokladem pro zvýraznění specifik agroturistiky na rodinné farmě, a to jak ve vztahu k nabízeným službám, tak ve vztahu k prostředí, kde se realizují (rozvoj individuálních aktivit při minimalizaci zatížení krajiny a přírody lidským faktorem). Navíc je důležité, že tato forma ubytování je volnou živností, při jejímž provozování není třeba prokazovat odbornou způsobilost. Minimální standard vybavení ubytovacího zařízení je obdobný jako pro ubytování v soukromí.

Stravování – zde existuje široký prostor pro odbyt vlastních výpěstků, resp. výrobků, v podobě surovin (brambory, maso, mléko, zelenina, ovoce aj.) nebo polotovarů. Hosté si mohou vařit sami nebo se mohou stravovat v místních restauracích nebo hostincích. Nedoporučuje se poskytovat hostům farmy kompletní stravovací služby z toho důvodu, že jde o živnost koncesovanou, kde k provozování je třeba prokazovat odbornou způsobilost (při poskytování více než 10 hlavních jídel za den, např. obědů). Tím se nevylučuje občasné pohoštění resp. pozvání ke společnému stolu k ochutnání místních specialit apod.

Poskytování max. 10 hlavních jídel denně je klasifikováno jako živnost volná (bez prokazování odborné způsobilosti). Hlavním důvodem pro vyloučení stravovacích služeb je však jejich časová náročnost a pracovní zaneprázdnění ve vztahu k hospodyně (farmářce), která má své další povinnosti v hospodářství.

Zázemí farmy – specifčnost agroturistiky na rodinné farmě spočívá v tom, že turista se volně pohybuje v provozním prostředí zemědělského podnikatele, resp. má možnost seznámit se se vším, co tvoří zemědělskou usedlost. Tím jsou zejména domácí a hospodářská zvířata (kočky, psi, krávy, prasata, ovce, kozy, drůbež aj.), hospodářské objekty a nemovitosti (stáje, chlévy, stodoly, zemědělské stroje a nářadí apod.) (Škodová Parmová, 2007).

2.2.4.2 Agroturistika provozovaná jinými zemědělskými subjekty

Provozovatelé – podnikatelé, tj. právnické nebo fyzické osoby ve smyslu §2 zákona č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník, kteří podnikají v oblasti zemědělské prvovýroby a služeb pro zemědělství.

Ubytování je zpravidla poskytováno v rekreačních objektech (chaty, sruby, chalupy, rekreační domky) nebo hotelích a penzionech ve vlastnictví nebo užívání zemědělského podniku. Maximální ubytovací kapacita činí za jeden rekreační objekt 12 lůžek, v hotelích a penzionech 50 lůžek nebo 25 pokojů na jeden objekt.

Limitování ubytovacích kapacit má zejména v případě provozování veřejných ubytovacích kapacit zamezit nadměrnému soustředění turistů v daném místě, lokalitě. Dále má upevnit víceméně komorní ladění turistických programů a tak zvýraznit specifika decentralizovaného ubytování, tj. minimalizovat zatížení krajiny lidským faktorem. Podle zařazení do ubytovacích služeb, zejména u hotelů a penzionů, je potřeba počítat s tím, že půjde o živnost koncesovanou, při jejímž provozování je třeba prokazovat odbornou způsobilost. Navíc je nezbytné zajistit službu recepční po celých 24 hodin.

Stravování – v hotelích a penzionech je nezbytné zajistit celodenní stravování (bufet, restaurace apod.), minimálně je nutné poskytovat snídaně. Podnikatelé v zemědělské výrobě zde mohou za výhodných podmínek realizovat prodej a další zpracování vlastní rostlinné i živočišné produkce. Stravovací služby jsou živnost koncesovaná, která vyžaduje prokazování odborné způsobilosti. Její provozování je ve většině případů spojeno s tvorbou nových pracovních příležitostí (odborný a provozní personál).

Zázemí – specifická spočívá v přímém spojení turistů se zemědělským prostředím, kdy pole, louky, lesy, rybníky jsou ve vlastnictví nebo v pronájmu zemědělského podnikatele. Dále je zde možnost poskytování speciálních služeb (jezdecká škola, myslivost, honitba, sportovní rybolov aj.), které mají přirozené zázemí v zemědělském hospodářství nebo na něho organicky navazují (Škodová Parmová, 2007).

2.2.5 Trvale udržitelný rozvoj

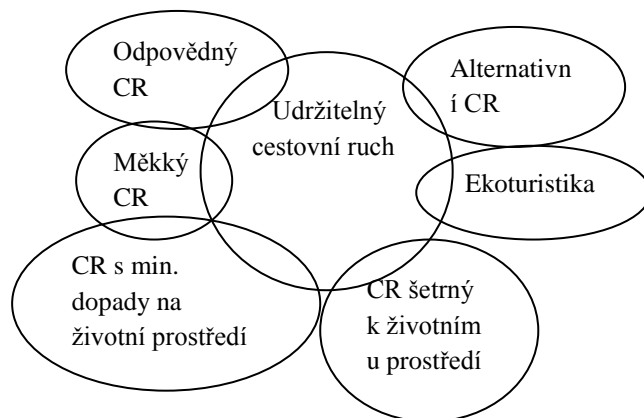
Rozvoj, který uspokojuje potřeby současné společnosti bez ohrožení možnosti budoucích generací uspokojovat svoje vlastní potřeby. Jde o proces změny, ve které využívání zdrojů, směřování investic, orientace technologického rozvoje a institucionální změny jsou v harmonii a zvyšují současný i budoucí potenciál uspokojování lidských potřeb a aspirací. (Gúčík, 2004). Další literatura uvádí, že trvale udržitelný rozvoj je takové zatížení území lidskou činností, při

kterém nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystému nebo ekologické stability (Němčanský, 1996).

2.2.5.1 Udržitelný cestovní ruch

Trvalá udržitelnost znamená uspokojování potřeb současné generace bez ničení zdrojů, které umožní budoucím generacím, aby uspokojovaly své potřeby. Trvalá udržitelnost se nezabývá pouze životním prostředím, společností a ekonomickými systémy. Trvale udržitelný cestovní ruch tedy znamená cestovní ruch, který je ekonomicky životaschopný, ale minimalizuje své dopady na životní prostředí a je přínosem jak pro hostitelskou komunitu, tak pro turisty (Horner & Swarbrooke, 2003). Další prameny uvádí, že neničí zdroje, na kterých je závislá budoucnost cestovního ruchu, zejména fyzické prostředí a sociální struktura společnosti (Swarbrooke in Ritchie & Crouch, 2003). Je definován na základě principů udržitelného rozvoje, jako rozvoj cestovního ruchu, který „uspokojuje současné potřeby turistů a hostitelských oblastí a zároveň zlepšuje a chrání budoucí příležitosti“ (WTTC et al., 1995) (McCool & Moisey, 2008). Podle Gúčika et. al. vyjadřuje vyváženost mezi ekonomickými, ekologickými a kulturními aspekty venkovského cestovního ruchu (Gúčík et. al., 2004).

Obrázek č. 4 Vztah mezi udržitelným cestovním ruchem a ostatními pojmy

Zdroj: Swarbrooke in Ritchie & Crouch, 2003

2.2.5.2 Definice udržitelného cestovního ruchu

- Cestovní ruch, který splňuje potřeby současných turistů a turistických regionů a současně chrání a zlepšuje příležitosti pro budoucnost (World Tourism Organization, 1993)
- Udržitelný cestovní ruch je cestovní ruch související s infrastrukturou, která jak v současnosti, tak v budoucnosti působí v rámci přírodních kapacit k regeneraci a

budoucí produktivitě přírodních zdrojů, uznává, že k turistickým zážitkům napomáhají místní lidé a společnost, jejich zvyky a životní styl a proto respektuje, že tito lidé musí mít určité ekonomické výhody (Eber, 1992)

- Cestovní ruch, který udržuje místní ekonomiku bez ničení životního prostředí, na kterém závisí (Countryside Commission, 1995) (Butler in Ritchie & Crouch, 2003).

Podle Zelenky & Páskové lze na udržitelný cestovní ruch nahlížet dle těchto vymezení:

1) **Environmentální vymezení, návrh normy EU /56/:** koncepce rozvoje a plánování CR, jehož cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel.

2) **Holistická definice:** cestovní ruch, kdy aktivity a služby poskytované návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují přírodní a antropogenní životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek v pouze v takové míře a kvalitě, která neobnovitelně negativně nemění globální ani lokální životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek a neomezuje tak možnost využití destinace v budoucnosti, stejně jako funkce biosféry;

3) **Ekonomicko-environmentální vymezení, WTO:** Schopnost destinace udržet si potenciál konkurence v soutěži s novými, historicky méně využívanými destinacemi, přitáhnout první i opakované návštěvy, podržet si kulturní jedinečnost, být v rovnováze s životním prostředím (Zelenka & Pásková, 2012).

2.2.5.3 Udržitelný rozvoj turistického regionu

Dalším označením souvisejícím s udržitelností cestovního ruchu je udržitelný rozvoj turistického regionu (ang: sustainable development of tourism region). Jedná se o rozvoj turistického regionu, který je založen na takovém řízení všech zdrojů a aktivit cestovního ruchu, které vede k uspokojení současných i budoucích ekonomických, sociálních a zážitkových potřeb návštěvníků a rezidentů se zachováním kulturní integrity, biodiverzity, procesů a vazeb v ekosystémech a rozvíjení systému životních hodnot návštěvníků i obyvatel regionu (Zelenka & Pásková, 2012).

3 CÍL PRÁCE A METODIKA

3.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zanalyzování aktuálního stavu nabídky agroturistických služeb a jejich podpor na národní úrovni resp. EU.

Diplomová práce je zaměřena na analýzu fungování a podpor agroturistických služeb v zemích střední Evropy – České republice, Německu, Rakousku, Polsku, Maďarsku a Slovensku. V rámci řešení práce je komparována aktuální nabídka služeb, jejich rozsah a organizace, resp. systém podpor pro podnikatele v agroturistice. V práci jsou použity analytické metody historické, logické a komparační s využitím analýzy statistických údajů.

3.2 Metody a techniky zpracování

- Literární přehled

V teoretické části autorka čerpá z odborné literatury českých a z velké části i zahraničních autorů. Literární rešerše se zabývá tématy z oblasti cestovního ruchu a služeb v cestovním ruchu, zeleného cestovního ruchu, ekoturistiky, venkovského cestovního ruchu a ekoagroturistiky. Dále se autorka zabývá problematikou agroturistiky, jejím vymezením, funkcemi, doprovodnými programy a pohledem na agroturistiku jako podnikatelskou činnost. V poslední části literárního přehledu je nastíněna problematika trvale udržitelného rozvoje a udržitelného cestovního ruchu.

- Řešení problematiky

Další část práce je zaměřena na potenciál agroturistiky v rámci cestovního ruchu Evropské unie, charakteristiku nadnárodních orgánů a organizací v oblasti venkovského cestovního ruchu a agroturistiky. Sekundární data jsou čerpána ze statistické databáze statistického úřadu Evropské unie Eurostatu a Českého statistického úřadu. Autorka se zaměřuje na jednotlivé země z hlediska jejich struktury, zemědělství, cestovního ruchu. Dále jsou jednotlivé země analyzovány dle organizací podporujících podnikatele činné v agroturistice a venkovském cestovním ruchu, sdružení na krajské i celostátní úrovni, možností různých druhů certifikací a značek kvality. Dále je čerpáno z elektronických zdrojů Akademické knihovny Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, zejména z multioborové databáze pro společenské a humanitní obory EBSCO, z další odborné literatury a internetových zdrojů tuzemských i zahraničních. Dále autorka provede řízený rozhovor s vybranými provozovateli agroturistických služeb. Získané informace budou jedním ze zdrojů pro SWOT analýzu.

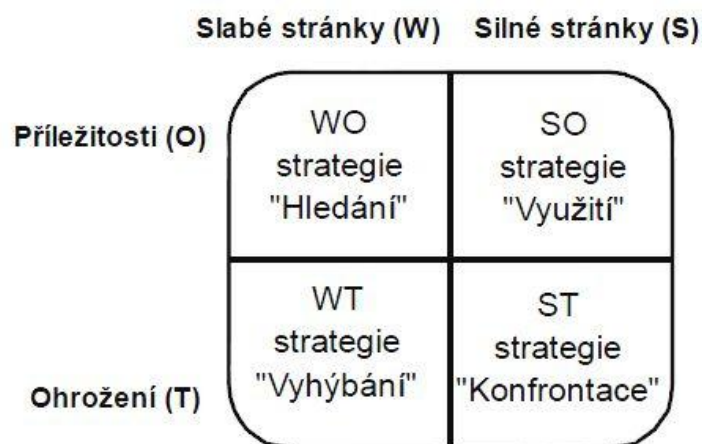
- Provedení analýzy

Poté se autorka zaměřuje na provedení analýzy v odvětví agroturistiky. Autorka provede SWOT analýzu, konkrétně příležitosti a ohrožení, slabé a silné stránky pro posouzení stavu úrovně nabízených služeb v agroturistice v České republice resp. EU. Vybrané faktory jsou vyhodnoceny podle Fullerova trojúhelníku, přičemž je vybrán určitý typ strategie.

Tichá & Hron uvádí, že SWOT analýza je zkratka pro vnitřní silné (strengths) a slabé (weaknesses) stránky podniku a příležitosti (opportunities) a ohrožení (threats) identifikované ve vnějším prostředí podniku. SWOT analýza je otevřeným hodnocením podniku a je velmi užitečným, pohotovým a snadno použitelným nástrojem k deskripci celkové situace podniku. Účelem této diagnózy není určit jakýkoliv druh silných stránek, slabých stránek, příležitostí a ohrožení, ale zaměřit se na vyzdvížení těch, které mají strategický význam (Tichá & Hron, 2003).

Cílem SWOT analýzy je identifikovat, do jaké míry jsou současná strategie firmy a její specifická silná a slabá místa relevantní a schopná se vyrovnat se změnami, které nastávají v prostředí. SWOT analýza neboli analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb sestává z původně dvou analýz, a to analýzy SW a analýzy OT. Doporučuje se začít analýzou OT – příležitostí a hrozeb, které přicházejí z vnějšího prostředí firmy, a to jak makroprostředí (obsahuje faktory politicko-právní, ekonomické, sociálně-kulturní, technologické), tak i mikroprostředí (zákazníci, dodavatelé, odběratelé, konkurence, veřejnost). Po důkladně provedené analýze OT následuje analýza SW, která se týká vnitřního prostředí firmy (cíle, systémy, procedury, firemní zdroje, materiální prostředí, firemní kultura, mezilidské vztahy, organizační struktura, kvalita managementu, aj.) (Jakubíková, 2008).

Obrázek č. 5 SWOT matice

Zdroj: Rolínek, 2003

Na základě zhodnocení faktorů ovlivňujících podnik můžeme určit následující čtyři strategie.

1. **SO strategie** – jsou to strategie využívajících silných stránek podniku ke zhodnocení příležitostí objevujících se ve vnějším prostředí. Jedná se o ideální stav, který je v reálu prakticky nedosažitelný.
2. **WO strategie** – tyto strategie jsou zaměřeny na odstranění slabých stránek využitím příležitostí, které podnik má. Příkladem může být např. joint venture, akvizice, nábor kvalifikovaných sil.
3. **ST strategie** – podnik jich využije tehdy, jestliže je dost silný na přímou konfrontaci s ohrožením.
4. **WT strategie** – patří mezi obranné strategie zaměřené na odstranění slabých stránek a na vyhnutí se nebezpečí zvenčí. Podnik bojuje o přežití. Strategiemi jsou fúze, omezení výdajů, vyhlášení bankrotu nebo likvidace (Rolínek, 2003).

- Návrhová část

V této části diplomové práce autorka navrhne dvě strategie vyplývající ze SWOT analýzy a to ze dvou úrovní pohledu. První strategie se bude týkat pohledu z úrovně státu a podpůrných institucí v České republice, druhá strategie se zaměří na návrhy pro samotné podnikatele v agroturistice, které povedou ke zlepšení stávajícího potenciálu venkovského cestovního ruchu.

4 ZKOUMANÁ OBLAST

4.1 Potenciál agroturistiky v rámci cestovního ruchu EU

Význam cestovního ruchu spočívá v jeho potenciálu pro hospodářský rozvoj a zvýšení zaměstnanosti a rovněž v jeho dopadu na společnost a životní prostředí. Statistiky cestovního ruchu se nevyužívají jen ke sledování politik cestovního ruchu EU, ale také regionálních politik a politiky udržitelného rozvoje. V roce 2011 se cestovní ruch podílel na HDP v EU (27) z více než 5%. Odvětví turistického ubytování zaměstnávalo v EU-27 2,3 milionu lidí a celková zaměstnanost odvětví CR v EU se odhadovala na 12 až 14 milionů osob. EU je jednou z hlavních turistických destinací a šest jejích členských států patří mezi deset nejoblíbenějších míst na celém světě, kam jezdí lidé na rekreační cesty. Cestovní ruch je pro EU důležitou činností, která má potenciál přispívat k zaměstnanosti a hospodářskému růstu, rozvoji venkovských, okrajových či méně rozvinutých oblastí. Cestovní ruch může být bezpochyby významným faktorem rozvoje evropských regionů. Infrastruktura vybudovaná pro účely cestovního ruchu přispívá k místnímu rozvoji a pracovní místa, jež toto odvětví vytváří či udržuje, mohou pomoci kompenzovat negativní důsledky úpadku průmyslové výroby a venkovských oblastí. Udržitelný cestovní ruch zahrnuje ochranu a podporu kulturního a přírodního dědictví, od umění po místní gastronomii či zachování biologické rozmanitosti (epp.eurostat.ec.europa.eu, 2013).

V roce 2006 přijala Evropská komise Sdělení komise „Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch.“ Komise zavedla „Obnovenou evropskou politiku cestovního ruchu“, jejímž cílem bylo zdokonalit konkurenceschopnost odvětví evropského cestovního ruchu a vytvořit více lepších pracovních příležitostí prostřednictvím udržitelného růstu cestovního ruchu v evropském i celosvětovém měřítku. Také se zde uvádí, že se venkovské oblasti staly přitažlivější a nabízí mnoho služeb v oblasti životního prostředí a přispěly tak v posledních desetiletích k tomu, že se venkovský cestovní ruch stal důležitým zdrojem diverzifikace venkovského hospodářství a je nedílnou součástí zemědělských činností. Dalším navazujícím Sdělením komise z roku 2007 je „Agenda pro udržitelný a konkurenceschopný cestovní ruch“. Toto sdělení navrhlo kroky vedoucí k udržitelnému řízení destinací, zohlednění otázek souvisejících s udržitelností ze strany podniků a povědomí turistů o otázce udržitelnosti. Dalším Sdělením komise z roku 2010 je „Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch“. Evropská komise v tomto sdělení podpořila koordinovaný přístup k iniciativám

cestovního ruchu a vytyčila nový rámec opatření vedoucích ke zvýšení konkurenceschopnosti cestovního ruchu a jeho schopnosti udržitelného růstu. Mimo jiné ve sdělení uvádí, že pro odvětví cestovního ruchu má značný význam politika rozvoje venkova EU. Prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova může Komise mimo jiné podpořit zakládání podniků činných ve venkovském cestovním ruchu, v rozvoji a propagaci agroturistiky a také valorizaci kulturního a přírodního dědictví venkovských regionů včetně horských oblastí. Současná statistika neumožňuje zhodnotit podíl venkovského cestovního ruchu na celkovém cestovním ruchu země, lze posoudit její význam alespoň zprostředkovaně, např. tím, zda se danou problematikou zabývají oficiální instituce a kolik produktů je v současné době na trhu cestovního ruchu nabízeno (eur-lex.europa.eu, 2013).

4.1.1 Statistické údaje ve sledovaných zemích

Tabulka č. 2 Počet všech ubytovacích zařízení

Země/rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	7869	7926	7640	7605	7616	7845	7705	7557	7235	7657	7631
Maďarsko	3387	3517	3001	3117	3056	2956	2924	2993	2954	2892	-
Německo	55637	55119	55278	55331	54797	53758	53959	53179	53532	53164	-
Polsko	7050	7116	6972	6723	6694	6718	6857	6992	7206	7039	-
Rakousko	20885	20914	20609	20548	20457	20730	20438	20386	20339	20009	20366
Slovensko	2032	2084	2062	2016	2043	2675	2767	2683	2591	2533	2907

Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu, 2013

Tabulka znázorňuje počet všech ubytovacích zařízení ve vybraných státech. Tato ubytovací zařízení zahrnují hotely, hotely typu apartmán, motely, zájezdní hostince, pobřežní hotely, obytné kluby, penziony a soukromé hotely, turistické ubytovny a podobné druhy ubytování. Nejvíce ubytovacích zařízení je v Německu a v Rakousku a to především díky rozvinutému cestovnímu ruchu. V roce 2011 bylo v Německu 53 164 ubytovacích zařízení. V roce 2012 bylo v Rakousku 20 366 ubytovacích zařízení, jejichž značná část existuje díky masovému cestovnímu ruchu, který směřuje do oblasti rakouských Alp. Tento počet ale může být i dán silně rozvinutou agroturistikou v zemi. V České republice bylo v roce 2012 celkem 7 631 ubytovacích zařízení, což oproti roku 2002 představuje 3 % pokles. Všechny ostatní státy kromě Slovenska, jehož počet ubytovacích zařízení stoupá, zaznamenávají klesající trend obdobný jako v České republice.

Tabulka č. 3 Celkový počet lůžek v ubytovacích zařízeních

Země/ rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Česká republika	445611	446096	433214	433211	441968	451707	466832	463087	449068	461434
Maďarsko	335163	347277	336494	329290	315284	314742	302889	301873	311441	304087
Německo	3044666	3123344	3292221	3326540	3329191	3210413	3270770	3231019	3286962	3323998
Polsko	595087	596460	584623	569896	574612	582105	596998	606501	610111	606246
Rakousko	915967	918925	928217	926078	934671	948960	958484	964567	959779	981301
Slovensko	158564	159626	162000	160195	144601	161159	165643	165983	163931	167269

Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu, 2013

Z tabulky vyplývá, že největší počet lůžek dlouhodobě nabízí Německo a to především z důvodu jeho rozlohy. Mezi lety 2002 až 2011 počet lůžek v Německu vzrostl o 9%, což představuje 279 932 lůžek. V České republice tento počet mezi roky 2002 až 2011 vzrostl o 15 823 lůžek, což představuje 3,5%. Počet lůžek v ČR je mírně kolísavý, v letech 2009 a 2010 klesal především díky hospodářské krizi, která zasáhla všechna odvětví, včetně cestovního ruchu. Maďarsko jako jediný stát mezi lety 2002 až 2011 vykazuje pokles, počet lůžek v ostatních státech roste.

Tabulka č. 4 Počet zemědělských podniků (v tis.)

Země/rok	2003	2005	2007	2010
Česká republika	45,77	42,25	39,4	22,9
Maďarsko	773,38	714,79	626,32	576,8
Německo	412,3	389,88	370,48	299,1
Polsko	2172,21	2476,47	2390,96	2278
Rakousko	173,77	170,64	165,42	150,2
Slovensko	71,74	68,49	68,99	24,5

Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu, 2013

Zemědělským podnikem se rozumí samostatná jednotka z technického i ekonomického hlediska, podléhá jednotnému řízení a produkuje zemědělské produkty. V zemědělském podniku mohou být poskytovány další nezemědělské produkty a služby. Nejmenší podniky (méně než 1% zemědělské činnosti členského státu) se nezahrnují do zjišťování. Největší počet zemědělských podniků je v Polsku, který dlouhodobě překračuje hranici 2 milionů podniků. Proto je také zemědělství v Polsku jedním z nejdůležitějších odvětví. Dalším státem silně

zaměřeným na zemědělství je Maďarsko, kde v roce 2010 bylo 576,8 tis. zemědělských podniků. V České republice bylo v roce 2010 téměř 23 tisíc zemědělských podniků, což je nejméně mezi sledovanými státy.

Tabulka č. 5 Počet zemědělských podniků s jinou výdělečnou činností

Země/rok	2003	2005	2007
Česká republika	8,1	10,7	12,2
Maďarsko	11,2	5	5
Německo	19,4	22,5	21,7
Polsko	3,3	5,4	4,8
Rakousko	18,7	21,4	21,5
Slovensko	3,9	2,4	4,5

Pozn. % všech zemědělských podniků

Zdroj: epp.europa.ec.europa.eu, 2013

Tabulka zobrazuje procentuální podíl všech zemědělských podniků, které mají jinou výdělečnou činnost, než je zemědělská produkce. Jinou výdělečnou činností se rozumí činnost, která nezahrnuje žádnou práci zemědělského charakteru, ale je přímo napojena na podnik skrze využívání jeho zdrojů (pozemky, zařízení, budovy atd.) nebo produktů, které mají na podnik ekonomický dopad na hospodářství. Je prováděna vlastníkem podniku, jeho rodinnými příslušníky nebo jedním či více partnery ve společném podniku. Příklady těchto činností: poskytování ubytování, zpracování a prodej vlastních produktů v podniku, řemeslná výroby, zpracování dřeva, výroba energie z obnovitelných zdrojů aj.). Nejvíce těchto podniků bylo v roce 2007 v Polsku a to 115 tis., což ale představuje pouze 4,8% celkového počtu. Největší procentuální podíl představovalo v roce 2007 Německo a to 21,7% (80 tis. podniků). V České republice se v roce 2007 zabývalo jinou výdělečnou činností 12,2% všech zemědělských podniků a tento počet vzrostl o 4,1% ve srovnání s rokem 2003.

4.1.2 Nadnárodní orgány a organizace v oblasti venkovského CR a agroturistiky

4.1.2.1 ECEAT International

European centre for ecology and tourism, tedy Evropské centrum pro eko – agro turistiku. ECEAT je přední evropskou organizací v oblasti udržitelného cestovního ruchu s důrazem na venkovské oblasti a ekologické zemědělství. Byla založena v roce 1993 v Nizozemí. Tato

organizace uděluje značku kvality ubytovacích služeb (ECEAT quality label), která je známá po celém světě. Ti, kteří chtějí získat tuto značku, vyplní online na internetových stránkách test kvality ubytování a na základě toho jim může být značka udělena. Tento test odpoví majiteli hotelu, penzionu, kempu či majiteli chalupy na otázku, zda splňuje kritéria značky, která označuje podniky šetrného cestovního ruchu. V současné době existuje již přes 1300 farem, B&B (bed and breakfasts – ubytování se stravováním) a hotelů po celé Evropě. ECEAT má 14 členských zemí z Evropské unie (eecat.org, 2013).

4.1.2.2 EuroGites

Obrázek č. 6 Logo EuroGites

Zdroj: eurogites.org, 2013

European Centre for Ecological and Agricultural Tourism, tedy Evropský svaz turistiky a dovolené na statku je tvořen 35 profesními sdruženími z 28 zemí. V současné době sdružuje více než 100 000 zařízení. Sídlí ve Španělsku. Mezi hlavní úkoly a aktivity federace patří vytváření jednotné komunikační sítě mezi členskými organizacemi na mezinárodní úrovni, odborné zastoupení v evropských organizacích (veřejných i soukromých), sjednocení informací a terminologie o venkovském cestovním ruchu, vymezení společných kritérií kvality a standardů na evropské úrovni, profesní a odborné vzdělávání, výzkum. Aktivní je také v několika evropských organizacích jako je Evropské hnutí pro venkov (European movement for rurality – MER) nebo v Evropské akční skupině pro cestovní ruch (European Travel&Tourism action group – ETAG) (eurogites.org, 2013).

4.1.2.3 EU Politika jakosti zemědělských produktů

Právní předpisy EU stanovují přísné požadavky zaručující standardy všech evropských výrobků. EU vytvořila tři programy: CHOP (Chráněné označení původu) a CHOZ (Chráněné zeměpisné označení) a ZTS (Zaručená tradiční specialita). Tyto programy podporují a chrání názvy jakostních zemědělských produktů a potravin před zneužitím a napodobováním a pomáhají spotřebitelům tím, že jim poskytují informace o zvláštní povaze produktů (ec.europa.eu, 2013).

Než jsou chráněné názvy zapsány do rejstříku chráněných názvů, je přezkoumána oprávněnost žádosti o zápis ze strany členského státu, následně Komise a v průběhu schvalování žádosti i všech hospodářských subjektů z EU, případně i zemí mimo EU. U produktů je posuzováno, zda se skutečně jedná o produkty s tradičním postupem výroby, pocházející z daných zeměpisných oblastí, apod. Výrobci, kteří chráněná označení používají, jsou pravidelně podrobeni kontrole, při které je ověřováno, zda dodržují podmínky výroby pro tyto produkty stanovené ve specifikaci (oznaceni-eu.cz, 2013).

Obrázek č. 7 Loga programů jakosti EU

Zdroj: ec.europa.eu, 2013

Chráněné označení původu (CHOP) – Protected designation of origin (PDO) – vztahuje se na zemědělské produkty a potraviny, které jsou vyrobeny, zpracovány a připraveny v dané zeměpisné oblasti pomocí uznávané know-how. Může jít například o označení Český kmín, Žatecký chmel atd.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO) – Protected geographical indication (PGI) – vztahuje se na zemědělské produkty a potraviny úzce související se zemědělskou oblastí. Minimálně jedna z fází produkce, zpracování nebo přípravy probíhá právě v této oblasti. Příkladem označení je Valašský frgál, Olomoucké tvarůžky, Jihočeská Niva, Českobudějovické pivo.

Zaručená tradiční specialita (ZTS) – Traditional speciality guaranteed (TSG) – zemědělský produkt nebo potravina, která je prokazatelně produkována nebo vyráběna po dobu min. 25 let a jejíž zvláštní povaha je uznávána EU, a to zápisem do rejstříku ZTS. Zdůrazňuje tradiční povahu produktu, ať jeho složení nebo prostředky potřebné k výrobě. Příklady označení: Lovecký salám, Pomazánkové máslo, Pražská šunka.

Systémy certifikace jsou dobrovolné, zaručují kvalitu potravin a další specifikace jako ochrana životního prostředí, dobré podmínky pro zvířata a fair trade. Dnes má systém ve státech Evropské unie a tzv. nejvzdálenějších regionech již 1449 udělených značek jakosti CHOP, CHZO nebo ZTS (ec.europa.eu, 2013).

Tabulka č. 6 Počet udělených značek jakosti podle jednotlivých zemí

Stát	Celkem	CHOP	CHZO	ZTS
Česká republika	40	6	28	6
Slovensko	17	1	9	7
Rakousko	15	8	6	1
Maďarsko	15	6	7	2
Německo	120	34	86	0
Polsko	37	8	20	9

Zdroj: ec.europa.eu, 2013

Tabulka uvádí sledované státy EU za rok 2012. Nejvíce chráněných názvů má Německo, což je velice pravděpodobné díky jeho rozloze. Za zmínku stojí také Česká republika, která má již 40 udělených značek jakosti v porovnání se Slovenskem, které má pouze 17 chráněných názvů.

4.1.2.4 Značka kvality ekologického zemědělství

Obrázek č. 8 Logo ekologického zemědělství

Zdroj: ec.europa.eu, 2013

„Ekologické zemědělství. Šetrné k přírodě, prospěšné pro vás.“ – slogan kampaně.

V červnu 2007 se Evropská rada ministrů zemědělství dohodla na novém Nařízení Rady o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Toto Nařízení Rady jasně definuje cíle, principy a obecná pravidla pro ekologickou produkci. Ekologické zemědělství respektuje přirozený životní cyklus rostlin i živočichů, což minimalizuje vliv na životní prostředí. Všechny produkty, které nesou logo EU pro ekologickou produkci, byly vyrobeny v souladu s Nařízením EU. Od července 2010 je logo pro bio výrobky EU povinné pro všechny předem balené potraviny v Evropské unii. Je také možné použít logo dobrovolně pro předem nebalené produkty ekologického zemědělství vyrobené v EU nebo pro produkty ekologického zemědělství dovezené z třetích zemí. Výrobky s tímto logem podporují proto důvěru zákazníků,

co se týče původu a kvality jejich potravin a nápojů. Potraviny lze označovat za „ekologické“ pouze tehdy, pochází-li nejméně 95 % zemědělských složek z ekologické výroby (ec.europa.eu, 2013).

Tabulka č. 7 Plocha obhospodařovaná v režimu ekologického zemědělství

Země/rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ČR	7,1	7,2	8,2	9	10,6	12,4	13,1
Maďarsko	2,2	2,1	1,8	2,1	2,4	2,4	2,3
Německo	4,7	4,9	5,1	5,4	5,6	5,9	6,1
Polsko	1	1	1,8	2	2,3	3,3	4,1
Rakousko	16,7	16,7	17	17,4	18,5	19,5	19,6
Slovensko	4,6	6,2	6,1	7,3	7,5	9,1	8,6

Pozn. (v %)

Zdroj: apl.czso.cz, 2013

Ukazatel je definován jako podíl celkové využívané zemědělské půdy obhospodařované v režimu ekologického zemědělství (certifikované plochy a plochy v přechodném období na ekologické zemědělství). Ekologické zemědělství je způsob hospodaření, který klade největší důraz na ochranu životního prostředí a v živočišné produkci na dobré zacházení se zvířaty. Vyhýbá se, nebo do značné míry omezuje, použití syntetických chemických látek, jako jsou hnojiva, pesticidy, přídatné látky a léčiva. Ekologickým zemědělstvím se označuje v EU pouze taková zemědělská produkce, která je v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 2092/91 ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení vytvořilo ucelený rámec pro ekologickou rostlinnou i živočišnou produkci a pro označování, zpracovávání a marketing produktů ekologického zemědělství. Upravuje rovněž dovoz produktů ekologického zemědělství do EU (apl.czso.cz, 2013).

Z tabulky je patrné, že největší plocha obhospodařovaná v režimu ekologického zemědělství je v Rakousku a to téměř 20% celkové plochy. To činí z Rakouska zemi, která produkuje nejvíce ekologických výrobků z celé Evropské unie. Průměr v roce 2011 v EU (27 zemí), činil 5,5%. Ze sledovaných zemí je druhou největší zemí produkující dle zásad ekologického zemědělství Česká republika (13,1% celkové plochy).

4.2 Agroturistika v jednotlivých sledovaných zemích

4.2.1 Česká republika

Česká republika vznikla v roce 1993 jako samostatná republika a k 1.3.2013 měla 10 512 782 obyvatel. Její rozloha činí 78 866 km² a dělí se na 14 samosprávných krajů. Hlavním a zároveň největším městem je Praha, která měla 31.3.2013 celkem 1 246 240 obyvatel. Mezi další velká města řadíme Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec (nad 100 tis. obyvatel) (czso.cz). Česká republika je vnitrozemským státem, který se nachází uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední části Evropy a zaujímá území historických zemí Čech, Moravy a části Slezska. Státní hranice tvoří sousedství s Polskem (761,8 km), Německem (810,3 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km). V České republice je celkem 12 chráněných památkových rezervací uznaných mezinárodní organizací UNESCO (Praha, Český Krumlov, Telč, Žďár nad Sázavou, Kutná Hora, Lednice, Holašovice, Kroměříž, Litomyšl, Olomouc, Brno, Třebíč) (hrad.cz, 2013).

Zemědělství

V roce 2010 proběhlo strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby Agrocensus. V roce 2010 bylo zaregistrováno celkem 22 864 zemědělských subjektů. Podle šetření vyplývá, že v roce 2010 poskytovalo 200 zemědělských subjektů služby agroturistiky, z toho 83 s vlastním odděleným účtováním a 117 bez odděleného účtování. Hodnota těchto služeb dosáhla částky 310 695 tis. Kč, z toho 256 326 tis. Kč u subjektů s vlastním odděleným účtováním a 54 369 tis. Kč bez odděleného účtování (czso.cz, 2013). Tento počet se ale neshoduje s odhadem společnosti Mag consulting. Společnost Mag consulting s.r.o. poskytuje poradenské a konzultační služby a ekonomicko – statistický informační servis v oblasti cestovního ruchu, obchodu, gastronomie a hotelnictví a jejím partnerem je Czech tourism – České centrály cestovního ruchu. Tato společnost odhaduje, že v současné době v České republice je kolem 600 farem, které jsou schopny ubytovat 40 – 50 tisíc hostů. Proto je nutné, aby se v České republice vedly jednotné statistiky ohledně podnikání v agroturistice, neboť ucelený přehled o počtu podnikatelů v agroturistice ani statistiky neexistují.

Tabulka č. 8 Nezemědělské činnosti přímo související s podnikem v roce 2010 v ČR

Zemědělské subjekty celkem	22864
v tom:	
bez zemědělských činností	19422
zabývající se zemědělskou činností	3442
Vybrané zemědělské činnosti	
Cestovní ruch, ubytování a ostatní rekreační činnosti	610
Zpracování zemědělských produktů	299

Zdroj: zpracováno dle czso.cz, 2013

Z tabulky je patrné, že se téměř 85% všech zemědělských subjektů zabývá zemědělskou činností. Autorka vybrala pouze dvě zemědělské činnosti, které souvisí s agroturistikou a to cestovní ruch, ubytování a ostatní rekreační činnosti a zpracování zemědělských produktů. Z celkového počtu zemědělských subjektů se v roce 2010 zabývalo cestovním ruchem 610 subjektů, což představuje 2,66%. Tato statistika se již přibližuje odhadu společnosti Mag Consulting s.r.o.

Cestovní ruch

Odvětví cestovního ruchu se v České republice značně podílí na tvorbě HDP. Celkový přínos cestovního ruchu pro národní hospodářství byl poprvé podchycen prostřednictvím Satelitního účtu cestovního ruchu v roce 2006. Odvětví cestovního ruchu se v ČR v roce 2011 podílelo na tvorbě HDP 2,7%. Tento podíl se však rok od roku snižuje. V roce 2005 byl tento podíl 3,3%. V roce 2011 bylo v cestovním ruchu zaměstnáno 231 266 osob a to představovalo 2,21% z celkového počtu obyvatel a 4,55 % z celkového počtu zaměstnaných osob v národním hospodářství, tedy z ekonomicky aktivních obyvatel. Česká republika je v současné době přitažlivou destinací, v roce 2011 ji navštívilo 22,81 tis. návštěvníků. Domácí cestovní ruch představuje významnou součást cestovního ruchu a svým způsobem (společně s výjezdovým cestovním ruchem) odráží životní úroveň obyvatelstva dané země. Ve výdajích za domácí cestovní ruch se totiž objevují nejenom výdaje spojené s cestováním občanů České republiky po území našeho státu, ale i domácí výdaje na cesty do zahraničí. V roce 2011 představoval domácí cestovní ruch zhruba 86 mil. cest mimo obvyklé prostředí občanů, výše spotřeby domácího cestovního ruchu dosáhla hodnoty 94 mld. Kč. Významnou součástí domácího cestovního ruchu v České republice jsou pobyty na chatách, chalupách, pobyty u známých a příbuzných. Česká republika se řadí na 10. místo mezi TOP 10 turistických destinací za rok 2011 navštívených nerezidenty země. Počet přenocování nerezidentů v České republice dosáhl

19 425 tis., což je 1,9 % celku Evropské unie (27). V dalším roce se tento počet zvýšil dokonce na 20 522 tis. nerezidentů. V roce 2011 celkem v České republice přenocovalo 38 235 tis. rezidentů a nerezidentů. V roce 2012 se tento počet zvýšil o 3,5% na 39 568 tis. návštěvníků. Nejvíce návštěvníků bylo z Německa. V roce 2012 bylo v České republice 7 631 ubytovacích zařízení s přibližně 472 tis. lůžek. Tato ubytovací zařízení ubytovala více než 13,5 mil. hostů (zpracováno dle: czso.cz, 2013 a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013).

4.2.1.1 Agroturistika v České republice

Již za 1. republiky bylo zvykem jezdit na letní byty na venkov. Turisté, v tomto případě obyvatelé větších měst, chtěli strávit nějaký čas s rodinou uprostřed přírody, ve stylu našich předků. Při pobytu na statku pomohli s hospodářskými pracemi a odměnou za to jim bylo ochutnávání domácích produktů. Pro hospodáře byl tento příjem vítaný, neboť přicházel v období před sklizní, kdy byl běžný nedostatek finančních prostředků.

V průběhu kolektivizace došlo v zemědělství k radikálním změnám. Většina selských usedlostí se postupně měnila na rodinné domy, z bývalých chlévů a sýpek se přestavbou stávaly dílny, garáže a koupelny. Letní hosté vyhledávali ke koupí vhodné chalupy a život vesnice dostával jiný směr. Zmizela většina zavedených, prosperujících farem, došlo k omezení tradičních selských a venkovských řemesel, pomalu se stíraly specifické znaky jednotlivých vesnic a území. Naštěstí jsou rozdílné kulturní tradice na venkově tak hluboce zakořeněny, že přetrvaly i posledních 40 let. Úroveň bydlení na vesnici rok od roku stoupá a dnešním požadavkům na pohodlné ubytování na venkově vyhovuje stále více objektů. Obvyklým problémem začínajících rodinných farem bývá budování a rozbíhání typických hospodářských činností. Provozovatelé se soustřeďují na výstavbu nebo rekonstrukci hospodářského zázemí a úvahy o dalších podnikatelských záměrech odsunují na později. Rozšíření zemědělských aktivit o agroturistiku umožňuje farmářům dosažení finančního efektu, se kterým je možno počítat při dalším rozvoji farmy. Rozvojem agroturistiky dochází k oživení venkova turistickým ruchem a tím i k podpoře rozvoje pracovních příležitostí. V oblastech s venkovskou turistikou se dostává do prostředí krajiny tvorná funkce zemědělství. Návštěvníci chtějí strávit chvíle odpočinku v neporušené a harmonické krajině. Česká krajina má potenciál pro rozvoj agroturistiky. Mezi její přednosti patří přírodní i kulturně-historická rozmanitost jednotlivých regionů, velký počet přístupných památek a zachovalost venkovského charakteru vesnice (utok.cz, 2013).

Přehled ubytovacích zařízení spojených s agroturistikou podle jednotlivých krajů v ČR

Ustanovení krajů představuje významný impuls pro řízení a organizaci cestovního ruchu na regionální úrovni. Řada přirozených turistických regionů je však krajskými hranicemi rozdělena. Do kompetencí krajů podle aktuálních právních norem z hlediska cestovního ruchu patří schvalování koncepce rozvoje CR na území kraje, zajišťování realizace a kontrola jejich plnění. Kraje vytvořily také nástroje na podporu cestovního ruchu v regionech většinou ve formě grantů a dotačních titulů financovaných z rozpočtu kraje nebo účelových fondů. Takové programy jsou zaměřeny například na podporu budování turistické infrastruktury, kulturních aktivit, vydávání propagačních materiálů, podporu sítě turistických informačních center apod. (Vaniček, 2006).

1. Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj na svých internetových stránkách nabízí přehled jak ubytovacích zařízení, tak informace o regionálních výrobcích, tradičních receptech a lidové architektuře. Nabízí různé druhy ubytování a stravování a z „kategorie ranče a agroturistika“ je na výběr 14 zařízení (kralovehradeckyregion.cz, 2010 – 2013).

2. Jihomoravský kraj

Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava rovněž nabízí různé druhy ubytování (hotel, motel, penzion, ubytovna, v soukromí, kempy a tábořiště). Neodlišuje agroturistická zařízení, a proto je velice obtížné tato zařízení vyhledat samostatně. Po zadání kritérií lze najít 7 farem, ale tento přehled není dostatečně ucelený (jizni-morava.cz, 2013).

3. Jihočeský kraj

Jihočeská centrála cestovního ruchu – založena v roce 1994, má 10 stálých členů (jihočeská města) + několik významných podnikatelů. Provozuje internetový portál www.jiznicechy.cz, který je oficiálním systémem cestovního ruchu Jihočeského kraje. Tento portál nabízí 521 ubytování, avšak mezi vyhledávacími kritérii agroturistická zařízení zcela chybí. Vybrat lze také z kategorie aktivní dovolená, ale opět nelze vybrat kritérium agroturistika (jiznicechy.cz, 2003 – 2009).

4. Karlovarský kraj

Oficiální průvodce Karlovarským krajem „Živý kraj“ nabízí celkem 17 různých subjektů spojených s agroturistikou. Dalším portálem zabývajícím se agroturistikou v Karlovarském kraji je společnost KVAGRO.CZ. K dispozici má stejné nabídky ubytování, jako Živý kraj a doplňuje je informacemi ze světa agroturistiky (zivykraj.cz, 2012).

5. Liberecký kraj

Turistický portál Libereckého kraje nabízí ve svých vyhledávacích kritériích ubytování i agroturistiku a ranče. Nabízí 21 zařízení s přehlednými informacemi mimo jiné i o tom, zda je příslušný subjekt označen pečeti kvality. Pečeť kvality Silver vlastní Penzion a ranč U potoka. Pečeť kvality uděluje Liberecký kraj ve spolupráci s Asociací hotelů a restaurací ČR od roku 2009. Regionální certifikace Libereckého kraje zohledňuje rozsah poskytovaných služeb i celkový dojem ze zařízení a respektuje jak lokální požadavky na ubytovací kritéria, tak i kritéria Oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky, která je součástí mezinárodní certifikace Hotelstars Union. Každému z ubytovacích zařízení je na základě hodnocení přidělena pečeť bronzová, stříbrná, zlatá nebo diamantová. Nejvyšší kvalitou je udělována pečeť Top Diamond. Certifikát je platný 3 roky.

6. Olomoucký kraj

Turistický informační portál Olomouckého kraje nabízí k ubytování 9 subjektů z oblasti venkovského turismu. Jde především o farmy, lovecké chaty nebo včelařství. Oblast Jeseníků nabízí k ubytování 4 farmy.

7. Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský region vydává pravidelně propagační materiály, mezi které patří i publikace „Pobyt na venkově s ochutnávkou místních specialit“. Je zde přehledný popis všech ubytovatelů, kteří poskytují agro služby. Ubytování je rozděleno podle jednotlivých turistických oblastí a v nabídce je 30 subjektů. Pro přehlednost je u každého ubytovacího zařízení seznam piktogramů, které farma nebo penzion nabízí jako doprovodné služby. Při vyhledávání ubytování na internetových stránkách kraje ale možnost výběru ubytování zaměřeného na agroturistiku není a je zahrnut v celkové nabídce ubytování. Pro zájemce o ubytování s agroturistikou je tedy obtížné takovou nabídku nalézt.

8. Pardubický kraj

Oficiální turistický portál Pardubického kraje nabízí v kategorii agroturistika 32 farem. Avšak ubytovací zařízení nejsou rozdělena podle jednotlivých turistických oblastí a není zde dostatek informací o doprovodných službách ani cenách.

9. Plzeňský kraj

Turistický portál Plzeňského kraje nenabízí přímo agroturistická zařízení nebo farmy. V nabídce je ale 35 „hipofarem“ mezi něž patří i jezdecké kluby nebo hipostanice.

10. Středočeský kraj

Portál o cestovním ruchu ve Středočeském kraji nenabízí možnosti, jak si vybrat ubytování ani žádné informace z oblasti venkovského cestovního ruchu a agroturistiky. V roce 2009 avšak vydal propagační brožuru, která je volně ke stažení s názvem Rekreace na venkově. Tato publikace přehledným způsobem představuje 16 různých farem, rančů, hřebčinů nebo ekofarem.

11. Ústecký kraj

Turistický portál Ústeckého kraje nabízí 246 různých druhů ubytování, avšak na výběr je pouze kategorie hotely, penziony, chatky, kempy, turistické ubytovny a výběr oblastí. Mezi nimi lze najít několik agropenzionů, ale nelze je vyselektovat jednotlivě. Informace z oblasti venkovského cestovního ruchu chybí.

12. Kraj Vysočina

Turistický průvodce kraje Vysočina nabízí 5 nabídek agrofarem a 2 ekofarmy. U každého zařízení jsou základní informace, avšak chybí obrazová fotogalerie.

13. Zlínský kraj

Turistický informační portál Zlínského kraje ve svých nabídkách ubytování nerozlišuje jednotlivá ubytovací zařízení dle kritéria agroturistiky nebo venkovské turistiky. V nabídce je pouze hotely, kempy, ubytování v soukromí, ubytovny, penziony, rekreační střediska, chaty, chalupy a ostatní. Tento informační portál také provozuje portál Hyjé koně Zlínského kraje zaměřující se na hipoturistiku v kraji. V nabídce je celkem 50 farem, jízdáren, hipocenter nebo rančů.

14. Hlavní město Praha

Hlavní město Praha nenabízí žádné alternativy venkovského cestovního ruchu.

Mezi informacemi dostupnými z jednotlivých turistických informačních portálů jsou značné rozdíly. Dva kraje (Jihočeský a Ústecký) agroturistiku a s ní spojené obory vůbec nezohledňují. Nejucelenější informace má Liberecký kraj, který ve spolupráci s Asociací hotelů a restaurací ČR uděluje regionální certifikaci ubytovacího zařízení „Pečeť kvality“. Celkem je v jednotlivých krajích 242 ubytovacích zařízení souvisejících s agroturistikou. Je třeba brát v úvahu, že dva kraje nejsou započítány z důvodu nedostatku informací a číslo je velice přibližné, neboť v jednotlivých nabídkách ubytování v krajích nemusí být zahrnuta všechna ubytovací zařízení související s agroturistikou.

4.2.1.2 Podpora rozvoje venkova v ČR

Pro programové období 2007 – 2013 byl na podporu zemědělství a rozvoje venkova jako součásti společné zemědělské politiky EU vytvořen finanční nástroj – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EARDF – European Agricultural Fund for Rural Development). Cílem tohoto fondu je posílení politiky rozvoje venkova EU a zjednodušení jejího provádění. Prostředky z EARDF slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny či kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Tyto aktivity jsou podporovány prostřednictvím Programu rozvoje venkova (PRV) (strukturalni-fondy.cz, 2013).

Program rozvoje venkova 2007 - 2013

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Program přispívá k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program také zajišťuje a podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomickým aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit sounáležitost obyvatelstva na venkově.

Program obsahuje následující čtyři prioritní osy:

Osa I. – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví – prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, dále pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům.

Osa II. – Zlepšování životního prostředí a krajiny – hlavní prioritou je zvýšení biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin. Dále se podporuje ochrana vody a půdy a snižování skleníkových plynů.

Osa III. – Rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit na venkově. Mezi hlavní priority patří: tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a ochrana kulturních památek.

Mezi opatření Osy III. patří:

III. 1. 1. – Diverzifikace činností nezemědělské povahy

III. 1. 2. – Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

III. 1. 3. – Podpora cestovního ruchu (Podpora je určena na vybudování ubytovacích zařízení včetně stravování, sportovních zařízení, půjčoven sportovních potřeb a další turistické infrastruktury v obcích do 2000 obyvatel. Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel, nezemědělský podnikatel s kratší než dvouletou historií podnikání v oblasti cestovního ruchu, nestátní nezisková organizace a zájmové sdružení právnických osob).

III. 2. 1. – Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

III. 2. 2. – Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

III. 3. 1. – Vzdělání a informace

III. 4. 1. - Získávání dovedností, animace a provádění

Osa IV. – Leader – jde o osu metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I – III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny (eagri.cz, 2009 – 2013).

Stav implementace PRV na období 2007 – 2013

Stav čerpání finančních prostředků k 31.5.2013, který zobrazuje celkový rozpočet PRV a již proplacené části jednotlivých Os.

Tabulka č. 9 Aktuální stav implementace PRV na období 2007 – 2013

	Rozpočet PRV na 2007 - 2013	Proplaceno	
	mil. EUR	mil. EUR	%
Osa I	874	589	67
Osa II	1931	1658	86
Osa III	642	414	65
Osa IV	206	128	62
TP	18	7	39
Celkem	3 670,1	2 795,8	76

Zdroj: zpracováno dle eagri.cz, 2009 - 2013

Celkový rozpočet na Osu III. pro období 2007 – 2013 byl 641 828 279 EUR a k 31.5.2013 z něj bylo proplaceno již 65%, což představuje 414 164 363 EUR. Rozpočet na podporu

cestovního ruchu, který je součástí Osy III., byl 79 444 204 EUR a proplaceno je již 38 076 271 EUR, což představuje pouze 48% celkového rozpočtu.

Příprava období 2014 – 2020

Příprava programového období 2014-2020 je v souladu s nadcházejícím rozpočtovým rámcem Evropské unie pro toto sedmileté období. Konečná podoba finanční alokace pro Českou republiku není v současné době ještě definitivně stanovena. Indikativně se bude jednat o cca. 20,5 mld. € v běžných cenách. Přesná suma však bude ještě mírně upřesněna. Jedněmi z nejvýznamnějších kapitol evropského rozpočtu v nadcházejícím období budou i ty, jež obsahují fondy zaměřené na podporu politiky soudržnosti, politiky rozvoje venkova a Společné námořní a rybářské politiky. Souhrnně se tyto fondy budou nazývat „Evropské strukturální a investiční fondy“, ve zkratce ESIF. Jedná se o dva strukturální fondy: Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF/EFRR), Evropský sociální fond (ESF), dále o Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Z těchto fondů budou financovány nové programy, jejichž příprava probíhá souběžně na úrovni EU a na národní úrovni. Jedná se o 18 operačních programů, mezi nimiž je také Program rozvoje venkova nebo Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (stukturalni-fondy.cz, 2013).

4.2.1.3 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky v České republice

ECEAT CZ

ECEAT CZ je občanské sdružení, jež je registrováno Ministerstvem vnitra ČR a je členem ECEAT International. Toto sdružení bylo založeno v roce 1994 Michalem Burianem, který je do současnosti předsedou sdružení a členem správní rady. Zaměřuje se především na rozvoj udržitelného (šetrného) cestovního ruchu a příbuzných oborů. Má zásadní podíl na rozvoji agroturistiky a ekoagroturistiky v České Republice. Dnes se věnuje rozvoji systému ECEAT QUALITY LABEL a dlouhodobému projektu Stezky dědictví - programu rozvoje regionální gastronomie pro účely cestovního ruchu.

Mezinárodní značka pro podniky cestovního ruchu s přínosem pro udržitelný rozvoj (Eceat Quality Label) je určena pouze pro ty podniky, které splní kritéria ECEAT. Podniky jsou hodnoceny podle následujících kritérií:

- Jak poskytují relevantní „eko“ informace svým hostům.

- Jak podporují ekologické hospodaření.
- Jak nakládají s vodou a energiemi.
- Jak využívají „zelených stavebních technik“.
- Jak je nakládáno s odpady.
- Jak podporují šetrnou dopravu.
- Jak přispívají k ochraně přírodního dědictví.
- Jak přispívají k ochraně kulturního dědictví.
- Jak podporují místní ekonomiku (eecat.cz, 2008).

SVAZ VENKOVSKÉ TURISTIKY

Obrázek č. 9 Logo Svaz venkovské turistiky

Zdroj: svazvt.cz, 2013

V České republice funguje svaz venkovské turistiky, který je dobrovolným nepolitickým profesním sdružením podnikatelů ve venkovském cestovním ruchu. Svaz byl založen v roce 1997, je součástí Hospodářské komory České Republiky a členem mezinárodní organizace svazů venkovské turistiky Eurogites. Sídlo svazu je v Telči. Svaz prosazuje a hájí zájmy svých členů, venkovských podnikatelů, zajišťuje zavádění do praxe a kontrolu kvalitativních standardů ubytovacích kapacit na venkově a pomáhá při rozvoji odborných schopností poskytovatelů služeb ve venkovském cestovním ruchu. Úzce spolupracuje s krajskými úřady, agenturou CzechTourism a ECEAT CZ. Svaz společně s Ministerstvem pro místní rozvoj, Evropským centrem pro eko agro turistiku, Klubem českých turistů, Živnostenským společenstvím Kempy a chatové osady ČR a sekcí cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj zpracoval doporučený standard ubytovacích služeb, který slouží ke zkvalitnění služeb cestovního ruchu v České republice pro ubytování v kempech, chatových osadách a v turistických ubytovnách a ve stavbách, které nejsou dle vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č.137/1998 Sb. o obecných technických požadavcích na výstavbu ubytovacími zařízeními (vztahuje se i na turistické ubytování ve venkovské turistice a agroturistice). Doporučený standart ubytovacích služeb má svá certifikační pravidla a podrobné prováděcí předpisy sdružení provádějících

certifikaci a označení (logo). Certifikaci provádí jednotlivá profesní zájmová sdružení, která zároveň ručí za kvalitu nabízených služeb a provádějí kontroly dodržování kvality poskytovaných služeb.

Tabulka č. 10 Svaz venkovské turistiky – členové

Počet členů Svazu venkovské turistiky	91
Celkem objektů	375
Celkem certifikovaných objektů	200

Zdroj: zpracováno dle: svazvt.cz, 2013

PRÁZDNINY NA VENKOVĚ

Obrázek č. 10 Logo prázdniny na venkově

Zdroj: projekt-pnv.cz, 2011

Tento projekt vznikl z iniciativy Svazu venkovské turistiky a jeho cílem je podpořit rozvoj venkovského cestovního ruchu v České republice. Je financovaný z Integrovaného operačního programu EU – Národní podpora cestovního ruchu. Turistický produkt Prázdniny na venkově pomáhá návštěvníkům venkova i místním podnikatelům a v současné době sdružuje více než 300 podnikatelů. Od dubna roku 2012 je v provozu informační portál www.prazdninynavenkove.cz, který nabízí katalog farem, jezdeckých stájí, řemeslných dílen a místních produktů. Jedná se o velice podobný typ, jaký nabízí instituce v Rakousku či Německu. V nabídce je již přes 500 statků, dílen a dalších míst, z nichž 418 subjektů nabízí ubytování. Turisté mohou vybírat dle jednotlivých kritérií jako je typ ubytování (hotel, penzion, ubytování v soukromí, kemp), typ zážitkové turistiky (hippoturistika, řemeslná výroba, farma, místní speciality), druh zvířat nebo požadovaný region.

CzechTourism

Česká centrála cestovního ruchu byla založena v roce 1993, jedná se o státní příspěvkovou organizaci a jeho zřizovatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj. CzechTourism v rámci svého poslání a v souladu s cíli a záměry zřizovatelského orgánu koordinuje státní propagaci

cestovního ruchu s aktivitami prováděnými podnikatelskými subjekty a rozvíjí střednědobou strategii pro marketing produktů cestovního ruchu na domácím i zahraničním trhu. Základním cílem CzechTourism je propagace České republiky jako destinace cestovního ruchu v ČR tak i v zahraničí.

Czecot

Obrázek č. 11 Logo CEeCOT

Zdroj: czecot.cz, 2013

Turistický portál České republiky – CZeCOT je informační a rezervační systém, který funguje od roku 2002. Jeho úkolem je shromáždit veškeré dostupné informace o regionech, turistických atraktivitách a komerčních službách cestovního ruchu. Důležitým prvkem je propojení informační a komerční stránky, tak aby návštěvník kromě nalezení hledaných informací mohl v případě zájmu okamžitě využít nabízenou službu (rezervace ubytování, zakoupení zájezdu, atd.). Portál nabízí vyhledávání dle kritérií regionu nebo rozdělení typů aktivní dovolené. Kritériím pro agroturistiku odpovídá 187 nabídek po celé České republice.

4.2.1.4 Shrnutí poznatků o agroturistice v České republice

Tato forma cestovního ruchu nemá v České republice dlouhou tradici a mnoho lidí má strach se do podnikání pustit. Hlavním důvodem, proč u nás není venkovská turistika tak rozvinutá jako v jiných evropských zemích, je skutečnost, že v 70. letech minulého století se u nás zemědělci nemohli zúčastnit rozvoje agroturistiky. V 50. letech zde totiž probíhala kolektivizace, zakládání družstev a státních statků, což vedlo k velkovýrobě a k likvidaci rodinných farem vhodných pro agroturistiku. A v 70. letech se venkovská turistika a agroturistika začala dynamicky rozvíjet v jiných státech Evropy. Proto mezi obyvateli není tato forma cestovního ruchu tak zaběhnutá. Lidé s ní nemají mnoho zkušeností a navíc má mnoho lidí na venkově příbuzné nebo tam vlastní chatu či chalupu. Česká republika má velmi dobré předpoklady pro rozvoj venkovského cestovního ruchu dané dobrou konstelací přírodních, kulturně historických, společenských a dalších charakteristik. Existuje však i mnoho problémů, které brání vývoji venkovské turistiky v České republice. Jedná se především o brzdění rozvoje venkovské turistiky v obcích, kdy jde často o falešný konkurenční boj mezi podnikatelskými subjekty a místní samosprávou. Ve většině regionů chybí regionální sdružení

cestovního ruchu. Základní chybou je žádná nebo jen malá spolupráce podnikatelských subjektů. Zatímco v zemích s rozvinutým cestovním ruchem je spolupráce běžná, u nás se projevuje jen vzájemná nevráživost těchto subjektů. Obce neuskutečňují průzkum trhu a neznají své návštěvníky. Dále existují bariéry mezi státním a regionálním produktem cestovního ruchu. Přitom je nutné vytvořit individuální a komplexní produkt pro určité segmenty trhu – turisty. Chybí zde kvalitní celostátní a individuální prezentace cestovního ruchu na domácím i zahraničním trhu (Moravec, 2007).

4.2.1.5 Podpůrné instituce zabývající se agroturistikou a venkovským cestovním ruchem v ČR:

- 1) WTO – World Tourism Organization
- 2) Ministerstvo zemědělství ČR
- 3) Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- 4) Ministerstvo životního prostředí ČR
- 5) Jednotlivé kraje
- 6) Obce
- 7) Infocentra
- 8) Další neziskové organizace
 - Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru
 - ECEAT CZ
 - Svaz venkovské turistiky
 - Svaz venkovské turistiky střední Čechy – založen v roce 2007 za účelem aktivnější činnosti ve Středočeském kraji, vytváření podmínek regionálního – krajského rozsahu pro propagaci a rozvoj venkovské turistiky.
 - Asociace soukromého zemědělství – sdružení právnických osob, tj. jednotlivých regionálních asociací soukromých zemědělců, které jsou sdružením fyzických osob – jednotlivých konkrétních sedláků. V současné době je v ASZ ČR sdruženo 41 regionálních asociací a dalších zájmových sdružení. ASZ ČR provozuje internetový portál www.ubytovani-na-farme.cz, který nabízí 152 možností ubytování.
 - PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců – zal. 1990, celostátní nevládní nezisková organizace sdružující ekozemědělce, zpracovatele a prodejce biopotravin. Hlavním posláním Svazu je prosazovat ekologické zemědělství a propagovat biopotraviny. Svaz

má 697 členů (ekozemědělci, poradci, velkoobchodníci, prodejci, zpracovatelé, výzkum, školy, podniky služeb).

- Společnost mladých agrárníků České Republiky – neziskové nevládní občanské sdružení zastupující mladou zemědělskou veřejnost a venkovskou mládež. Vytváří a prosazuje podmínky pro rozvoj a propagaci venkova a moderního zemědělského podnikání mladých lidí.

4.2.2 Slovensko

Slovenská republika má rozlohu 49 035 km² a k 1.1.2013 měla 5 410 836 obyvatel. Hlavním městem SR je Bratislava s počtem obyvatel 446 819 a dalšími velkými městy jsou Košice, Prešov, Nitra, Žilina a Banská Bystrica. Slovensko se nachází ve Střední Evropě a ve středu a na severu je především hornaté (Karpatský oblouk). Pro jih a východ jsou typické nížiny, kde se nachází důležité zemědělské oblasti. Slovensko hraničí s pěti státy (Maďarsko, Polsko, Česká republika, Rakousko, Ukrajina). Je členěno na 8 samosprávních krajů, kterými jsou: Bratislavský, Trnavský, Trenčinský, Nitrianský, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský, Košický), dále na 79 okresů, 138 měst, 2883 obcí. (sacr.sk, 2008). Slovensko se dále také dělí na 21 turistických regionů a to Záhorský, Bratislavský, Poddunajský, Stredno-považský, Dolno-považský, Horno-nitrianský, Nitrianský, Severo-považský, Turčianský, Pohronský, Ipeľ'ský, Oravský, Liptovský, Horehronský, Gemerský, Tatranský, Spišský, Šarišský, Košický, Horno-zemplínský a Dolno-zemplínský. Slovensko je členem Evropské unie od 1.5.2004.

Cestovní ruch

Potenciál cestovního ruchu Slovenska je relativně rozsáhlý a pokrývá široké spektrum všech základních forem a druhů cestovního ruchu. Podle stávající platné Regionalizace cestovního ruchu jsou severní části Slovenska svým charakterem vhodné pro aktivity spojené s horskou a zimní turistikou a jižní Slovensko poskytuje možnost pobytů u vody a využívání termálních pramenů. Téměř na celém území je mnoho kulturních, historických i přírodních atraktivit, které mají potenciál využití v cestovním ruchu. Relativně hustá je i síť ubytovacích a stravovacích zařízení, jejich vybavenost a kapacita doplňkových služeb je však zatím na nižší úrovni a ve většině případů neodpovídá evropskému standardu a požadavkům náročnější klientely. Slovensko v současnosti zaostává v rámci evropského cestovního ruchu a význam cestovního ruchu je velmi podceněný, chybí legislativa (geography.upol.cz, 2008).

Zemědělství

Rozvoj venkova je obecně termín používaný k označení činností a iniciativ, které jsou zaměřeny na zvýšení životního standardu v mimoměstských oblastech, v zemi a ve venkovských sídlech. Aktivity rozvoje venkova jsou hlavně zaměřeny na sociální a ekonomický rozvoj oblastí a jsou součástí Společné zemědělské politiky (SZP). Rozvoj venkova na Slovensku pokračuje i prostřednictvím opatření Programu rozvoje venkova SR 2007 – 2013 a Operačního programu Rybolov SR 2007 – 2013.

Program rozvoje venkova SR 2007 – 2013 (PRV 2007 – 2013) se vztahuje na celé území Slovenska. Nařízením Rady (ES) č.1698/2005 je definován Konvergenční cíl, do kterého patří územní jednotky na úrovni NUTS II: Západní Slovensko, Střední Slovensko, Východní Slovensko. Bratislavský kraj patří do Ostatních oblastí (mimo cíl Konvergence).

V rámci Operačního programu Rybolov získají investice Západní, Střední a Východní Slovensko, tedy kraje, na které se soustředí nevratná finanční podpora v cíli Konvergence. V případě Slovenska je to celé jeho území s výjimkou Bratislavského kraje (mpsr.sk, 1998 - 2013).

4.2.2.1 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky na Slovensku

Značka kvality SK

Značka kvality SK je vlastnictvím Ministerstva zemědělství a rozvoje venkova SR a byla uvedena do používání v roce 2004, kdy vznikl Národní program podpory zemědělských produktů a potravin Značka kvality SK na podporu spotřeby domácí potravinové produkce. Prioritou programu bylo od začátku zviditelnění domácích kvalitních výrobků a posílení jejich konkurenceschopnosti na domácím trhu. Dnes je Značka kvality SK zaběhnutou značkou, jejíž logo označuje více než 525 slovenských výrobků od 80 výrobců kvalitních potravin (údaj platný ke květnu 2013). Na základě zásad značky, platných od 1.12.2012 může značku získat každý slovenský výrobce, pokud jsou jeho výrobky vyráběné z domácích surovin, za dodržení deklarovaného technologického postupu, parametrů kvality a bezpečnosti potravin, přičemž je zároveň nutná deklarace surovin tzn., že z celkové spotřeby surovin musí být nejméně 75% z domácích surovin a všechny fáze výrobního procesu se musí uskutečnit na území Slovenské republiky (znackakvality.sk, 2009).

Agentura pro rozvoj venkova

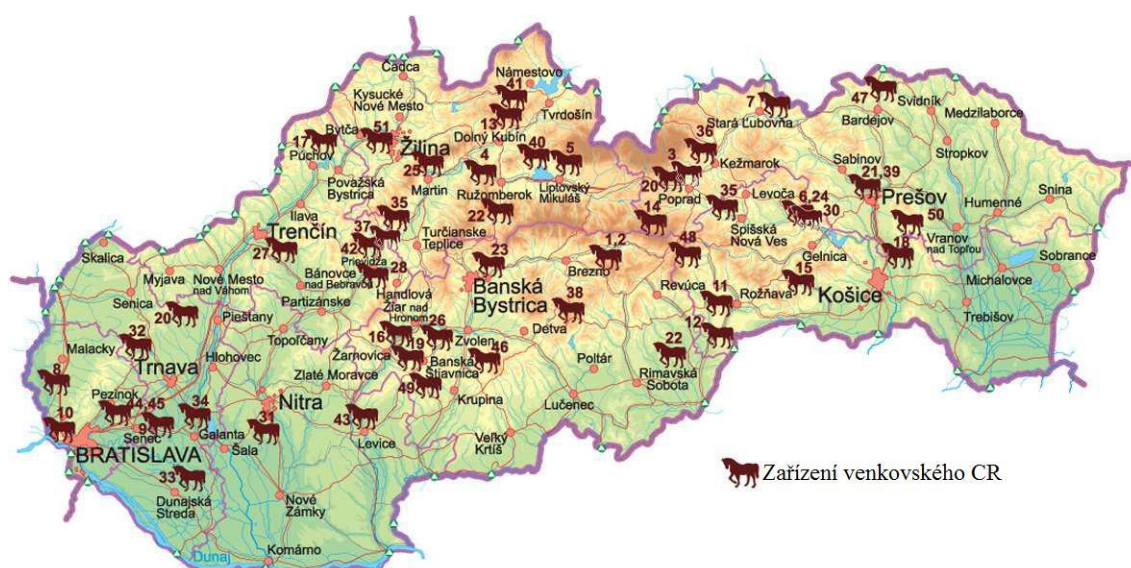
Agentura pro rozvoj venkova je příspěvkovou organizací Ministerstva zemědělství a rozvoje venkova SR s celostátní působností, která spolupracuje s ostatními státními, nevládními

institucemi na Slovensku i v zahraničí v oblasti rozvoje venkova. Agentura v rámci svojí činnosti podporuje a propaguje politiku EU pro SR, hlavně Program rozvoje venkova 2007 – 2013, jeho jednotlivé osy a ostatní programy a fondy EU se zaměřením na rozvoj venkova. Posláním agentury pro rozvoj venkova je shromažďovat, analyzovat a šířit informace v oblasti rozvoje venkova, zajišťovat zpětnou vazbu odpovědným orgánem ve vztahu k rozvoji venkova, podporovat aktivity trvale udržitelného, vyváženého socio-ekonomického rozvoje vesnických sídel, poskytovat poradenství potenciálním a existujícím podnikatelským subjektům, veřejnému neziskovému sektoru na venkově k jejich činnosti zaměřené na rozvoj venkova. Pro období implementace Programu rozvoje venkova SR 2007 – 2013 je Agentura pro rozvoj venkova definována jako hostitelský orgán jednotky Národní sítě rozvoje venkova SR na uvedené programovací období. Agentura se dále mimo jiné zabývá také podnikáním ve venkovské turistice a agroturistice (arvi.sk, 2005 - 2013).

Slovenská agentura pro cestovní ruch

Slovenská agentura pro cestovní ruch nabízí katalog, ve kterém lze jednoduše vyhledat dle požadovaných kritérií typ ubytovacího zařízení. Vybírat lze podle kategorie (hotely, hotely, turistické ubytovny a hostely, apartmány, wellness hotely, penziony, farmy, kempy), dále podle třídy, cenové kategorie, možnosti využití sportů, adrenalinových disciplín nebo možností platby. Tato agentura také vydala seznam vybraných zařízení venkovského cestovního ruchu a agroturistiky na Slovensku. Celkem je zařízení 51, z toho 8 salaší, 17 agroturistických zařízení, 5 hospodářských usedlostí, farem a ekozařízení a 21 rančů (údaj platný k 1.8.2013).

Obrázek č. 12 Mapa Slovenska s vybranými zařízeními venkovského CR

Zdroj: slovakia.travel.sk, 2005 – 2011

Evropsko – slovenské združenie agroturistiky a cestovného ruchu (EZAT)

Obrázek č. 13 Logo EZAT

Zdroj: agroturizmusslovakia.sk, 2007 - 2013

Sdružení vzniklo v roce 2008 jako dobrovolné neziskové nepolitické sdružení, které získalo od Ministerstva školství SR akreditaci na organizování certifikovaných vzdělávacích akcí z oblasti ekonomiky, zemědělství, cestovního ruchu, informatiky, vedení účetnictví a řízení financí. Vede také workshopy a e-learningové kurzy na komplexní proškolení farmářů, agropodnikatele, podnikatelů ve venkovském cestovním ruchu a agroturistice. EZAT vydal tyto publikace: Poradce podnikatele ve venkovském cestovním ruchu a v agroturistice, Lexikon podnikatele v agroturistice, Lexikon agropodnikatele v době krize a Slovensko dovolená na venkově. Slovensko - Dovolená na venkově je katalog venkovské turistiky a agroturistiky pro rok 2013 a zahrnuje více než 300 ubytovacích zařízení z oblasti agroturistiky a venkovského cestovního ruchu na Slovensku. Katalog zahrnuje ubytování, doplňkové služby, farmářské produkty. Představuje tradiční řemeslnou i folklorní tvorbu regionálních výrobců a produkty ze dvora. Katalog byl vydán za podpory a spolufinancování z Programu rozvoje venkova 2007 – 2013 v rámci projektu: Zvýšení kvality života a propagace subjektů - OS3 (agroturizmusslovakia.sk, 2007 - 2013).

Slovenský svaz venkovské turistiky a agroturistiky

Je nepolitická dobrovolná a zájmová organizace sdružující fyzické a právnické osoby působící ve venkovských oblastech za účelem jejich trvalého rozvoje. Posláním svazu je zejména zastupovat zájmy podnikatelů v agroturistice ve vztahu k orgánům státní správy a samosprávy všech stupňů, spolupracovat při návrzích na dotační politiku v oblasti agroturistiky a venkovské turistiky, pomáhat při ochraně a rozvoji historického a kulturního dědictví v oblasti venkovské turistiky, ochrana kulturního dědictví skanzenů, dále pomoc při zpracovávání podnikatelských záměrů a poskytování poradenství, organizování kurzů, seminářů, školení, účast na výstavách a veletrzích a další. Svaz také nabízí pro turisty katalog,

kde si mohou vybrat zařízení podle krajů. Každý kraj je rozdělen dále na chaty, chalupy, penziony, hotely nebo priváty (agroturist.sk, 2013).

Tabulka č. 11 Počet zařízení členů Svazu venkovské turistiky a agroturistiky na Slovensku

Kraj	Počet okresů	Rozloha (v km ²)	Počet zařízení
Banskobystrický	13	9455	7
Bratislavský	8	2053	8
Košický	11	6753	4
Nitranský	7	6343	13
Prešovský	13	8993	13
Trenčinský	9	4501	4
Trnavský	7	4148	13
Žilinský	11	6788	73
Celkem	79	49035	135

Zdroj: agroturist.sk, 2013

Tabulka zahrnuje zařízení, která jsou členy Svazu venkovské turistiky a agroturistiky. Nejvíce zařízení (73) je v Žilinském kraji, ačkoli se nejedná o největší kraj z pohledu rozlohy. Na jeden okres v Žilinském kraji tak připadá 6,63 zařízení. Nejméně agroturistických zařízení je v Trenčinském a Košickém kraji a to pouze 4 zařízení.

4.2.2.2 Shrnutí poznatků o agroturistice na Slovensku

Agroturistika na Slovensku nepatří mezi nejvyhledávanější druhy dovolené nebo trávení volného času. Tuto formu odpočinku si vybere pouze 14% turistů trávících dovolenou na Slovensku. Vyplyvá to z ankety Slovenské asociace cestovního ruchu (SACR). Agroturistika má nevyužitý potenciál, přičemž by mohla představovat jeden ze způsobů, jak přispět k rozvoji regionu. Lidé ve venkovských oblastech by si tak finančně přilepšili poskytováním ubytování a našli nový odbyt pro domácí produkci. K tomu aby se agroturistika rozvíjela, musí provozovatelé agroturistických zařízení oslovovat více domácí klientelu. Ne všechna zařízení nabízejí dostatečně bohatý program na to, aby přilákala více návštěvníků (webnoviny.sk, 2006 - 2011). Slovensko je obdobně jako Česká republika poznamenáno přerušenu tradicí, ale uvědomuje si vzrůstající poptávku po agroturistice a venkovském cestovním ruchu a snaží se o jeho rozvoj. V této oblasti na Slovensku působí několik institucí a to Agentura pro rozvoj venkova, Slovenská agentura pro cestovní ruch, Evropsko – slovenské sdružení agroturistiky a cestovního ruchu a Slovenský svaz venkovské turistiky a agroturistiky. Každá z těchto

institucí sdružuje nebo shromažďuje informace o agropodnikatelích a možnostech ubytování, ale obdobně jako v České republice chybí statistika.

4.2.3 Rakousko

Oficiální název státu je Rakouská republika (Republik Österreich) jeho rozloha činí 83 879 km². K 1.1.2013 čítalo Rakousko 8 488 511 obyvatel. Rakousko se člení na 9 spolkových zemí, 99 politických okresů s 2359 obcemi. Spolkovými zeměmi jsou Vídeň, Dolní Rakousko, Horní Rakousko, Štýrsko, Tyrolsko, Korutany, Salcbursko, Vorarlbersko a Burgenland. Hlavním městem je Vídeň s 1, 731 tis. obyvateli k 1.1.2012. Mezi další velká města se řadí Graz, Linz, Salzburg, Innsbruck a další. Rakousko hraničí s osmi státy (Lichtenštejnsko, Švýcarsko, Itálie, Slovinsko, Maďarsko, Slovensko, Česká republika a Německo).

Zemědělství

Dle posledního šetření struktury agrárního sektoru Statistik Austria z roku 2010 hospodaří v Rakousku 173 317 zemědělských a lesnických podniků. Zemědělské podniky, které se zabývají jinou výdělečnou činností než je zemědělství, konkrétně cestovním ruchem, ubytováním a jinými volnočasovými aktivitami, čítaly podle šetření v roce 10 293 farem. Z nich hospodařilo dle ekologických způsobů 2 954 farem. V rakouském zemědělství převažují rodinné farmy a je kladen velký důraz na ekologický způsob hospodaření. Rakousko zaujímá ve světě jednu z předních příček ekologického zemědělství. Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové zemědělské půdě ve výši 13,8% (21 180 provozů) je druhý největší po Lichtenštejnsku. Do popředí pozornosti se dostává propagace domácích regionálních výrobků, která je podporována státem.

Cestovní ruch

Cestovní ruch a průmysl „trávení volného času“ hrají v rakouském hospodářství důležitou roli a mají rozhodující vliv na tvorbu HDP, zaměstnanost a regionální rozvoj. Cestovní ruch tvoří více než 8% HDP a zaměstnává přes 5% veškeré pracovní síly. Na rozdíl od výrobních sektorů jako je zemědělství nebo průmysl se struktura cestovního ruchu odvíjí přímo od spotřebitelského chování turistů. Turistické aktivity vznikají v různých oblastech hospodářství, resp. výrobky a služby pro turismus se vyrábí v oborech, které na první pohled nemají s turismem nic společného. Aby bylo možné lépe kvantifikovat přínos turistiky pro národní hospodářství, byla zavedena veličina tzv. turistického satelitního konta, kde jsou brány v úvahu i nepřímé efekty turistiky. Z bezprostředních příjmů turistiky jsou vyloučeny služební cesty. Z tohoto pohledu tvořil cestovní ruch v r. 2011 přímo přidanou hodnotu ve výši

16,64 mld. EUR, což představuje 5,5 % podíl na HDP (businessinfo.cz). Rakousko se řadí mezi TOP 10 turistických destinací za rok 2011 navštívených nerezidenty země. Počet nocí strávených nerezidenty v Rakousku dosáhl 73 647 tis., což je 7,1% celku Evropské unie (27) (businessinfo.cz, 1997 – 2013).

Tabulka č. 12 Vybrané ukazatele cestovního ruchu v Rakousku

	2010	2011	2012
Příjezdový CR zahraničních i domácích turistů (v mil.)	33,4	34,6	36,2
Přenocování zahraničních i domácích turistů (v mil.)	124,9	126	131
Přímá přidaná hodnota CR (v mil.EUR)	15 181	16 637	17 014
Podíl na HDP (v %)	5,4	5,5	5,5

Zdroj: czso.cz

Tabulka znázorňuje vybrané ukazatele cestovního ruchu v Rakousku a to z pohledu příjezdového CR zahraničních i domácích turistů, který se od roku 2010 do roku 2012 zvýšil o 2,8 milionu, což představuje 8,38 % zvýšení. V roce 2012 přenocovalo v Rakousku přibližně 131 milionů turistů a přímá přidaná hodnota CR byla 17, 014 mld. EUR, což představuje 5,5 % podíl na HDP. Cestovní ruch v Rakousku vykazuje celkově růstový trend a to především díky rakouským Alpám a velice dobře rozvinuté agroturistice a venkovskému cestovnímu ruchu.

4.2.3.1 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky v Rakousku

Dovolená na selském dvoře v Rakousku

Obrázek č. 14 Logo Urlaub am Bauernhof

Zdroj: urlaubambauernhof.at, 2013

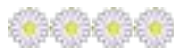
Významnou součástí cestovního průmyslu se stala značka „Dovolená na selském dvoře“ – „Urlaub am Bauernhof“. Jedná se o dobrovolné sdružení, které má přibližně 2500 členských farem. Toto regionální sdružení poskytovatelů dovolených v Rakousku vzniklo v roce 1991, členi se do osmi nezávislých regionálních sdružení a jedné zastřešující organizace. Členové organizace úzce spolupracují s partnery v cestovním ruchu i v zemědělství. Organizace je také členem Eurogites. Farmy, které získají značku kopretiny, zaručují po všech stránkách nejvyšší možnou kvalitu. Za tímto účelem se provádějí pravidelné kontroly, při kterých porota hodnotí kritéria kvality, jako úroveň selského statku samotného a jeho okolí z hlediska zážitků, kvality vybavení a kvality služeb. Výsledkem je přidělení odpovídajícího počtu kopretin, které mají stejnou funkci jako kategorizace podle hvězdiček v hotelích.

- Selský statek s účelovým vybavením. Koupelna s vanou nebo sprchou a WC na pokoji, v letním bytě nebo na patře.

- Selský statek s dobrým vybavením, v němž se mají hosté cítit co nejlépe. Koupelna s vanou nebo sprchou a WC v pokoji nebo v letním bytě.

- Selský statek s velmi dobrým vybavením pro vysoké nároky hostů. Koupelna s vanou nebo sprchou a WC v pokoji nebo v letním bytě (urlaubambauernhof.at, 2013).

Na internetových stránkách www.urlaubambauernhof.at si mohou turisté vybrat zvolenou farmu dle jednotlivých kritérií jako je region, kategorizace podle počtu kopretin, typu ubytování, stravování nebo doprovodných služeb. Dále jsou k dispozici katalogy rozdělené dle různých typů dovolených. Jde o katalogy s nabídkou dovolených pro rodiny s dětmi, dovolené na ekologických farmách, farmách provozující hipoturistiku, vinných farmách, dovolené pro osoby se sníženou pohyblivostí. Další katalogy jsou rozděleny dle jednotlivých oblastí země.

Rakouská národní turistická centrála – Österreich Werbung

Österreich Werbung (ÖW) je národní turistickou organizací Rakouské republiky. Byla založena v roce 1955 a jejím cílem je propagovat Rakousko jako turistickou destinaci. Hlavním posláním ÖW je pečovat spolu se všemi rakouskými turistickými partnery o zachování a posilování konkurenceschopnosti turistické destinace Rakousko. Díky tomu přispívá ÖW ke zvyšování tvorby hodnot pro rakouský turismus a průmysl volného času. Celkový rozpočet ÖW na rok 2013 činí kolem 50 milionů EUR a sestává se z členských příspěvků obou členů spolku – Rakouské republiky (Ministerstvo hospodářství a Rakouská hospodářská komora) a dále z příspěvků od rakouské turistické branže (zemských turistických centrál, regionů a podniků). ÖW se ve světě prezentuje prostřednictvím 1500 marketingových aktivit

a soustřeďuje se především na západní, střední a východní Evropu a zámorí. ÖW provozuje také největší informační servis „Urlaubservice der Österreich Werbung“ a internetový portál www.austria.info, kde jsou přehledně utříděny informace a nabídky z celého Rakouska.

Klíčové úkoly ÖW

- Řízení značky „Urlaub am Bauernhof“.
- Přítomnost na mezinárodně nejperspektivnějších trzích prostřednictvím inovativního a moderního marketingu.
- Partnerství směrem k rakouským turistickým podnikům. ÖW představuje důležitý uzlový bod v síti cestovního ruchu.

V rámci venkovské turistiky převládá dovolená na statku, ale rovněž postupně narůstá i podíl tzv. „letních bytů“. Mezi nejdůležitější turistické oblasti se řadí Tyrolsko, Korutansko a Salzburg (austriainfo.at, 1995 – 2013).

Značka kvality „Gutes vom Bauernhof“ – Dobré z farmy

Obrázek č. 15 Logo Gutes vom Bauernhof

Zdroj: gutesvombauernhof.at

Značka kvality Dobré z farmy je registrovaná ochranná známka Agrární komory Rakouska. Značka se uděluje pouze farmám, které zpracovávají suroviny s maximální péčí. Značka byla zavedena v roce 1998 a od roku 2002 je jednotná pro všechny spolkové země. Hodnocení je založeno na bodovacím systému podle šesti kritérií, která jsou nad rámec zákonných požadavků. Značka zaručuje, že všechny produkty jsou pěstované a zpracovávány přímo na farmě, jsou nejvyšší kvality a jejich zpracování podléhá nejpřísnějším hygienickým normám.

Obrázek č. 16 Mapa Rakouska podle značky Dobré z farmy

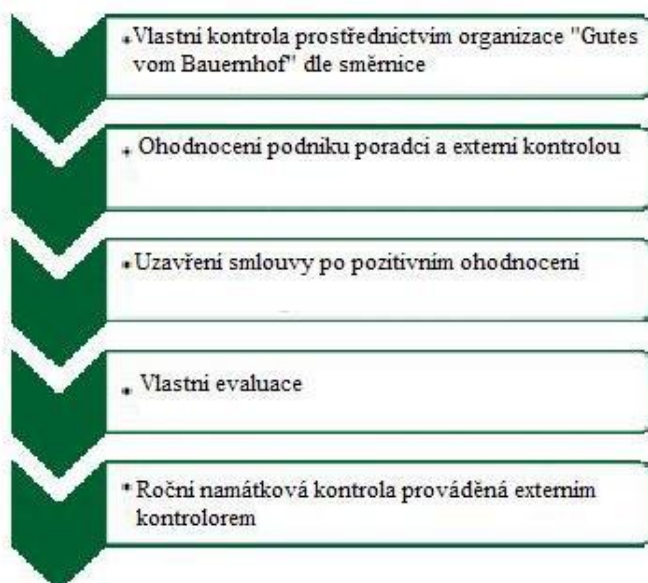

Zdroj: gutesvombauernhof.at, 2013

V současné době má certifikaci 1 582 členských podniků ve spolkových zemích Burgenland (48), Korutany (250), Dolní Rakousko (174), Horní Rakousko (314), Štýrsko (794), Salzburg (přistoupil v roce 2013 – počet neuveden), Vídeň (2). Spolkové země Tyrolsko a Vorarlbersko mají programy, které jsou převzaty z Dobré farmy a fungují na stejném principu. Tyrolská značka kvality se nazývá „Tiroler Speis aus Bauernhand“ – Tyrolské potraviny z farmářské ruky a Vorarlberská značka „Ländle Bur“ – Země Bur.

Proces certifikace

Obrázek č. 17 Proces certifikace Gutes vom Bauernhof

Zdroj: zpracováno dle: gutesvombauernhof.at, 2013

4.2.3.2 Shrnutí poznatků o agroturistice v Rakousku

Turistický průmysl je v Rakousku organizován na úrovni jednotlivých spolkových zemí. V každé zemské vládě byl zřízen odbor cestovního ruchu. V hlavních městech jednotlivých zemí pracují regionální zemské cestovní kanceláře. Na národní úrovni se o cestovní ruch stará Österreich Werbung a mimo národní úroveň pracují v Rakousku regionální sdružení, která propagují jednotlivé regiony jako turistické destinace. Pokud se týče regionálního turismu, mají tato sdružení velmi silné postavení. Farmáři se mohou účastnit programu „Dovolená na statku“ a pronajímat pokoje nebo apartmány turistům. Farmáři se také mohou vzdělávat prostřednictvím odboru Federálního ministerstva zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství. Toto ministerstvo na národní úrovni rozvíjí, koordinuje a finančně podporuje školicí a vzdělávací semináře. Federálně organizovaný a řízený Ústav pro vzdělávání (LFI – Ländliches Fortbildungsinstitut) nabízí certifikované kurzy zaměřené na přímý marketing, eko- a bio- zemědělství a dovolenou na farmách (Moravec, 2007).

4.2.4 Německo

Oficiální název státu je Spolková republika Německo (Bundesrepublik Deutschland) a jeho rozloha činí 357 127 km². Počet obyvatel ke dni 1.1.2013 byl 82 020 688, což činí Německo nejlidnatějším státem Evropské unie. Hlavním městem je Berlín s počtem obyvatel téměř 3,5 milionu a dalšími velkými městy jsou Hamburg, Mnichov, Kolín nad Rýnem. Německo hraničí s devíti státy a to: Rakousko, Česká republika, Nizozemí, Francie, Polsko, Švýcarsko, Belgie, Lucembursko a Dánsko. Na severu Německo obklopuje Severní a Baltské moře. Spolková republika Německo je federativní demokratickou parlamentní republikou a skládá se z šestnácti spolkových zemí, které mají vlastní zemské sněmy a zemské vlády. Jedná se o Bádensko-Virtembersko, Bavorsko, Berlín, Braniborsko, Brémy, Hamburg, Hesensko, Meklenbursko-Přední Pomořansko, Dolní Sasko, Severní Porýní-Vestfálsko, Porýní-Falcko, Sársko, Sasko, Sasko-Anhaltsko, Šlésvicko-Holštýnsko, Duryňsko. Dále se administrativně Spolková republika dělí na 29 vládních krajů a 444 okresů a statutárních měst (businessinfo.cz, 1997 – 2013).

Zemědělství

V rámci Evropské unie hraje Německo v rámci agrárních produktů významnou roli. Význam zemědělství, lesnictví a rybářství pro národní hospodářství SRN nelze podceňovat i přes

skromný podíl primární agrární produkce na tvorbě HDP a relativně malou zaměstnanost. Vlastní podíl těchto tří hospodářských sektorů je nejmenší ze všech odvětví německé ekonomiky. V roce 2011 činil 0,95% a v roce 2012 byl tento podíl 1% (businessinfo.cz, 1997 – 2013).

Při posledním Strukturálním cenzu farem v roce 2010 bylo v Německu evidováno 299,1 tis. zemědělských podniků a jejich počet se v posledních letech trvale snižuje. V období 2003 – 2008 byl tento úbytek téměř o 10%. V roce 2012 hospodařilo podle údajů statistického úřadu na ploše 16,67 mil. ha celkem 288 200 farem, což je oproti roku 2011 o 5700 méně. Největší redukce farem jsou zaznamenávány u menších podniků do 100 ha. Na druhou stranu se ale zvyšuje počet farem hospodařících v pásmu 100 až 1000 ha. Podle principů ekologického zemědělství hospodařilo v roce 2010 v Německu 16 200 farem, což je oproti roku 2007 nárůst přibližně o 27%. Zemědělských podniků, které se zabývaly jinou výdělečnou činností, než zemědělského charakteru, bylo 98 400. Počet podniků, které se konkrétně zabývaly cestovním ruchem, ubytováním a jinými volnočasovými aktivitami, bylo podle šetření 9300. Zpracováním a prodejem vlastních produktů se zabývalo 13 200 zemědělských podniků (destatis.de, 2013).

Cestovní ruch

Politika cestovního ruchu tvoří důležitou integrální součást hospodářské politiky vlády, zejména v rámci strategie zaměřené na rozvoj středního podnikání. V zemi neexistuje zvláštní turistický zákon. Podnikání se řídí všeobecně závaznými předpisy a část sektoru se řídí ustanovením tzv. cestovního smluvního práva. Turistický průmysl patří k silně se rozvíjejícím odvětvím se zhruba 2,8 miliony zaměstnanců, kteří představují kolem 7% všech zaměstnaných. Německo se řadí na 6. místo mezi TOP 10 turistických destinací za rok 2011 navštívených nerezidenty země. Počet nocí strávených nerezidenty v Německu dosáhl 63 081 tis., což je 6,1% celku Evropské unie (27) (businessinfo.cz, 1997 - 2013). Celkový počet přenocování v roce 2010 dosáhl 380 033 tis. a v roce 2012 to bylo již 407 260 tis. přenocování. Je zde vidět vzrůstající trend, jenž je za dva roky 7 %. Nejoblíbenější destinací je Bavorsko, které v roce 2012 navštívilo 31 mil. turistů, což představuje 20% všech příjezdů do Německa. Přibližně 77% návštěvníků pocházelo z Německa a 23% byli nerezidenti. Druhou nejpoblárnější destinací Německa bylo Severní Porýní-Vestfálsko, které navštívilo 20 mil. turistů, což představuje 13% příjezdů. Na třetím místě bylo Bádensko-Virtembersko s 12%, což představuje 19 mil. turistů (destatis.de, 2013).

Zastřešujícím společenstvím turistického průmyslu země je Spolkový svaz německého turistického hospodářství BTW (Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft e.V.), který sdružuje jak profesní svazy, tak spolky poskytovatelů služeb a cestovních kanceláří. Jeho

členem je svaz DRV – Deutscher Reiseveranstalterverband, zastupující zájmy více než 5000 členů, ke kterým patří na 4200 cestovních kanceláří a touroperátorů včetně 830 hotelů, leteckých společností a dalších poskytovatelů služeb. Turistickým marketingem země v zahraničí se na spolkové úrovni zabývá Německá centrála turistického ruchu (Deutsche Zentrale für Tourismus – DZT) (businessinfo.cz, 1997 - 2013).

4.2.4.1 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky v Rakousku

DLG Značka kvality

Obrázek č. 18 Loga značky kvality DLG

Zdroj: landtourismus.de

DLG e.V. (Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft) funguje jako kontrolor kvality zařízení v oblasti venkovského cestovního ruchu. V roce 1972 založil DLG značku kvality „Dovolená na statku“ a „Dovolená na vinici“. V roce 1978 byla certifikace doplněna o značku „Dovolená na venkově“. Certifikované farmy jsou kontrolovány každé tři roky nezávislým odborníkem, který hodnotí jednotlivé značky kvality podle specifických kritérií, jako jsou kvalita služeb, bezpečnost a celkový dojem. Farmy s vinicí jsou hodnoceny dle dalších kritérií. Farmy jsou také posuzovány podle speciálních nabídek, jako je bezbariérový přístup, pořádání konferencí a seminářů, dostupnost ubytování, možnost kempování, nabídka jezdeckých farem. Kvalita ubytování se určuje na základě klasifikace hvězdiček. Majitel značky kvality „Dovolená na statku“ a „Dovolená na vinici“ musí řídit farmu na plný nebo částečný úvazek, přičemž na částečný úvazek musí být jasně oddělen zemědělský charakter. Ubytování musí být situováno přímo na farmách. Značka kvality „Dovolená na venkově“ nabízí ubytování ve venkovských oblastech a to v zemědělských usedlostech, penzionech, chatách nebo v hotelích na venkově. V současné době nabízí DLG katalogy rozdělené dle typů dovolených a to: Dovolená na statku 2013, Dovolená na vinici, Dovolená v sedle, Dovolená zdraví & vitalita, Dovolená u ekologického farmáře, Dovolená v přírodě. Každým rokem je také vyhlašována soutěž o statek roku (DLG Ferienhof, Landhotel, Landpension), která má již dlouholetou tradici. Na internetových stránkách www.landtourismus.de je v nabídce 555 různých druhů ubytování. (landtourismus.de, 2013).

Německá centrála dovolené na venkově Bonn

Obrázek č. 19 Logo „Doporučeno hostem“

Zdroj: landurlaub-deutschland.com

Německá centrála dovolené na venkově každý rok volí nejoblíbenější farmy, které získají značku kvality „Doporučeno hostem“ pro každý spolkový stát. Na hlasování se v roce 2012 podílelo kolem 50 000 návštěvníků, kteří v bodovém systému hodnotili navštívené farmy podle čtyřech kritérií a to: vybavení ubytování, volnočasové nabídky, servis a kvalita jídla a pití. Pouze ty farmy, které ve všech kategoriích získají známku „velmi dobré“ mohou po celý rok užívat značku „Doporučeno hostem“. Každý rok se také udílí cena „Nejoblíbenější dětská farma“, kterou hodnotí děti (landurlaub-deutschland.com).

4.2.4.1 Shrnutí poznatků o agroturistice v Německu

V Německu je agroturistika na vysoké úrovni, neboť zde lze již hovořit o tradiční formě turistiky. Němečtí podnikatelé v agroturistice jsou členy zájmových sdružení v jednotlivých zemských spolkách spolkových zemí, která vydávají publikace a katalogy s informacemi o farmách, značkách kvality a udělených certifikátech. Ve sdružení Eurogites je zaregistrováno přes 10 000 farem. Největším a nejznámějším poskytovatelem informací o farmách je internetový portál www.landourismus.de, který je provozovaný Německou zemědělskou společností (DLG – Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft). DLG je odborná politicky nezávislá organizace, jejíž historie sahá až do roku 1885. Dnes má více než 24 000 členů a je jednou

ze čtyř největších organizací v Německu v oblasti zemědělství a potravinářství (dlg.org, 2013). Němečtí farmáři spolu hojně spolupracují a umí těžit z gastronomického, kulturního a přírodního potenciálu svého regionu.

4.2.5 Maďarsko

Oficiální název státu je Maďarsko (Magyarország, Hungary) a má rozlohu 93 030 km². Počet obyvatel ke dni 9.1.2013 byl 9 957 731. Hlavní město Budapešť s 1,74 mil. obyvateli (k 1.1.2012) je 8. největší město Evropské unie. Maďarsko je rozloženo na 19 žup a hlavní město, které má zvláštní statut. Od 1.1.2013 platí nové administrativně-správní členění země, které přineslo změny v dosavadním systému, a vznikly tzv. okresy, které jsou územně na nižší úrovni než správní celky župy. Od roku 2013 funguje 175 okresních vládních úřadů a v hlavním městě 23 obvodních vládních úřadů. Mezi největší města se řadí Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs a Győr. Maďarsko hraničí s Rakouskem, Slovinskem, Chorvatskem, Srbskem, Rumunskem, Ukrajinou a Slovenskem (businessinfo.cz, 2007 - 2013).

Zemědělství

Maďarsko je tradičně zemědělský stát a jeho rozvoj je prioritou současné vlády. V r. 2010 vzrostla zemědělská výroba o více než 10%. Zemědělství přispělo k HDP Maďarska podílem 4,6%. Počet firem působících v zemědělství, rybnářství a lesnictví činil cca. 433 000. V r. 2011 bylo 79% celkové plochy Maďarska (7 360 000 ha) využíváno jako území pro zemědělství. V zemědělství působilo v r. 2011 asi 4,86% z celkového počtu zaměstnaných osob.

Důležitý dokument vydaný v roce 2012 je Darányiho plán, který je Národní strategií venkova do roku 2020. Vydalo ho Ministerstvo rozvoje venkova Maďarska. Strategie definuje budoucí směřování maďarského zemědělství a venkova. Mezi definované strategické cíle patří zachování přírodních podmínek krajiny a zdrojů energie, různorodá a životaschopná zemědělská produkce, zabezpečení zásobování potravinami a jejich bezpečnost, zajištění fungujících venkovských hospodářství a zvýšení zaměstnanosti na venkově, posílení venkovské populace a zlepšení kvality jejího života. Na financování plánu má být do roku 2014 vyčleněno zhruba 300 mld. HUF (asi 25,8 mld. Kč). Tyto prostředky mají zahrnovat jak domácí, tak unijní zdroje. Má být rovněž vytvořen efektivní a jednodušší administrativní rámec pro realizaci programů, který umožní účinné žádání o podpory a sníží administrativní zátěže a náklady.

Cestovní ruch

Sektor cestovního ruchu a jeho rozvoj patří také mezi priority současné vlády. Z hlediska rozvoje cestovního ruchu hrají nejvýznamnější roli především hlavní město Budapešť, maďarské termální lázně a jezero Balaton. (businessinfo.cz, 2007 - 2013).

Venkovská turistika se v Maďarsku začala budovat již v 19. století a před druhou světovou válkou byl podíl venkovské turistiky 35 – 45 %. Po druhé světové válce ale tento druh turistiky téměř vymizel. Další pokusy o rozvoj venkovské turistiky byly součástí regionálních rozvojových plánů z roku 1960, ale nebyly příliš úspěšné. Nové pokusy o revitalizaci byly zaznamenány v 80. letech, zejména v nejméně rozvinutých oblastech země. V roce 1997 maďarská vláda prostřednictvím agentur, turistických organizací (Hungary Tourism Corporation) spustila kampaň na podporu rodinných dovolených na venkově. V roce 1998 bylo zaregistrováno přibližně 2000 lůžek v agroturistických zařízeních, ale jejich obsazenost byla nižší než 10% a to především kvůli nízké poptávce. V roce 2001 vzrostl počet ubytovacích zařízení na venkově již na 6675. Dnes je v Maďarsku kolem 47 000 lůžek ve venkovských ubytovacích zařízeních v důsledku stále rostoucí poptávky. V roce 2010 bylo podle maďarského statistického úřadu registrováno celkem 38 300 ubytovacích zařízení, 98 500 pokojů a 225 000 lůžek.

V současné době se turisté zaměřují na tři typy venkovské turistiky:

- Ubytování v blízkosti oblíbených turistických destinací (motivace nižší ceny za ubytování)
- Turistika za folklorními programy a představení s koňmi, venkovská turistika a agroturistika
- Tradiční gastronomie a ochutnávka vín (fatosz.eu, 2013).

4.2.5.1 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky v Maďarsku

Maďarská asociace venkovské turistiky a agroturistiky

Obrázek č. 20 Logo FATOSZ

Zdroj: fatosz.eu, 2013

FATOSZ bylo založeno v roce 1994, je členem Eurogites. Jedná se o sdružení speciálně vyškolených poradců, kteří udělují certifikáty pro klasifikaci ubytovacích zařízení, které bylo zřízeno vládou v roce 1997. V roce 2001 se do organizace zapojilo všech 19 žup (krajů) a dnes působí FATOSZ na celostátní úrovni. Sdružení má téměř 2000 členů a 60 vyškolených posuzovatelů. Mezi úkoly FATOSZ patří poskytování poradenství v oblasti venkovského cestovního ruchu, ekonomická a právní pomoc týkající se podnikání v tomto oboru, podpora rozvoje venkovského cestovního ruchu a agroturistiky, poskytování informací získaných na mezinárodních konferencích, intenzivní marketingové aktivity a jejich podpora na venkově (fatosz.eu, 2013).

FATOSZ uděluje Národní certifikační značku „Slunečnice“, která zaručuje systém kvality. Podobně jako v ostatních zemích (Rakousko, Německo) uděluje počet slunečnic, které představují hvězdičky v hotelu. Každá klasifikační třída představuje základní požadavky, které musí ubytování splňovat a na základě toho je udělen počet slunečnic. Certifikace se udělují od roku 2011 a v současné době je v Maďarsku 392 certifikovaných ubytovacích zařízení. Certifikace se uděluje na dobu pěti let, ale každý rok je prováděna kontrola poskytovaných služeb.

Klasifikace ubytování:

Nižší ubytovací třída, společná koupelna, WC, kuchyňský kout a jídelna, parkoviště.

Samostatná koupelna a WC, společná jídelna, kuchyň, společenská místnost, zahrada, parkoviště.

Samostatný apartmán s koupelnou, WC, kuchyň, jídelna, obývací pokoj, zahrada se zahradním nábytkem, restaurace, parkoviště (fatosz.eu, 2013).

4.2.5.2 Shrnutí poznatků o agroturistice v Maďarsku

Agroturistika v Maďarsku je obdobně jako v České republice poznamenaná přerušenu tradicí. V dnešní době se ale velmi rozvíjí a je podporována státem a dalšími institucemi. Rozvoj venkova a s ním spojená venkovská turistika a agroturistika je podporována vládou pomocí Národní strategie venkova do r. 2010, tzv. Darányiho plánu z roku 2012, který vydalo Ministerstvo rozvoje venkova Maďarska. Mezi jeho hlavní cíle patří vytvoření kvalitních podmínek pro život na venkově, posílení rodinných farem a rozšiřování tradičních maďarských výrobků. Cestovní ruch je považován za jedno z nejdynamičtějších odvětví ekonomiky. Většina

turistů se soustřeďuje kolem Budapešti, hlavního města Maďarska a kolem největšího sladkovodního jezera ve střední Evropě, Balatonu. Maďarsko má ale potenciál i pro venkovský cestovní ruch a proto je vládou hojně podporován. V Maďarsku aktivně funguje Maďarská asociace venkovské turistiky a agroturistiky (FATOSZ), která přehledně poskytuje informace o agroturistice, certifikaci a všech členských subjektech. FATOSZ používá jednotnou klasifikaci ubytovacích zařízení a po vzoru Rakouska místo klasického označování ubytovacích tříd hvězdičkami, používá „slunečnice“. V současné době působí v Maďarsku 19 krajských svazů a sdružení zabývajících se agroturistikou. Tato sdružení mají dobrou marketingovou základnu, neboť 15 z nich má své vlastní webové stránky.

4.2.6 Polsko

Oficiální název státu je Polská republika (Rzeczpospolita Polska), jehož rozloha činí 322 575 km². Počet obyvatel ke dni 1.1.2013 byl 38 533 299, což činí Polsko osmý nejlidnatější stát Evropy. Hlavním městem je Varšava s 1,708 mil. obyvatel (k 31.12.2011). Mezi další velká města se řadí Krakov (756 tis.), Lodž (740 tis.), Vratislav (633 tis.), Poznaň (533 tis.), Gdaňsk (457 tis.) a Štětín (406 tis.). Polsko je rozděleno na 16 vojvodství (kraje), 379 okresů a 2 478 obcí. Polsko sousedí s Českou republikou, Slovenskem, Ukrajinou, Německem, Běloruskem, Litvou a Ruskem (Kaliningradská oblast) a ze severu ho omývá Baltské moře (businessinfo.cz, 2007 - 2013).

Zemědělství

Zemědělství v Polsku představuje jedno z nejvýznamnějších odvětví hospodářství. Podíl na HDP země činí 3,4 %, z počtu pracujících (17,92 mil.) je v zemědělství zaměstnáno 17,4%, tedy více než 3 mil. obyvatel země. Zemědělství v Polsku má velmi starou tradici a zemědělský rozvoj významně ovlivnil i podobu společnosti. Zemědělská politika v Polsku prošla během historie mnoha změnami, z nichž v současnosti je nejzásadnější vstup do EU v roce 2004 a zapojení do evropské zemědělské politiky (geografy.upol.cz, 2012).

Polské zemědělství je značně dotované ze státních institucí. Stát vkládá do zemědělství každý rok okolo 15 miliard Zlotých (asi 108 miliard Kč) do Zemědělského fondu sociálního zabezpečení (KRUS). Do něj dále přispívá každý rolník bez ohledu na to, na kolika hektarech hospodaří a jaký má zisk, stejnou částku. Zemědělci jsou osvobozeni od daně z příjmu, kterou doposud jako jediná skupina obyvatel v Polsku a jako jedni z mála zemědělců v EU neplatí. (asz.cz, 1998 - 2013). Malí zemědělci, kteří vlastní hospodářství s výměrou do 8 ha (tzv. sociální hospodářství) odvádí státu měsíčně 60 Polských zlotých (asi 365 Kč) za každého člena rodiny, jako platbu na sociální a zdravotní zabezpečení. Naproti tomu nevedou žádnou

evidenci, nevyplňují daňové doklady a nedělají daňová přiznání, a tedy neplatí již žádné daně. Státu tak odpadá starost o jejich případnou podporu v nezaměstnanosti (asz.cz, 1998 – 2013).

Podle statistického úřadu bylo v roce 2010 v Polsku 2 277 613 zemědělských subjektů a v roce 2011 tento počet klesl o necelá 2% na 2 253 145 subjektů. Ubytovacích zařízení zaměřených na agroturistiku bylo v Polsku v roce 2010 registrováno 346, v roce 2011 582 a v roce 2012 již 683. Zde je vidět, že tento počet neustále vzrůstá společně s narůstající poptávkou po venkovském cestovním ruchu. Podobný trend je zřejmý u certifikovaných ekofarem. Mezi lety 2002 a 2011 je znát taktéž značný nárůst. Zatímco v roce 2002 bylo v Polsku 882 ekofarem, v roce 2011 to bylo již 9 121 farem. Dnes představuje plocha obhospodařovaná ekologickým způsobem 3,4% z celkové plochy. Podle Strukturálního řešení v zemědělství (Farm Structure Survey – FSS) bylo v roce 2007 v Polsku 2 390 960 zemědělských podniků a 5,4% z nich se zabývalo jinou výdělečnou činností, než je zemědělského charakteru. Tento podíl činil 115 150 farem (epp.eurostat.ec.europa.eu, 2013).

Cestovní ruch

Polsko má velký potenciál rozvoje cestovního ruchu díky objevení tržních mezer ve specializovaném cestovním ruchu. Zeměpisná poloha Polska poskytuje širokou škálu možností využití cestovního ruchu spjatého s přírodou, protože je zde množství lesů, jezer, chráněných přírodních oblastí, kulturních památek, hory nebo pobřeží Baltského moře. V 90. letech 20. století Polská národní organizace cestovního ruchu spolu s odborníky z Evropské unie analyzovali potenciál, který tvořil produkty polského cestovního ruchu. Výstupem bylo zjištění pěti hlavních konkurenčních výhod, se kterými může Polsko konkurovat na evropském trhu. Šlo o městský a kulturní cestovní ruch, aktivní cestovní ruch, venkovská turistika a agroturistika, tranzitní cestovní ruch a tzv. víkendový přes hraniční cestovní ruch. Rozvoj cestovního ruchu v Polsku začínal již v 19. století, ale jeho hlavní vývoj nastal teprve koncem 20. století v důsledku zavedení tržního hospodářství a restrukturalizace polského zemědělství. Většina agroturistických subjektů se nachází v okolí Mazury v severovýchodním Polsku, podél Baltského moře na severu, podél jižních hranic a v západní části Polska. Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova v Polsku odhaduje, že počet agroturistických farem, venkovských ubytovacích zařízení a ekofarem byl roce 2002 v počtu 13 154 subjektů skládajících se z 134 164 lůžek, které byly schopny ubytovat 960 132 návštěvníků (6,7% z celkového počtu přenocování rezidenty i nerezidenty v Polsku) (Hegarty & Przezborska, 2005).

4.2.6.1 Orgány a organizace v oblasti agroturistiky v Polsku

Polská federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“ (GG – Gospodarstwa Gościnne)

Obrázek č. 21 Logo Polské federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“

Zdroj: pftw.pl, 2012.

Tato celostátní organizace byla založena v roce 1996, sídlí ve Varšavě a v současné době podporuje a sponzoruje 45 místních a regionálních organizací na podporu venkovské turistiky. Cílem organizace je prostřednictvím jejích aktivit rozvíjet pozitivní image dovolené na venkově, propagovat ji v médiích. Součástí jsou také pravidelná školení a vydávání publikací o venkovském cestovním ruchu (Polský atlas venkovského cestovního ruchu – Polsko zve 2010/2011). Mezi hlavní úkoly patří certifikace ubytovacích zařízení, které provádí 44 licencovaných inspektorů v jednotlivých vojvodstvích. Kategorizace ubytování slouží k větší přehlednosti, zkvalitňování služeb a lepší propagaci. Kategorizace je dobrovolná a vztahuje se na ta ubytovací zařízení, která nejsou zákonem povinná mít kategorizaci. Poskytovatel ubytování, který získá certifikát platný po dobu 4 let, má právo používat ochrannou známku Polské federace venkovské turistiky GG a také je zahrnut do jejích propagačních materiálů. Stejně tak jako v ostatních státech se místo hvězdiček používá jiný symbol a v tomto případě je to symbol slunce. Maximální počet, který lze získat jsou tři slunce. Kategorizace se dále dělí na dvě skupiny a to na „dovolenou u farmáře“ a „dovolenou na vsi“. Podle Eurogites je v Polsku přes 600 standardizovaných farem, reprezentující kategorii tři slunce, které označují nejvyšší standard.

4.2.6.2 Shrnutí agroturistiky v Polsku

Polsko je tradiční zemědělská země a jeho venkovské oblasti zabírají až 93% rozlohy státu. Nejvýznamnější institucí, která se zabývá venkovským cestovním ruchem a agroturistikou je Polská federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“, která se snaží sjednotit všechny subjekty, které jsou s venkovským cestovním ruchem spojeny. Podobně jako Rakousko nebo

Maďarsko se používá certifikace ubytovacích zařízení, která jsou rozdělena dle kategorizace a místo „hvězdiček“ jsou používány slunce. V Polsku funguje 68 krajských svazů a sdružení zabývající se agroturistikou.

4.3 Shrnutí dobré praxe v agroturistice

Agroturistika v České republice má velice dobrý potenciál pro rozvoj. Ať se jedná o kulturní nebo historické dědictví země, její polohu ve středu Evropy s bohatými krajinnými prvky jako jsou národní parky (Národní park Šumava, Krkonošský národní park, Národní park České Švýcarsko, Národní park Podyjí), chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace, turistické stezky, stezky pro cyklisty, hipostezky nebo stezky dědictví. Pro maximální využití jejího potenciálu je vhodné sbírat zkušenosti a poznatky ze zahraničí od států, které jsou v této oblasti vyspělejší. Česká republika zatím zdaleka nedosáhla kvalit našich zahraničních sousedů, především z Rakouska a Německa, kde se tato forma turistiky vyvíjí bez přerušování tradice. Díky správné implementaci zahraničních zkušeností je ale možné, aby se agroturistika v České republice dostala více do povědomí turistů, neboť ne všichni vědí, co přesně všechno agroturistika zahrnuje. Mnoho lidí si ji spojuje pouze s tím, že „pracujete u farmáře zadarmo“, což samozřejmě není pravda. Proto je potřeba zvýšit povědomí Čechů o agroturistice.

Příklady dobré praxe v zahraničí:

1. Rakousko - fungování instituce Österreichische Werbung – národní turistická centrála. Jejím hlavním posláním je pečovat spolu se všemi rakouskými turistickými partnery o zachování a posilování konkurenceschopnosti země. Využívá marketingu k propagaci země jako takové, ale i jednotlivých regionů a tím pádem i farmářů, kteří podnikají v agroturistice. Dalším příkladem je sdružení „Urlaub am Bauernhof“, které spojuje většinu farem v Rakousku. Jde o modelový koncept postavený na spolupráci zemědělství a cestovního ruchu. Zastřešující organizace vytváří kritéria kvality ubytování a certifikovaným farmám uděluje počet kopretin, které odpovídají jednotné klasifikaci ubytovacích zařízení, při které se běžně používají „hvězdičky“. Jednotlivé farmy jsou specializované na dovolené pro rodiny s dětmi, dovolené na ekologických farmách, dovolené pro osoby se sníženou pohyblivostí nebo dovolené zaměřené na hipo či cykloturistiku. Každá farma se tedy specializuje na určitý produkt, nenabízí vše komplexně a zároveň spolupracuje s dalšími farmáři, regionálními organizacemi, kteří jsou schopni tento produkt doplnit. Dále farmářům pomáhají Spolkové svazy s lobby, Zemské svazy s marketingem, rezervačním systémem, ochranou zájmů podnikatelů a Regionální spolky se vzděláváním, organizací propagace. Jednotliví podnikatelé jsou také aktivní

v přípravě produktu, který budou nabízet, dostatečně informují svoje hosty o nabídkách, které poskytují a udržují si určité standardy kvality. Typický pro rakouské farmy je faremní „prodej ze dvora“, tedy nabídka produktů vypěstovaných přímo na farmě. Zájem je také o produkty v biokvalitě (značka Gutes vom Bauernhof – Dobré z farmy).

2. Německo – fungování instituce Deutsche Bauernverband, která sdružuje asi 90% ze 400 000 zemědělských podniků. Zastupuje zájmy všech členů, kteří jsou sdruženi v zemských spolcích. Dobrým příkladem jsou společné propagační materiály, rezervační systém na internetu, soutěže mezi ubytovateli a společná klasifikace. Funguje zde tzv. doporučení hostem. Podobně jako v Rakousku zde funguje značka kvality DLG, kterou uděluje německá organizace zemědělského a potravinářského průmyslu. Uděluje se značka kvality Urlaub auf dem Bauernhof, tedy dovolená na statku, Urlaub auf dem Landurlaub – dovolená na venkově a Urlaub auf dem Winzerhof – dovolená na vinici. Tradice v udělování těchto značek je více než 40 let.
3. Maďarsko – Maďarská asociace venkovské turistiky a agroturistiky (FATOSZ) uděluje také značku kvality podobně jako v Rakousku a to „slunečnice“, které představují jednotlivé klasifikační třídy ubytování. Dobrým a zajímavým příkladem pro využití v České republice je systém piktogramů, které vytvořil FATOSZ.
4. Polsko - Polská federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“ opět používá certifikaci ubytovacích zařízení, která je dobrovolná a vztahuje se na ta ubytovací zařízení, která nejsou zákonem povinná mít kategorizaci. Příkladem pro Českou republiku z pohledu státních institucí mohou být daňové úlevy. Zemědělci v Polsku jsou totiž osvobozeni od daně z příjmu, kterou doposud jako jediná skupina obyvatel neplatí.
5. Slovensko – Slovensko je podobně jako Česká republika znevýhodněno přerušenou tradicí ve vývoji venkovského cestovního ruchu. Proto by se tato země měla také učit od zahraničních partnerů, aby dosáhla lepší úrovně poskytovaných služeb. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky vydal společně s Eurogites, Ministerstvem zemědělství Slovenské republiky, Svazem cestovního ruchu SR a Slovenskou agenturou pro cestovní ruch katalog Venkovské turistiky a agroturistiky. Tento katalog se snaží zmapovat všechny instituce související s venkovskou turistikou a agroturistikou na Slovensku. I přes to, že tento katalog není ucelený a nenabízí kompletní přehled těchto zařízení, je zde vidět snaha vytvořit produkt na národní úrovni.

4.4 Řízený rozhovor s vybranými poskytovateli agroturistických služeb

V rámci diplomové práce navštívila autorka Ing. Terezií Daňkovou, majitelku penzionu a ranče U Starýho kance v Hoslovicích v Jižních Čechách. Rodinný podnik nabízí ubytování, stravování, sál pro firemní i soukromé akce, tradiční jihočeské zabijačky, rožnění masa, agroturistiku a také možnost wi-fi připojení. Penzion nabízí celkem 13 pokojů z toho dva apartmány s vlastní kuchyňkou a sociálním zařízením, dva pokoje pro čtyři osoby se sociálním zařízením, osm třílůžkových pokojů se samostatným sociálním zařízením, a jeden dvoulůžkový pokoj se samostatným sociálním zařízením. Dalšími službami jsou jízda na koni, plavení koní, vícedenní vyjížďky na koních, práce s dobyt看em, rybolov, kontakt se zvířaty, výuka pasteveckých dovedností jako je házení lasem, práskání bičem, odpalování špačků nebo cvrnkání kuliček. Své uplatnění zde také naleznou majitelé koní, kteří si mohou své koně ustájit v boxu, dále je zde krytá jízďárna (11 x 33 m), venkovní jízďárna (30 x 60 m) a nabízí se zde možnost zapůjčení telat pro trénink. Pořádají se zde tábory pro děti s koňmi. Farma také disponuje vlastním hovězím dobyt看em čítajícím kolem 400 kusů. Majitelka upřednostňuje prodej masa ze dvora a vlastní certifikát „Prácheňsko regionální produkt“ na „Hovězí z Hoslovic“.

4.4.1 Zhodnocení řízeného rozhovoru²

Podnikatelka poukazuje hlavně na překážky ze strany legislativy při tzv. „prodeji ze dvora“, kdy v tuzemských podmínkách je složité prodávat vlastní výrobky kvůli přísným hygienickým normám a dalším omezením. Upozorňuje také na neochotu českých úřadů s pomocí podnikatelům v agroturistice. Také představuje plány do budoucna, které autorka diplomové práce považuje za konkurenceschopné. Podnikatelka je již dnes v poskytování agroturistických služeb na vysoké úrovni, nejenom v regionu jižních Čech, ale i v České republice díky tomu, že poskytuje komplexní produkt.

² Řízený rozhovor je uveden v příloze diplomové práce

5 SWOT ANALÝZA

5.1 Agroturistika v ČR - SWOT analýza

Pro posouzení stavu agroturistiky v České republice byla využita SWOT analýza, tedy analýza silných, slabých stránek, příležitostí a ohrožení. Z analýzy vychází dva směry strategií a to z pohledu státu, tedy České republiky a z pohledu samotných zemědělských podnikatelů, tedy farmářů.

Silné stránky

- Výhodná geografická poloha České republiky (střed Evropy, klimatické podmínky).
- Různé typy krajiny vhodné pro provozování agroturistiky a hipoturistiky.
- Množství přírodních, kulturních a historických památek (národní parky, chráněné krajinné oblasti, památky na seznamu kulturního dědictví UNESCO, lázeňství).
- Hustá síť cyklostezek (projekt Cyklisté vítáni), hiposteze (projekt Koňské stezky ČR), naučných stezek, informačních center, nejhustější síť turistického značení pro pěší turistiku.
- Tradice rybníkářství, vinařství, pivovarnictví, včelařství (další možnosti rozvoje agroturistiky).
- Tradice lidové kultury (zvyky, řemesla, slavnosti, poutě, jarmarky).
- Členství ČR v EU a s ním spojené možnosti čerpání financí z fondů na podporu cestovního ruchu v regionech.

Slabé stránky

- Nedostatečná podpora ze strany státu (velká míra potřebných financí na předfinancování projektů, daňové úlevy pro poskytovatele agroturistiky).
- Nekomplexní produkt (např. nabídka ubytování a stravování na farmě bez dalších služeb jako je hipoturistika, sezonní práce s farmáři, kontakt se zvířaty, venkovské slavnosti).
- Absence jednotného systému, který komplexně monitoruje a shromažďuje všechna agroturistická zařízení v ČR.
- Absence jednotné klasifikace ubytovacích zařízení venkovského cestovního ruchu.
- Nedostatečná propagace agroturistiky na národní úrovni z hlediska zahraničních hostů (Česká centrála cestovního ruchu CzechTourism se zaměřuje především na větší města (Praha, Brno, Plzeň, České Budějovice), lázeňská města a památky UNESCO).

- Nedokonalá infrastruktura ve venkovských oblastech (nízká kvalita přístupových komunikací vedoucích do obcí, nedostatečné značení ve venkovských oblastech).
- Nedostatečná kvalifikace farmářů v oblasti poskytovaných služeb (nutnost znalosti cizích jazyků kvůli zahraničním turistům).

Příležitosti

- Zviditelnění agroturistiky v rámci projektu Česko: Země příběhů České centrály cestovního ruchu.
- Vydělit produkt venkovské turistiky a agroturistiky od ostatních produktů cestovního ruchu.
- Vzdělávání farmářů (semináře, školení, exkurze, zahraniční studie).
- Rozvoj venkovských oblastí s rozvojem agroturistiky (snížení míry nezaměstnanosti).
- Přesunutí turistů z hlavních turistických destinací do venkovských oblastí (předcházení zatěžování určitých oblastí).
- Rozvoj prodeje produktů z ekologického zemědělství včetně exportu do sousedních zemí v příhraničních oblastech.
- Sjednocení značek kvality potravin a zemědělských produktů pod jednu instituci i v rámci regionálních značek.
- Dostatečná nabídka služeb v důsledku vzrůstající poptávky po venkovském cestovním ruchu.
- Možnost vzniku jednotného svazu nebo sdružení podnikatelů v agroturistice v rámci Střední Evropy, popř. Evropské unie jako celku.
- Snaha o vymezení agroturistiky jako další tradiční formy cestovního ruchu

Ohrožení

- Silná konkurence ze strany dalších států (nepřerušená tradice venkovské turistiky v Německu, Rakousku).
- Poškození životního prostředí v oblastech masového cestovního ruchu a v oblastech velké koncentrace průmyslové výroby (Ústecko, Mostecko, Ostravsko, atd.).
- Špatná legislativní úprava oproti ostatním státům (např. Rakousko) v oblasti „Prodeje ze dvora“.
- Nepříznivý ekonomický vývoj v České republice, který ovlivňuje i venkovský cestovní ruch.

- Nedostatečná propagace jednotlivých agroturistických farem z pohledu jejich majitelů, krajů, státu.

5.1.1 Agroturistika v ČR - SWOT analýza (odborná literatura)

Odborná literatura uvádí další možné členění SWOT analýzy na rozvoj cestovního ruchu.

Silné stránky

- Dostatečná ubytovací kapacita [2].
- Flexibilní pracovní síla [2].
- Dosavadní existence Státního programu podpory CR a podpora cestovního ruchu v rámci SROP [3].

Slabé stránky

- Nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu. [3]
- Převaha poptávky cestovního ruchu do Prahy (téměř 70% návštěvníků). [3]
- Nedostatečná údržba a obnova historických objektů a kulturně historického dědictví (včetně památek zapsaných do seznamu UNESCO). [3] [4]
- Nízký podíl produktů šetrných forem turistiky (agroturistika, cykloturistika, pěší turistika, lázeňský CR) na trhu cestovního ruchu. [4]

Příležitosti

- Posílení postavení České republiky na světovém a zejména pak na evropském trhu cestovního ruchu, a to jako celku, tak i nabídkou produktů cestovního ruchu zaměřených na cílové skupiny turistů. [3]
- Aktivace soukromých investic do vzniku nových atraktivit CR. [4]
- Využití stávajícího vnitřního potenciálu ČR spojeného s podporou malého a drobného podnikání ve vazbě na tvorbu nových pracovních míst. [4]
- Využití „Programu rozvoje venkova“ pro rozvoj cestovního ruchu v regionech. [3]
- Příprava sektoru cestovního ruchu pro příjem podpory ze strukturálních fondů EU. [3]

Ohrožení

- Nedostatek kapitálu pro stabilizaci a další rozvoj podnikání v cestovním ruchu. [3]
- Podcenění významu koordinace společného postupu státních orgánů, orgánů samosprávy, regionálních rozvojových agentur, regionálních sdružení cestovního ruchu a zájmových profesních sdružení cestovního ruchu. [3]

- Špatná dostupnost kapitálu pro stabilizaci a další rozvoj podnikání v cestovním ruchu. [3]
- Nedostatek připravených rozvojových projektů. [3]
- Podcenění významu legislativního rámce podnikání a kontroly kvality služeb, včetně ochrany spotřebitele. [4]

5.1.2 Prioritní body pro SWOT analýzu

Pro vybrání vhodné strategie pro další rozvoj agroturistiky v České republice vybrala autorka diplomové práce jednotlivé body, jak z vlastních návrhů, tak z návrhů podle odborné literatury, které považuje za prioritní, a pomocí metody párového srovnávání vyhodnotí výsledky. Pro každou část SWOT analýzy bylo vybráno 5 nejdůležitějších bodů.

Silné stránky

1. Výhodná geografická poloha České republiky (střed Evropy, klimatické podmínky).
2. Množství přírodních, kulturních a historických památek (národní parky, chráněné krajinné oblasti, památky na seznamu kulturního dědictví UNESCO, lázeňství).
3. Hustá síť cyklostezek (projekt Cyklisté vítáni), hiposteze (projekt Koňské stezky ČR), naučných stezek, informačních center, nejhustější síť turistického značení pro pěší turistiku.
4. Členství ČR v EU a s ním spojené možnosti čerpání financí z fondů na podporu cestovního ruchu v regionech.
5. Dostatečná ubytovací kapacita.

Slabé stránky

6. Nekomplexní produkt (např. nabídka ubytování a stravování na farmě bez dalších služeb jako je hipoturistika, sezonní práce s farmáři, kontakt se zvířaty, venkovské slavnosti).
7. Absence jednotného systému, který komplexně monitoruje a shromažďuje všechna agroturistická zařízení v ČR.
8. Nedostatečná propagace agroturistiky na národní úrovni z hlediska zahraničních hostů (Česká centrála cestovního ruchu CzechTourism se zaměřuje především na větší města (Praha, Brno, Plzeň, České Budějovice), lázeňská města a památky UNESCO).

³ Škodová Parmová, 2007

⁴ Vaniček, 2006

9. Nedokonalá infrastruktura ve venkovských oblastech (nízká kvalita přístupových komunikací vedoucích do obcí, nedostatečné značení ve venkovských oblastech).

10. Převaha poptávky cestovního ruchu do Prahy (téměř 70% návštěvníků).

Příležitosti

11. Vzdělávání farmářů (semináře, školení, exkurze, zahraniční studie).

12. Sjednocení značek kvality potravin a zemědělských produktů pod jednu instituci i v rámci regionálních značek.

13. Možnost vzniku jednotného svazu nebo sdružení podnikatelů v agroturistice v rámci Střední Evropy, popř. Evropské unie jako celku.

14. Snaha o vymezení agroturistiky jako další tradiční formy cestovního ruchu.

15. Využití „Programu rozvoje venkova“ pro rozvoj cestovního ruchu v regionech.

Ohrožení

16. Silná konkurence ze strany dalších států (nepřerušená tradice venkovské turistiky v Německu, Rakousku).

17. Nedostatečná legislativní úprava oproti ostatním státům (např. Rakousko) v oblasti „Prodeje ze dvora“.

18. Nedostatečná propagace jednotlivých agroturistických farem z pohledu jejich majitelů, krajů, států.

19. Podcenění významu koordinace společného postupu státních orgánů, orgánů samosprávy, regionálních rozvojových agentur, regionálních sdružení cestovního ruchu a zájmových profesních sdružení cestovního ruchu.

20. Podcenění významu legislativního rámce podnikání a kontroly kvality služeb, včetně ochrany spotřebitele.

5.2 Fullerův trojúhelník

Výše uvedené faktory autorka porovná pomocí tzv. Fullerova trojúhelníku, kdy se porovnává vždy jeden faktor se všemi ostatními. Faktory se mezi sebou porovnávají z hlediska jejich významnosti a relevantnosti. Po vyhodnocení Fullerova trojúhelníku bude vytvořena tabulka, v níž bude uvedena absolutní četnost, váha (relativní četnost) a podíl celé skupiny faktorů. Jednoduchými kroky tak autorka dojde k výsledné strategii, kterou bude aplikovat na následující návrhová řešení.

Obrázek č. 22 Fullerův trojúhelník pro rozvoj agroturistiky v České republice

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1									
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2									
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3									
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
			4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4									
			5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
				5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5									
				6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
					6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6									
					7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
						7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7									
						8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
							8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8									
							9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
								9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9									
								10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20									
									10	10	10	10	10	10	10	10	10	10									
										11	12	13	14	15	16	17	18	19	20								
											11	11	11	11	11	11	11	11	11								
												12	13	14	15	16	17	18	19	20							
													12	12	12	12	12	12	12								
														13	14	15	16	17	18	19	20						
															13	13	13	13	13	13							
																14	15	16	17	18	19	20					
																	14	14	14	14	14	14					
																		15	16	17	18	19	20				
																			15	15	15	15	15				
																				16	17	18	19	20			
																					16	16	16	16			
																						17	18	19	20		
																							17	17	17		
																								18	19	20	
																									18	18	
																										19	20
																											19
																											20

Zdroj: vlastní

Následující tabulka zobrazuje počty vítězství jednotlivých faktorů v porovnání s ostatními faktory.

Tabulka č. 13 Shrnutí Fullerova trojúhelníku

Číslo faktoru	Absolutní četnost	Váha (relativní četnost)	Podíl skupiny
Silné stránky			18,42%
1.	4	2,11%	
2.	5	2,63%	
3.	10	5,26%	
4.	12	6,32%	
5.	4	2,11%	
Slabé stránky			20,00%
6.	8	4,21%	
7.	15	7,89%	
8.	9	4,74%	
9.	3	1,58%	
10.	3	1,58%	
Příležitosti			37,89%
11.	15	7,89%	
12.	11	5,79%	
13.	12	6,32%	
14.	18	9,47%	
15.	16	8,42%	
Ohrožení			23,68%
16.	2	1,05%	
17.	16	8,42%	
18.	10	5,26%	
19.	13	6,84%	
20.	4	2,11%	

Zdroj: vlastní

Z tabulky vyplývá, že největší význam mají ty faktory, které přináší příležitosti (37,89%) pro rozvoj potenciálu agroturistiky v České republice. Největší a nejdůležitější příležitostí je snaha o vymezení agroturistiky jako další tradiční formy cestovního ruchu (9,47%). Druhá nejdůležitější skupina faktorů ovlivňující agroturistiku z vnějšího prostředí jsou slabé stránky (20%). Je patrné, že největší slabinou je absence jednotného systému, který komplexně monitoruje a shromažďuje všechna agroturistická zařízení v České republice (7,89%). Nejvýznamnější ze silných stránek je fakt členství České republiky v Evropské unii a s ním spojené možnosti čerpání financí z fondů na podporu cestovního ruchu v regionech

(6,32%). Největší ohrožení představuje špatná legislativní úprava oproti ostatním státům v oblasti „Prodeje ze dvora“ (8,42%).

5.2.1 Určení výsledné strategie

Na základě zhodnocení faktorů, které nejvíce ovlivňují agroturistiku v ČR je určena strategie. Nejdůležitější se jeví slabé stránky a ohrožení, z čehož vyplývá použití strategie hledání.

Obrázek č. 23 Výsledná strategie SWOT matice

Zdroj: zpracováno dle Rolínek, 2003

Zvolenou strategií pro rozvoj agroturistiky v České republice se stala strategie využívající slabé stránky (W) a příležitosti (O). Strategie „Hledání“ je zaměřena na odstranění slabých stránek prostřednictvím příležitostí, které se naskýtají. Tato strategie se jeví ideální pro agroturistiku v České republice, neboť může zlepšit současný stav implementací zahraničních zkušeností k odstranění slabých stránek a využití příležitostí.

6 NÁVRHOVÁ ČÁST

V návrhové části autorka vychází z poznatků shromážděných při analýze jednotlivých zemí a z výsledků SWOT analýzy, která určila výslednou strategii, na jakou by se měla agroturistika v České republice do budoucna zaměřit. Strategie bude rozdělena na dvě části.

6.1 Strategie z pohledu státu a podpůrných institucí v ČR

6.1.1 Legislativní předpisy pro „prodej ze dvora“ v ČR a Rakousku

6.1.1.1 Prodej „ze dvora“ v České republice

Dne 30.10.2012 se v rámci Vzdělávacího programu pro zvýšení konkurenceschopnosti venkovského obyvatelstva – Projekt doma na venkově, který je financovaný z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky konal vzdělávací seminář s názvem Vesnice jako tvůrčí prostor. Tento seminář realizoval OTAVAN – spolek pro kulturu, ekologii a vzdělávání ve spolupráci s Asociací regionálních značek, o.s., Jihočeskou univerzitou a sedmi svazky obcí z Blatenska, Písecka, Strakonicka a Vodňanska. Jedním z lektorů byla MVDr. Eva Cipínová, ředitelka odboru veterinární hygieny a ochrany veřejného zdraví Krajské veterinární správy pro Jihočeský kraj. MVDr. Eva Cipínová přednášela o základních podmínkách a možnostech prodeje domácí faremní produkce jak „ze dvora“, tak i na různých trzích a tržnicích (na-venkove.cz, 2012).

Prodej malého množství vlastních produktů („prodej ze dvora“) podléhá v České republice legislativě Evropské unie i legislativě České republiky. Jedná se o předpisy, které jsou přímo použitelné ve všech členských státech EU a to Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) a Nařízení Komise (ES) a dále o předpisy, které musí být zapracovány do národní legislativy, tedy Směrnice. V ČR jde o vyhlášku č. 289/2007 Sb. a č. 128/2009 Sb. v platném znění. Na vyhlášku č. 289/2007 Sb. se nevztahují předpisy ES. Na vyhlášku č.128/2009 Sb. se vztahují podmínky Nařízení komise (ES) 852/2004 o hygieně potravin a Nařízení Komise 853/2004 stanovující zvláštní hygienické předpisy pro potraviny živočišného původu (jaty). Prodej malého množství vlastních produktů upravuje v ČR Zákon č.166/1999 Sb. o veterinární péči a Vyhláška č.289/2007 o hygienických požadavcích na ŽP, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy evropského společenství. Za prodej ze dvora se považuje přímé dodávání malého množství přímo konečnému spotřebiteli v místě výroby, dodávání do místní maloobchodní prodejny, která dodává konečnému spotřebiteli, prodej prostřednictvím tržnic. Chovatel může dle § 27a zákona č. 166/1999 o veterinární péči v malých množstvích prodávat „ze dvora“ živou drůbež a králíky, čerstvé drůbeží a králičí maso, čerstvá nebalená vejce, syrové

mléko a smetanu, včelí produkty, zvěřinu, živé ryby. Chovatel musí také zajistit, aby živočišné produkty nabízené k prodeji pocházely od zdravých zvířat a byly zdravotně nezávadné a bezpečné, byly vyráběny v čistém prostředí a byly chráněny před vlivy, které by mohly nepříznivě působit na jejich zdravotní nezávadnost, zejména před kontaminací (Cipínová, 2012).

V posledních letech v České republice přibývá zájemců o zpracování vlastní produkce a prodej ze dvora. Často zvažují zejména výrobu sýrů a prodej masa. Podle Filipové (2008) existuje nejméně pětkrát více neregistrovaných a neschválených zpracovatelů mléka. Vesměs by rádi své provozy legalizovali, ovšem velkou část hospodářů od jejich záměru odradí požadavky na vybavení provozovny srovnatelné s průmyslovými podniky a s tím spojené vysoké náklady. To brání stále více propagovanému rozvoji venkova, regionálních ekonomik a šetrného ekologického obhospodařování krajiny. Pro všechny potraviny uváděné na trh v ČR (jakýmkoli cestami) platí stejné zákonné požadavky. Pro malou faremní zpracovnu mléka platí stejné požadavky jako pro velkou mlékárnu. Obdobně je tomu u zpracování masa. Přitom zpracování na farmě se vyznačuje:

- zpracováním velmi malých množství,
- do styku s potravinami přichází omezený počet osob, obvykle se jedná o rodinné farmy nebo farmy s malým počtem zaměstnanců,
- důraz je kladen na kvalitu (nekvalitní a závadné výrobky odradí místní zákazníky, kteří jsou základem udržitelnosti místního prodeje).

Mléko a mléčné výrobky

V ČR je možný přímý prodej malých množství mléka pouze v místě výroby. K tomu se váže povinnost registrace u Krajské veterinární správy a zajištění laboratorního vyšetření mléka min. jednou za šest měsíců. Malé množství mléka určené k přímému prodeji jednomu konečnému spotřebiteli je specifikováno jako množství, které odpovídá obvyklé denní spotřebě domácnosti daného spotřebitele. Není-li mléko prodáno do 2 hodin po nadojení, musí být zchlazeno na 8 °C a prodáno do 24 hodin po nadojení. Prodej se musí odehrávat v místnosti, která je oddělena od stájí, s viditelným upozorněním „Surové mléko, před použitím převařit“. Surové ovčí a kobyčí mléko lze používat jen jako surovinu k dalšímu zpracování.

Zpracování mléka

Prodávat (a uvádět do oběhu obecně) lze jen mléčné výrobky chválené a registrované Krajskou veterinární správou. Vybudovat předpisovou mini-mlékárnu stojí 0,5 až cca 2,5 mil. Kč, což pro drobné chovatele představuje nenávratnou investici. Ti, kteří takovou provozovnu budují, jsou odkázáni na dotace, půjčky a na příjmy z jiných než zemědělských činností. Pro výrobu

mléčných výrobků lze použít mlékárensky neošetřené mléko, pokud to vyžaduje schválený technologický postup (zákon č. 166/1999 Sb. §20 odst. 4 písm. a). Ovšem v praxi naprosto převládá výroba z pasterovaného mléka.

Porážky na farmách a zpracování masa

Přímo ze dvora lze prodat pouze živá zvířata. Jatečná zvířata (tj. hospodářská zvířata určená k porážce, jatečnému zpracování a k lidské výživě) musí být porážena na jatkách. Výjimkou jsou drůbež a králíci. Následné bourání masa a prodej jsou možné již přímo na farmě.

Informace, poradenství

Snad největší slabinou současného stavu je dostupnost informací. Zcela schází poradci specializovaní na faremní zpracování a prodej ze dvora, nebo i jen kvalitní příručky jak vybudovat a provozovat faremní mlékárnu, prodej masa ze dvora apod. V ČR citelně chybí zástupce malých zpracovatelů jako partner pro jednání se Státní veterinární správou a zastupitel zájmu malých producentů. Dobrým příkladem v oblasti zpracování mléka může být práce Německého spolku Verband für handwerkliche Milchverarbeitung, jihotyrolského Sennereiverband Südtirol, nebo slovinského Združenje malih sirarjev (Filipová, 2008).

6.1.1.2 Prodej „ze dvora“ v Rakousku

V Rakousku patří hygiena potravin do gesce Spolkového ministerstva zdraví a žen (Bundesministerium für Gesundheit und Frauen), které vydává příslušné národní předpisy ve spolupráci se Spolkovým ministerstvem zemědělství, lesnictví, životního prostředí a hospodářství. Kromě vlastních zákonů vydává národní prováděcí směrnice k EU nařízením („Leitlinien“), které jsou dobrým příkladem výkladu a aplikace evropských nařízení na národní úrovni (Filipová, 2008).

Mléko a mléčné výrobky

Malé množství mléka (není blíže určeno) lze prodat přímo konečnému spotřebiteli nebo v místních maloobchodních prodejnách, které zásobují přímo konečného spotřebitele (s upozorněním, že má být převařeno) anebo zařízením hromadného stravování (s výjimkou škol a mateřských škol), která je smí použít pouze pro přípravu jídel a nápojů, které prochází dostatečnou tepelnou úpravou. Možný je také prodej prostřednictvím certifikovaných automatů na mléko. Mléko je možné prodat v den nadojení a ve dvou následujících dnech, smetanu v den nadojení a následující den.

Zpracování mléka

Zpracování mléka je prostorově oddělené od dojení a skladování mléka a mělo by se uskutečňovat v samostatné místnosti. Ve stejných místnostech je možné vyrábět nebo zpracovávat další produkty – např. chléb, marmeládu, maso a masné výrobky – pokud budou tyto činnosti časově oddělené a mezi nimi bude provedeno čištění a dezinfekce.

Informace, poradenství

V Rakousku působí Svaz zpracovatelů mléka Sennereiverband Südtirol. Svaz nabízí propracovaný servis, poradenství přímo na farmách a kompletní služby pro farmáře (laboratorní rozborů za zvýhodněné ceny, informace o změnách a povinnostech, kurzy). Kromě toho zastupuje zájmy farmářů na regionální i mezinárodní úrovni. Na svou činnost dostává podporu od regionální vlády. Důležité je také těsné propojení svazu se státní veterinární správou (Filipová, 2008).

6.1.1.3 Návrhy

Vznik instituce, která by hájila zájmy jednotlivých farmářů a malých zpracovatelů potravin a která by spolupracovala se Státní veterinární správou. Tato instituce by poskytovala poradenství ohledně změn a nových povinností v legislativě ČR i EU (Inspirace z Rakouska). V Rakousku funguje značka kvality Dobré z farmy (Gutes vom Bauernhof), na jejíchž webových stránkách (www.gutesvombauernhof.at) lze vyhledat producenty regionálních potravin i farmy na kterých lze nakupovat „ze dvora“. Dále jsou k dispozici recepty z regionálních potravin, které na web mohou vkládat jak farmáři, tak spotřebitelé, kteří produkty zakoupili. Nově vzniklá instituce v České republice by se mohla inspirovat i podle značky kvality Dobré z farmy.

6.1.2 Vznik jednotné statistiky v rámci Českého statistického úřadu

Vymezení agroturistiky jako další tradiční formy cestovního ruchu. Zahnutí agroturistiky v Satelitním účtu cestovního ruchu České republiky. Zjišťování a poskytování údajů o kapacitě ubytovacích zařízení v agroturistice, o počtu hostů, přenocování, využití lůžek, struktuře hostů z hlediska zemí, nebo počtu farem hospodařících formou ekologického zemědělství.

Český statistický úřad poskytuje údaje o agroturistice pouze ze statistických dat z cestovního ruchu a zemědělství. V rámci šetření Agrocensus 2010 – Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby se uvádí, že zemědělských subjektů, které poskytují agroturistické služby bylo 200. Stejně šetření uvádí, že zemědělské subjekty zabývající se jinou

nezemědělskou činností přímo související s podnikem bylo 3 442. Z těchto subjektů se cestovním ruchem, ubytováním a ostatními rekreačními činnostmi zabývalo 610 zemědělských subjektů (czso.cz, 2013). Protože jsou agroturistické služby spojeny s ubytováním, jsou tyto dva údaje značně neshodné. Ve statistikách cestovního ruchu informace o agroturistických zařízeních chybí. Je třeba zavést jednotnou statistiku v rámci Satelitního účtu cestovního ruchu a Agrocenzu a jednotně vymežit informace o agroturistice:

6.1.2.1 Satelitní účet cestovního ruchu

1. Kapacita hromadných ubytovacích zařízení (Kapacita hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie ubytovacího zařízení v ČR, Počet hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie ubytovacího zařízení v turistických regionech)
2. Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních (Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorie ubytovacích zařízení v ČR, Počet hostů a počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorie zařízení a zemí v ČR, Využití lůžek a pokojů v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních podle kategorie zařízení v ČR a krajích (NUTS III))

6.1.2.2 Agrocenzus

1. Počet zemědělských subjektů, které se současně zabývají agroturistikou i ekologickým zemědělstvím

Díky vymezení agroturistiky jako samostatné části cestovního ruchu se získají cenné informace pro podnikatele a další zúčastněné subjekty (obce, kraje, stát). Statistiky se budou moci využívat např. na zacílení na domácí i zahraniční turisty, kteří agroturistická zařízení navštíví nebo možnosti jiného využití lůžek a pokojů zejména mimo sezonu, kdy není tak velká poptávka.

6.1.3 Vznik jednotné instituce podporující podnikatele v agroturistice

Vznik jednotné instituce podporující podnikatele v agroturistice a venkovském cestovním ruchu, která bude komplexně zajišťovat propagaci agroturistiky v tuzemsku i v zahraničí, pomoc s žádostmi na podávání dotací, vzdělávání farmářů. Instituce bude vycházet ze stávajícího Svazu venkovské turistiky v České republice. Mezi její další priority bude patřit snaha o propagaci České republiky v informačních materiálech Evropského svazu turistiky a dovolené na statku (Eurogites), neboť v současné době tyto informace zcela absentují.

Svaz venkovské turistiky již spustil projekt Prázdniny na venkově, který je vhodným nástrojem pro další rozvíjení venkovského cestovního ruchu a agroturistiky v České republice. Prostřednictvím něj je možné realizovat další návrhy.

6.1.3.1 Návrhy

1. Jednotná klasifikace piktogramů⁵, které by používaly všechny agroturistické farmy, které by byly členy Svazu venkovské turistiky (inspirace z Maďarska – Maďarská asociace venkovské turistiky a agroturistiky).
2. Jednotná klasifikace agroturistických ubytovacích zařízení, které by byly členy Svazu venkovské turistiky (inspirace z Rakouska – Urlaub am Bauernhof). V Rakousku se pro vyjádření kvality ubytování používají kopretiny, které mají stejnou funkci jako kategorizace podle hvězdiček v hotelech. Svaz venkovské turistiky již používá doporučený standard ubytovacích služeb a udílí certifikaci „ubytování v soukromí“. Platnost certifikátu je 4 roky. Návrhem pro značení kategorizace místo „hvězdiček“ je používání obrázku „kohoutka“, který je vyobrazen na logu projektu Prázdniny na venkově.

Obrázek č. 24 Návrh logo „kohoutek“

Zdroj: zpracováno dle: prazdninynavenkove.cz, 2013

3. Možnost hlasování pro turisty o nejlepší farmu (inspirace z Německa – doporučení hostem). Na webových stránkách www.prazdninynavenkove.cz by měli turisté možnost hlasovat pomocí bodového systému farmy, které navštívili. Body by byly udílěny podle čtyř kategorií a to: vybavení ubytování, volnočasové nabídky, servis, kvalita stravování. Ty farmy, které by získaly hodnocení „vynikající“ ze všech čtyř kategorií by mohly po dobu jednoho roku používat značku kvality „Farma doporučená hosty“.
4. Spolupráce Svazu venkovské turistiky s Evropským svazem turistiky a dovolené na statku (Eurogites). Na webových stránkách www.eurogites.org chybí odkaz na jakékoli sdružení či instituci zabývající se venkovským cestovním ruchem a agroturistikou v České republice. Bylo by vhodné, aby u zpráv o České republice byl vložen odkaz na Svaz venkovské turistiky a potenciální turisté by tak ihned získali veškeré informace.

⁵ Jednotlivé piktogramy jsou uvedeny v příloze diplomové práce

5. Pomoc s žádostmi na podávání dotací, vzdělávání farmářů – Svaz venkovské turistiky by měl také zastupovat farmáře, kteří potřebují pomoci s administrativními záležitostmi ohledně dotací. Mohl by spolupracovat s Místními akčními skupinami (MAS) nebo prostřednictvím vlastních školených poradců. Projekt prázdniny na venkově pořádá akce, workshopy, promoakce (veletrhy cestovního ruchu, pořádání soutěží, výstav) nebo festivaly. Mimo tyto aktivity by bylo vhodné zajišťovat také vzdělávání farmářů a podnikatelů v agroturistice prostřednictvím seminářů a školení.

6.2 Strategie z pohledu podnikatele v agroturistice⁶

6.2.1 Využití pomoci Místních akčních skupin

Využití pomoci Místních akčních skupin (MAS) při začátečních podnikání i při získání finanční dotace na další rozvoj služeb spojených s agroturistikou. Konkrétní příklad financování zvoleného projektu na agroturistické farmě.

Místní akční skupina (dále MAS) je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. Metoda LEADER (Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale neboli Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku) je založena na principu zdola – nahoru. Veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoliv direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora. Čím více subjektů je v regionu zapojeno, tím lépe pro šíři nápadů a také pro transparentnost působení MAS (nsmas.cr, 2013). Od roku 2007 je LEADER jednou z OS Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, konkrétně Osy IV. LEADER. V současné době existuje na území ČR více než 150 MAS (eagri.cz, 2009 – 2013).

MAS pomůže podnikateli s veškerou administrativou potřebnou k úspěšnému získání finančních prostředků. Dotace bude čerpána skrz Státní zemědělský intervenční fond (SZIF),

⁶ Jednotlivé návrhy jsou aplikovány na penzion a farmu „U starýho kance“ v Hoslovicích v jižních Čechách

který je zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace bude poskytnuta z Programu rozvoje venkova (PRV), konkrétně z Osy III.1.3 Podpora cestovního ruchu (kód opatření 313). Podpora je určena na vybudování rekreační infrastruktury pro malokapacitní ubytování, včetně stravování a rekreačních zařízení (koupaliště, plovárny pro veřejné využití, vč. Odpovídajícího zázemí, hřiště, jízdárny a jiná rekreační zařízení). Podporováno je také zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování, budování a značení pěších tras, vinařských stezek, odpočinkových míst, hipostezek, vč. využití zvířat v rámci cestovního ruchu a nákupu výsadby doprovodné zeleně. Projekt může být realizován v obci do 2000 obyvatel na území České republiky. Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel – fyzická i právnická osoba, nezemědělský podnikatel pouze pokud činnost zahajuje, nebo má kratší než dvouletou historii a neziskové organizace (včetně zájmových sdružení a spolků) s právní subjektivitou. Jedná se o přímou nenávratnou dotaci.

Tabulka č. 14 Maximální výše podpory z PRV

Region		Malé podniky		Střední podniky		Velké podniky	
		2007 - 2010	2011 - 2013	2007 - 2010	2011 - 2013	2007 - 2010	2011 - 2013
CZ 02	Střední Čechy	60%	60%	50%	50%	40%	40%
CZ 03	Jihozápad	56%	50%	46%	40%	36%	30%
CZ 04	Severozápad	60%	60%	50%	50%	40%	40%
CZ 05	Severovýchod	60%	60%	50%	50%	40%	40%
CZ 06	Jihovýchod	60%	60%	50%	50%	40%	40%
CZ 07	Střední Morava	60%	60%	50%	50%	40%	40%
CZ 08	Moravskoslezsko	60%	60%	50%	50%	40%	40%

Zdroj: mze.cz

Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 50 000,- Kč na projekt.

Maximální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 10 000 000,- Kč na projekt.

Příspěvek EU činí 75% veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25% veřejných zdrojů.

6.2.1.1 Návrh

Návrh pro farmu a penzion „U starýho kance“ na přístavbu stávajícího penzionu za účelem rozšíření a zkvalitnění ubytovacího zařízení. Žadatelka splňuje veškeré podmínky pro získání dotace. Ubytování bude rozšířeno o pět apartmánů, z nichž každý bude mít vlastní sociální zařízení, koupelnu a kuchyňku s vybavením. Stávající penzion čítající, který v současné době nabízí ubytování ve třinácti pokojích, z nich dva apartmány se bude více přibližovat potřebám a nárokům klientů neboť je větší zájem o apartmány než o samostatné pokoje.

Podpora z Programu rozvoje venkova bude činit 50%, neboť farma je situována v regionu Jihozápad a podnikatelka žádá v období 2011 – 2013. Z toho příspěvek EU bude 75% a příspěvek ČR bude 25%. Vzhledem k tomu, že není jasné financování na nastávající období 2014 – 2020 je tento návrh pouze modelový, neboť pro období PRV 2007 – 2013 jsou téměř veškeré finance vyčerpány nebo dochází k dočerpání zbytků rezerv.

6.2.1.2 Další možnosti získání dotace

Regionální operační program (ROP)

Hlavním finančním zdrojem v oblasti cestovního ruchu se v programovacím období 2007 – 2013 stalo celkem sedm Regionálních operačních programů (ROP), jež jsou samostatně řízeny příslušnou regionální radou daného regionu soudržnosti. V rámci ROP mohou být financovány zejména aktivity zaměřené na vybudování nebo obnovu základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu – např. výstavba a rekonstrukce ubytovacích zařízení, turistických cest, rekonstrukce kulturních památek nebo technických zajímavostí pro využití cestovního ruchu, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch, modernizace a rozvoj v oblasti lázeňství. Další oblasti jsou určeny na marketing cestovního ruchu – např. marketingové kampaně, informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu a další.

V tomto programovacím období jsou k dispozici tyto Regionální operační programy: ROP NUTS II - Severozápad, Severovýchod, Střední Čechy, Jihozápad, Jihovýchod, Moravskoslezsko, Střední Morava.

Všechny podporované aktivity jsou spolufinancovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), takže se jedná o investiční (infrastrukturní) projekty (mmr.cz, 2013).

Národní program podpory cestovního ruchu

Další možností získání finančních prostředků v rámci cestovního ruchu je čerpání z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj konkrétně z Národního programu podpory cestovního ruchu. Tento program je jedním z nástrojů implementace Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR pro období 2007 – 2013, která byla schválena usnesením vlády č. 1239 ze dne 7. 11. 2007 a Prováděcího dokumentu ke koncepci, který byl následně schválen usnesením vlády č. 913 ze dne 23. 7. 2008. Hlavním cílem Národního programu podpory cestovního ruchu je vytvořit nástroj, který efektivním způsobem přispěje k podpoře sociálního cestovního ruchu. V roce 2010 byl schválen Národní program podpory cestovního ruchu

na roky 2010 – 2013. Ve stejném roce byl realizován podprogram Cestovní ruch pro všechny se zaměřením na tvorbu nových produktů v cestovním ruchu včetně vytvoření podmínek pro jejich realizaci a marketingu těchto produktů. Od roku 2011 je podpora poskytována v rámci podprogramu Cestování dostupné všem (mmr.cz, 2013). Podporováno je: rekonstrukce/vybudování odpočívadel, center služeb pro turisty a hygienického zázemí pro pěší, cyklisty a handicapované turisty podél tras, zpřístupnění atraktivit cestovního ruchu a zavedení /zlepšení/ vytvoření navigačních a informačních systémů pro sluchově a zrakově postižené účastníky cestovního ruchu, to vše včetně marketingu zrealizovaných výstupů akcí. Dotace může dosáhnout maximální výše 50% celkových uznatelných výdajů akce a je určena podnikatelským subjektům. Maximální možná výše celkových výdajů akce 5 mil. Kč (mmr.cz, 2013).

6.2.2 Komplexní produkt po vzoru zahraničí.

Návrhy vycházejí ze sbírání dat a informací o jednotlivých zemích, z řízeného rozhovoru a z výsledků SWOT analýzy. Spojení ubytovacích a stravovacích služeb s dalšími doprovodnými službami a aktivitami, nalezení spolupráce mezi všemi zúčastněnými subjekty.

6.2.2.1 Návrhy

Příklad spolupráce mezi více subjekty, které přinesou přínos pro daný region i pro jednotlivé zúčastněné. Spolupráce by se mohla týkat společnosti EKOCHOV s.r.o., která provozuje penzion a ranč „U starýho kance“, Středověkého vodního mlýnu Hoslovice, Měšťanského pivovaru Strakonice, a.s., Sdružení obcí šumavského Podlesí a Krušlovského včelína, o.s. Spoluprací všech subjektů by mohl vzniknout komplexní produkt pro turisty, kteří zavítají do obce Hoslovice a blízkého okolí. Pokud by spolu tyto subjekty spolupracovaly, přinese jim to větší přidanou hodnotu, než kdyby každý z nich působil separovaně.

1. Sdružení obcí šumavského Podlesí

Obec Hoslovice je členem Sdružení obcí šumavského Podlesí. Uvedené sdružení obcí připravuje přestavbu školy v Dřešítku (asi 4 km vzdálený) na turistickou ubytovnu. V případě zrekonstruování pouze části školy na ubytovnu, by dále mohla budova sloužit jako víceúčelový prostor k pořádání stálé výstavy selského nábytku a nářadí. V další části budovy by mohl být promítací sál pro hosty s nabídkou filmů o regionu nebo dalších filmů, které by si hosté mohli shlédnout v případě nepřízně počasí. Sál by dále sloužil na pořádání konferencí, seminářů a vzdělávání pro další farmáře.

2. Středověký vodní mlýn

V obci Hoslovice se nachází středověký vodní mlýn. Tento mlýn je ve vlastnictví Jihočeského kraje a spravuje ho Muzeum středního Pootaví Strakonice. Jedná se o nejstarší a jedinečně dochovaný vodní mlýn v Čechách, jehož první písemně doložená zpráva pochází z roku 1654. Areál s dobovým autentickým zařízením se stal vhodný pro ukázky tradičních řemesel, zemědělské výroby a místního zvykosloví (masopust, velikonoční občůzky, dožínky, posvícení, Vánoce a mnoho dalšího). Součástí mlýnu je i přednáškový sál a představovány jsou i tradiční pokrmy regionu, skladování a úprava potravin a zvykosloví během kalendářního roku (muzeum-strakonice.cz, 2013).

3. DUDÁK - Měšťanský pivovar Strakonice

Pivovar ve Strakonících (asi 17 km od Hoslovic) je posledním v České republice, který je ve vlastnictví města. Tradice vaření piva je spojená s bohatou historií Pootaví a traduje se do roku 1649. Pivovar se vyznačuje tradiční výrobou piva z výhradně českých surovin pocházejících z oblasti Moravy a Žatecka. Strakonické nepasterizované pivo je vysoce kvalitním produktem. Punc jedinečnosti dodává fakt, že strakonické pivo Dudák je vařeno ženou – paní sládkovou Dagmar Vlkovou (pivovar-strakonice.cz, 2010).

4. Krušlovský včelín, o.s.

V obci Krušlov vzdálené asi 11 km od Hoslovic je unikátní vyřezávaný malovaný včelín s řezbářskou výzdobou interiérů. Jeho stavba začala v roce 1948. Cílem občanského sdružení, které včelín provozuje je vytvořit muzeum (včelařství, řezbářství) a malou galerii (dřevořezby ze sbírky, příležitostné výstavy), vytvořit řemeslnou dílnu prezentující stará šumavská řemesla, kde by se turisté aktivně seznámili s těmito technikami (voskařství, řezbářství, podmalba skla, košíkářství, drátenictví, sláma, apod.) (kruslovskylvcelin.cz, 2009).

Turisté ubytovaní v penzionu „U starýho kance“ by mohli využívat všech služeb spojených s agroturistikou, které penzion a ranč nabízí. Spoluprací majitelky ranče a Sdružení obcí Šumavského podlesí by v nepřízni počasí mohli hosté penzionu trávit čas ve víceúčelové budově v Dřešínku. Ve spolupráci s Muzeem středního Pootaví Strakonice by majitelka mohla ubytovávat hosty, kteří by přijeli do Středověkého vodního mlýna na vícedenní semináře konající se v přednáškovém sále. Dudák – Měšťanský pivovar ve Strakonících by ve spolupráci s farmářkou nabízel k pobytu zvýhodněné baličky vstupného s ukázkou tradičního vaření piva, ochutnávkou a prohlídkou pivovaru. Spolupráce farmářky s Krušlovským včelínem by přinesla další doprovodnou službu pro turisty v podobě řemeslné dílny, kde by si mohli sami vyzkoušet tradiční šumavská řemesla nebo návštěvu muzea.

6.2.3 Marketingová propagace zvolené farmy

Marketing je nedílnou součástí propagace cestovního ruchu a proto by se majitelka penzionu a ranče „U starýho kance“ měla zaměřit na propagaci, která podpoří povědomí o jejím ranči.

Návrhy propagace:

1. Stát se členem Svazu venkovské turistiky a zapojit se do turistického produktu „Prázdniny na venkově“. Získat certifikaci „ubytování v soukromí“ Svazu venkovské turistiky. Propagovat svou firmu na webových stránkách „Prázdniny na venkově“, kdy bude penzion v nabídce ubytování, čímž se zvýší šance na získání nových zákazníků. Další výhodou bude možnost přidat akce, které se budou na ranči konat, do kalendáře akcí na webových stránkách. Majitelce se také naskytne možnost propagace na veletrzích cestovního ruchu (Holiday world Praha, GO a Regiontour, Slovakiatour Bratislava a další).

2. Poskytnutí propagačních materiálů (letáčky, pohlednice) příslušným partnerům (Obec Hoslovice, Městské informační centrum Strakonice, cestovní kanceláře Jihočeského kraje – (České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor), informační centra v Jihočeském kraji).

3. Kontaktování základních a středních škol, domů dětí a mládeže a dalších spolků v Jihočeském kraji s poskytováním informací o pořádání Koňských táborů v Hoslovicích, které se každoročně konají v letních měsících.

4. Zapojení se do databáze projektu Koňské stezky ČR, o.s. (webová stránka www.konske-stezky.cz). Tento projekt se snaží zmapovat všechna místa, která mají cokoliv společného s koňmi (stáje, ranče, penziony, úvaziště a další) na území celé České republiky.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zanalyzování aktuálního stavu nabídky agroturistických služeb a jejich podpor na národní úrovni resp. Evropské unie. Autorka se zaměřila na analýzu fungování a podpor agroturistických služeb v České republice, Slovensku, Německu, Rakousku, Maďarsku a Polsku. V první části vlastní práce byl zhodnocen potenciál pro agroturistiku v rámci cestovního ruchu Evropské unie a získávání statistických dat o zemědělství a cestovním ruchu. Dále bylo zaměřeno na nadnárodní orgány a organizace v oblasti venkovského cestovního ruchu a agroturistiky, konkrétně ECEAT International – Evropské centrum pro eko agroturistiku, Eurogites – Evropský svaz turistiky a dovolené na statku, politiku jakosti zemědělských produktů Evropské unie a značku kvality ekologického zemědělství. V další části diplomové práce byly podrobně rozpracovány informace o jednotlivých zemích ve střední Evropě. V České republice bylo zaměřeno především na přehled ubytovacích zařízení spojených s agroturistikou podle jednotlivých krajů, na formy podpory rozvoje venkova prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 a výhledově i na další programové období 2014 – 2020. Dále byly získávány informace o podpůrných organizacích fungujících v zemi. Slovenská republika a další státy byly zkoumány obdobně jako Česká republika. Na Slovensku funguje jako hlavní propagátor agroturistiky Agentura pro rozvoj venkova, Slovenská agentura pro cestovní ruch a Slovenský svaz venkovské turistiky a agroturistiky. Jak bylo posléze zjištěno, mezi nejvyspělejší země v této oblasti patří Rakousko a Německo, kde byly rovněž provedeny podrobné analýzy. V Maďarsku bylo zaměřeno především na Maďarskou asociaci venkovské turistiky a agroturistiky, krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou. V Polsku funguje Polská federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“, která sdružuje krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou.

V další části diplomové práce byla provedena SWOT analýza v odvětví agroturistiky. Pomocí Fullerova trojúhelníku, který zhodnotil všechny faktory, byla určena strategie. Zvolenou strategií pro rozvoj agroturistiky v České republice se stala strategie využívající slabé stránky a příležitosti. Tato strategie se jevila jako ideální, neboť může zlepšit současný stav implementací zahraničních zkušeností k odstranění slabých stránek a využití příležitostí.

V závěru diplomové práce autorka nabízí dva typy strategií, kterými by se mělo odvětví agroturistiky a venkovského cestovního ruchu v budoucnu řídit. První část zahrnuje strategii z pohledu státu a podpůrných institucí v České republice. Tato strategie je rozdělena na tři další návrhy týkající se legislativních předpisů pro „prodej ze dvora“ a jejich rozdílné pojetí v České republice a v Rakousku. Druhý návrh je možnost vzniku jednotné statistiky agroturistiky jako další formy cestovního ruchu v rámci Českého statistického úřadu. Posledním návrhem je vznik

jednotné instituce, která komplexně zajistí fungování agroturistiky v České republice. Druhá část navržené strategie je z pohledu samotného podnikatele v agroturistice. První návrh využívá možnosti pomoci Místních akčních skupin (MAS) pracujících metodou LEADER, který je součástí Programu rozvoje venkova. Druhý návrh pracuje s možností nabídky komplexního produktu po vzoru zahraničí a posledním návrhem je navržení marketingové propagace zvolené farmy.

8 SUMMARY

The main goal of the master thesis was to analyzing actual state of supply agritourism services and its support at national level respectively European Union. The author of the thesis focused on the analysis of the functioning and support agritourism services in the Czech republic, Slovak republic, Germany, Austria, Hungary and Poland. In the first part of own work was evaluated the potencial for agritourism in the European Union and obtaining statistical data on agriculture and tourism. It was also aimed at supranational institutions and organizations in the field of rural tourism and agritourism. In the second part of the thesis was elaborated in detail information about each country in central Europe.

In the next part of master thesis was done SWOT analysis in the agritourism industry. With Fuller's triangle, which assessed all factors was determined strategy. The chosen strategy for the development of tourism in the Czech Republic has become a strategy utilizing weaknesses and opportunities. This strategy seemed to be ideal because it can improve the current state of implementation of international experience to remedy weaknesses and the opportunities.

In conclusion, the author offers two types of strategies that would be the agritourism and rural tourism in the future to follow. The first part covers the strategy from the state perspective and supporting institutions in the Czech Republic. The second part covers strategy is general view of entrepreneurs in agritourism and rural tourism.

Key words: agritourism, rural tourism, central Europe, SWOT analysis, Strategies, Czech republic

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

9.1 Literární zdroje

- 1) BERÁNEK, Jaromír a Pavel KOTEK. *Řízení hotelového provozu*. Praha: Grada, 1996, 143 s. Hotely a restaurace. ISBN 80-716-9400-2.
- 2) BUCKLEY, Ralf. *Ecotourism: Principles and practices*. Cambridge, Mass.: CABI, 2009, 368 s. ISBN 978-184-5934-576.
- 3) FILIPOVÁ, Martina. *Faremní zpracování ve světle hygienických předpisů*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, 2008, 22 s. Diskusní sešit. ISBN 978-80-904148-3-9.
- 4) GEORGE, E, Heather MAIR a Donald G REID. *Rural tourism development: localism and cultural change*. Buffalo, NY: Channel View Publications, 2009, 276 s. ISBN 18-454-1101-3.
- 5) HALL, Derek, Irene KIRKPATRICK a Morag MITCHELL. *Rural tourism and sustainable business*. Buffalo, NY: Channel View Publications, 2005, 370 s. ISBN 18-454-1012-2.
- 6) HESKOVÁ, Marie, Jaromír BERÁNEK, Vladimír DVOŘÁK, L'udmila NOVACKÁ a Ján ORIEŠKA. *Cestovní ruch: Pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- 7) HORNER, Susan a John SWRABROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: [aplikovaný marketing služeb]*. Praha: Grada, 2003, 486 s. ISBN 80-247-0202-9.
- 8) JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing: Strategie a trendy*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 272 s. ISBN 978-80-247-2690-8.
- 9) JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. *Marketing služeb*. Praha: Grada, 2001, 180 s. ISBN 80-716-9995-0.
- 10) KOLEKTIV AUTORŮ, Katedra cestovního ruchu VŠE Praha. *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, 123 s. ISBN 80-245-1159-2.
- 11) MARIAN GÚČIK A KOL. *Krátký slovník cestovního ruchu a hotelierstva*. Banská Bystrica: Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovního ruchu, 2004. ISBN 80-88945-73-9.
- 12) McCOOL, Stephen F. a R. MOISEY. *Tourism, recreation, and sustainability: Linking culture and the environment*. 2. vyd. Cambridge, MA: CABI, 2008, 296 s. ISBN 18-459-3470-9.
- 13) MIKULA, Pavel. *Agroturistika v nápadech*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR v Praze, 1995, 40 s. ISBN 80-710-5099-7.

- 14) MORAVEC, Ivo et al. *Venkovská turistika v Rakousku, České republice a Francii: Koncept, aktivity a vzdělávání*. České Budějovice: Centrum pro komunitní práci, 2007, 70 s., [6] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-86902-50-0.
- 15) MORAVEC, Ivo. *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2006, 92 s., [10] s. barev. obr. příl. ISBN 80-869-0231-5.
- 16) NĚMČANSKÝ, Milan. *Agroturistika*. Karviná: Slezská univerzita Opava, 1996, 158 s. ISBN 80-858-7936-0.
- 17) PARMOVÁ, Dagmar. *Řízení služeb: Přednášky*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2004, 96 s. ISBN 80-704-0673-9.
- 18) PARMOVÁ, Dagmar a Dagmar PARMOVÁ. *Provoz služeb v cestovním ruchu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2003, 175 s. ISBN 80-704-0611-9.
- 19) PAYNE, Adrian. *Marketing služeb*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1996, 247 s. ISBN 80-716-9276-X.
- 20) POUROVÁ, M. *Agroturistika*. Praha: ČZU Credit, 2002, 123 s. ISBN 80-213-0965-2.
- 21) PRIDEAUX, Bruce, Gianna MOSCARDO a Eric LAWS. *Managing tourism and hospitality services: Theory and international applications*. Cambridge, MA: CABI Pub., 2006, 334 s. ISBN 18-459-3012-6.
- 22) RITCHIE, J.R. Brent, Geoffrey I. CROUCH. *The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective*. Oxon (UK): CABI Pub., 2003, 272 p. ISBN 1-84593-010-X.
- 23) ROLÍNEK, Ladislav. *Management I.: Studijní pomůcka pro kombinované studium*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2003.
- 24) ROSA - JIHOČESKÁ SPOLEČNOST PRO OCHRANU PŘÍRODY, o.p.s. *Agroturistika: Praktický rádce*. České Budějovice, 2002, 20 s.
- 25) STRÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1. vydání. Praha: Profi Press, s.r.o., 2005, 65 s. ISBN 80-86726-14-2.
- 26) SZNAJDER, Michał, Lucyna PRZEZBÓRSKA a Frank SCRIMGEOUR. *Agritourism*. Cambridge, MA: CABI, 2009, 301 s. ISBN 978-184-5934-828.
- 27) ŠKODOVÁ PARMOVÁ, Dagmar. *Agroturistika*. České Budějovice: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, 92 s. ISBN 978-80-7394-009-6.
- 28) TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003, 240 s. ISBN 80-213-0922-9.
- 29) VANÍČEK, Jiří. *Destinační management a marketing, spolupráce veřejného a soukromého sektoru*. projekt reg. č. CZ.04.1.03/3.3.10.3/0004. Vysoká škola polytechnická. Jihlava, 2006. 52 s.
- 30) ZELENKA, J. a M. PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

9.2 Internetové zdroje

- 1) A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének történetéről, tevékenységéről. [online]. 2013 [cit. 2013-08-20]. Dostupné z: <<http://www.fatosz.eu/hu/a+fatosz-rol/bemutakozunk/bemutakozunk.html>>.
- 2) Agenda pro udržitelný rozvoj a konkurenceschopný cestovní ruch. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0621:FIN:CS:PDF>>.
- 3) Agricultural holding with another gainful activity than agricultural production. [online]. 2013 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tag00096&plugin=1>>.
- 4) Agroturistika. [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <<http://www.zivykraj.cz/cz/aktivity/agroturistika>>.
- 5) Agroturistika má nevyužitý potenciál, je třeba jí propagovat. [online]. 2006 - 2011 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.webnoviny.sk/ekonomika/agroturistiku-treba-propagovat-ma-nev/528087-clanok.html>>.
- 6) Aktuální stav implementace PRV na období 2007 – 2013. [online]. 2009 - 2013 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/stav-implementace/>>.
- 7) Beliebtsterferienhof. [online]. 2013 [cit. 2013-08-21]. Dostupné z: <<http://www.landurlaub-deutschland.com/willkommen/beliebtster-ferienhof/die-idee.html>>.
- 8) CIPÍNOVÁ, Eva. *Prodej malého množství vlastních produktů: Jak na prodej ze dvora*. [online prezentace]. Praha : Státní veterinární správa, [cit. 2013-08-30]. Dostupné z: <http://www.na-venkove.cz/upload/tiny/files/m4_prodej_ze_dvora.pdf>.
- 9) Česká republika. [online]. 2013 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <<http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/>>.
- 10) DLG-Gütezeichen. [online]. 2013 [cit. 2013-07-15]. Dostupné z: <<http://www.landtourismus.de/13.html>>.
- 11) Dudák – Měšťanský pivovar Strakonice. [online]. 2010 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.pivovar-strakonice.cz/uvodni-strana>>.
- 12) Eceat quality label. [online]. 2008 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://www.eceat.cz/eceat-quality-label/>>.
- 13) Eurogites public documentation. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://www.eurogites.org/documents/>>.

- 14) European Centre for Ecological and Agricultural Tourism. [online]. 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.eceat.org/fx/en/10/index.html>>.
- 15) Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0352:FIN:CS:PDF>>.
- 16) EZAT. [online]. 2007 - 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://agroturizmuslovakia.sk/elearning/vzdelavanie>>.
- 17) Farm structure in Poland. [online]. 2013 [cit. 2013-08-15]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure_in_Poland>.
- 18) Fondy EU. [online]. 2013 [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <<http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>>.
- 19) Gutes vom Bauernhof. [online]. 2013 [cit. 2013-08-24]. Dostupné z: <http://www.gutesvombauernhof.at/oesterreich/gutes-vom-bauernhof.html#content_top>.
- 20) HEGARTY, Cecilia a Lucyna PRZEZBORSKA. Rural and Agri-Tourism as a Tool for Reorganising Rural Areas in Old and New Member States: Comparison Study of Ireland and Poland. *International Journal of Tourism Research*. 2005, vol. 7, issue 2, s. 63-77. DOI: 10.1002/jtr.513. Dostupné z: <<http://doi.wiley.com/10.1002/jtr.513>>.
- 21) Hledejme „sluníčka“ kvality. [online]. 2013 [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <<http://www.oznaceni-eu.cz/aktualita.aspx?a=24>>.
- 22) INCOMA RESEARCH, s.r.o. *Manuál rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji*. [online]. 2007 [cit. 2013-07-30]. Dostupné z: <http://www.jccr.cz/media/manual_pro_rozvoj_cestovniho_ruchu/manual-pro-rozvoj-cr-v-jck_final.pdf>.
- 23) Jihomoravský kraj. [online]. 2013 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <<http://www.jizni-morava.cz/?tpl=60>>.
- 24) Landwirtschaftszählung 2010. [online]. 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Qualitaetsberichte/LandForstwirtschaft/Landwirtschaftszaehlung2010.pdf?__blob=publicationFile>.
- 25) Legislativa. [online]. 2013 [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/legislation_cs#SCOF>.
- 26) Maďarsko: Ekonomická charakteristika země. [online]. 2007 - 2013 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18568.html#sec5>>.
- 27) Maďarsko: Základní informace o teritoriu. [online]. 2007 - 2013 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/madarsko-zakladni-informace-o-teritoriu-18565.html>>.

- 28) Machův včelín Krušlov. [online]. 2009 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.kruslovskyvcelin.cz/>>.
- 29) Místní akční skupiny. [online]. 2013 [cit. 2013-08-26]. Dostupné z: <<http://nsmascr.cz/onas/mistni-akncni-skupiny/>>.
- 30) Národní program podpory cestovního ruchu 2010 – 2013. [online]. 2013 [cit. 2013-08-12]. Dostupné z: <[http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-\(2010-2013\)](http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-(2010-2013))>.
- 31) Naše značka je zárukou nejvyšší kvality. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://www.urlaubambauernhof.at/bundesverband/tschechien-cz/urlaub-am-bauernhof-kennenlernen-cz/unsere-qualitaetskriterien.html?L=13>>.
- 32) Navštivte jižní Čechy. [online]. 2003 - 2009 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <<http://www.jiznicechy.cz/cs-CZ/katalog-produktu.html?f=1&typy=10&p=4&l=10>>.
- 33) Německo – ekonomická charakteristika země. [online]. 1997 – 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nemecko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19044.html#sec6>>.
- 34) Německo – základní informace o teritoriu. [online]. 1997 – 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nemecko-zakladni-informace-o-teritoriu-19041.html>>.
- 35) Nezemědělské činnosti (přímo související s podnikem). [online]. 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/E90034935B/\\$File/212611003.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/E90034935B/$File/212611003.pdf)>.
- 36) Number of agricultural holdings. [online]. 2013 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tag00001&plugin=1>>.
- 37) Number of establishments bed-places. [online]. 2013 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00181&plugin=1>>.
- 38) Plocha obhospodařovaná v režimu ekologického zemědělství. [online]. 2013 [cit. 2013-08-17]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdpc440>>.
- 39) Politika jakosti zemědělských produktů. [online]. 2013 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm>.
- 40) Polská vláda chce omezit masivní zemědělské dotace. [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.asz.cz/redakce/tisk.php?lanG=cs&clanek=24273&slozka=5880&xsekce=6068&>>.
- 41) Polsko: Základní informace o teritoriu. [online]. 2007 - 2013 [cit. 2013-08-21]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/polsko-zakladni-informace-o-teritoriu-19061.html>>.

- 42) Poskytované služby v zemědělství. [online]. 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/E900349342/\\$File/212611040.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/E900349342/$File/212611040.pdf)>.
- 43) Poslanie agentury. [online]. 2005 - 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.arvi.sk/index.php?choice=11>>.
- 44) Příprava na období 2014 – 2020. [online]. 2013 [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <<http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>>.
- 45) Rakouská národní turistická centrála – Österreichwerbung. [online]. 1995 - 2014 [cit. 2013-08-18]. Dostupné z: <http://www.austria.info/cz_b2b/o-oesterreich-werbung>.
- 46) Rakousko: Ekonomická charakteristika země. [online]. 1997 - 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rakousko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19140.html#sec6>>.
- 47) Regionální operační programy (ROP). [online]. 2013 [cit. 2013-08-12]. Dostupné z: <[http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007-2013/Regionalni-operacni-programy-\(ROP\)](http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007-2013/Regionalni-operacni-programy-(ROP))>.
- 48) Rok 2013 – Podprogram cestování dostupné všem. [online]. 2013 [cit. 2013-08-12]. Dostupné z: <[http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-\(2010-201/Rok-2013-Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem\)](http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-(2010-201/Rok-2013-Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem))>.
- 49) Rozvoj vidieka. [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://mpsr.sk/sk/index.php?navID=47&sID=43&navID2=1>>.
- 50) Rural tourism in Hungary. [online]. 2013 [cit. 2013-08-20]. Dostupné z: <<http://www.fatosz.eu/en/rural+tourism+in+hungary/rural+tourism+in+hungary.html>>.
- 51) Seznam členů Svazu venkovské turistiky. [online]. 2013 [cit. 2013-08-20]. Dostupné z WWW: <<http://svazvt.cz/files/clenove.htm>>.
- 52) Sdělení komise. Obnovená politika EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0134:FIN:CS:PDF>>.
- 53) Socioekonomická geografie Slovenska. [online]. 2008 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/RGSR/ucebnice/seg/hospodarstvi/sluzby/cest_ruch.html>.
- 54) Sociekonomická geografie. Zemědělství. [online]. 2012 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/RGPOL/ucebnice/seg/zemedelstvi.html>>.
- 55) Stanovy SZVTA. [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <<http://agroturist.sk/informacie2.php>>.
- 56) Středověký vodní mlýn Hoslovice. [online]. 2013 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.muzeum-strakonice.cz/cs/mlyn-hoslovice/>>.

- 57) Ubytování a stravování. [online]. 2010 - 2013 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.kralovehradeckyregion.cz/dr-cs/k-ubytovani-a-stravovani/#dr_view_style=full;skat=0;r=0>.
- 58) Über uns. [online]. 2013 [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <<http://www.dlg.org/ueberuns.html>>.
- 59) Venkovský cestovní ruch. [online]. 2013 [cit. 2013-08-22]. Dostupné z: <<http://www.utok.cz/node/148>>.
- 60) VOTAVA Jan a Jaroslav BAČINA. Polské zemědělství očima českých sedláků. [online]. 1998 - 2013 [cit. 2013-08-16]. Dostupné z: <<http://www.asz.cz/cs/zajezdy-na-farmy/polske-zemedelstvi-ocima-ceskych-sedlaku.html>>.
- 61) Všeobecné informácie. [online]. 2008 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.sacr.sk/slovensko/vseobecne-informacie/>>.
- 62) Vzdělávací akce. [online]. 2012 [cit. 2013-08-30]. Dostupné z: <<http://www.na-venkove.cz/vzdelavaci-akce/8/vesnice-jako-tvurci-prostor/>>.
- 63) Tendence cestovního ruchu. [online]. 2013 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Tourism_trends/cs>
- 64) Základní informace o Programu rozvoje venkova ČR. [online]. 2009 - 2013 [cit. 2013-07-26]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/>>.
- 65) Zemědělství a rozvoj venkova. [online]. 2013 [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqqLXhNmFQyF11b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!-370879141?&filterReset=true>>.
- 66) Zeměpisná označení a tradiční speciality. [online]. 2013 [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm>.
- 67) Značka kvality SK. [online]. 2009 [cit. 2013-08-14]. Dostupné z: <<http://www.znackakvality.sk/?pl=17>>.

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

10.1 Seznam obrázků

<i>Obrázek č. 1</i>	Struktura služeb v cestovním ruchu	6
<i>Obrázek č. 2</i>	Rozdělení „zeleného“ cestovního ruchu	8
<i>Obrázek č. 3</i>	Pyramida pojmů souvisejících s cestovním ruchem.....	17
<i>Obrázek č. 4</i>	Vztah mezi udržitelným cestovním ruchem a ostatními pojmy	22
<i>Obrázek č. 5</i>	SWOT matice.....	25
<i>Obrázek č. 6</i>	Logo EuroGites	31
<i>Obrázek č. 7</i>	Loga programů jakosti EU	32
<i>Obrázek č. 8</i>	Logo ekologického zemědělství.....	33
<i>Obrázek č. 9</i>	Logo Svaz venkovské turistiky	44
<i>Obrázek č. 10</i>	Logo prázdniny na venkově	45
<i>Obrázek č. 11</i>	Logo CEeCOT	46
<i>Obrázek č. 12</i>	Mapa Slovenska s vybranými zařízeními venkovského CR	50
<i>Obrázek č. 13</i>	Logo EZAT	51
<i>Obrázek č. 14</i>	Logo Urlaub am Bauernhof	54
<i>Obrázek č. 15</i>	Logo Gutes vom Bauernhof	56
<i>Obrázek č. 16</i>	Mapa Rakouska podle značky Dobré z farmy	57
<i>Obrázek č. 17</i>	Proces certifikace Gutes vom Bauernhof	57
<i>Obrázek č. 18</i>	Loga značky kvality DLG.....	60
<i>Obrázek č. 19</i>	Logo „Doporučeno hostem“	61
<i>Obrázek č. 20</i>	Logo FATOSZ	63
<i>Obrázek č. 21</i>	Logo Polské federace venkovské turistiky „Pohostinné farmy“	67
<i>Obrázek č. 22</i>	Fullerův trojúhelník pro rozvoj agroturistiky v České republice	76
<i>Obrázek č. 23</i>	Výsledná strategie SWOT matice	78
<i>Obrázek č. 24</i>	Návrh logo „kohoutek“	84

10.2 Seznam tabulek

<i>Tabulka č. 1</i>	Pojmy související s ekoturistikou.....	10
<i>Tabulka č. 2</i>	Počet všech ubytovacích zařízení.....	28
<i>Tabulka č. 3</i>	Celkový počet lůžek v ubytovacích zařízeních	29
<i>Tabulka č. 4</i>	Počet zemědělských podniků (v tis.).....	29
<i>Tabulka č. 5</i>	Počet zemědělských podniků s jinou výdělečnou činností	30
<i>Tabulka č. 6</i>	Počet udělených značek jakosti podle jednotlivých zemí	33
<i>Tabulka č. 7</i>	Plocha obhospodařovaná v režimu ekologického zemědělství	34
<i>Tabulka č. 8</i>	Nezemědělské činnosti přímo související s podnikem v roce 2010 v ČR.....	36
<i>Tabulka č. 9</i>	Aktuální stav implementace PRV na období 2007 – 2013	42
<i>Tabulka č. 10</i>	Svaz venkovské turistiky – členové	45
<i>Tabulka č. 11</i>	Počet zařízení členů Svazu venkovské turistiky a agroturistiky na Slovensku.....	52
<i>Tabulka č. 12</i>	Vybrané ukazatele cestovního ruchu v Rakousku.....	54
<i>Tabulka č. 13</i>	Shrnutí Fullerova trojúhelníku	77
<i>Tabulka č. 14</i>	Maximální výše podpory z PRV	86

11 PŘÍLOHY

11.1 Seznam příloh

Příloha č.1 Řízený rozhovor

Příloha č.2 Piktogramy udělované Maďarskou asociací venkovské turistiky a agroturistiky

Příloha č.3 Krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou v Maďarsku

Příloha č.4 Krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou v Polsku

1. Řekněte mi něco o sobě a o začátcích vašeho podnikání.

Já jsem šťastná mladá farmářka, která měla to štěstí že, když mi bylo 19 let, tak v Hoslovicích zkrachovalo zemědělské družstvo a potkalo se to s chvílí, kdy na začátku 90. let můj otec hledal co dál se životem, a kam se bude dál ubírat a začal zde zemědělsky hospodařit. Agroturistiku jsem sem přinesla já, kdy ve vsi zkrachovala hospoda, a my jsme si jako rodina řekli, že nebudeme žít ve vsi, kde zkrachovala hospoda, že v tu chvíli ve vsi skončí společenský život a od té doby se to postupně nabaluje, protože ta vesnice není schopna sama uživit hospodu, takže jsme udělali dva apartmány, pak jsme přestavěli penzion, to už bylo za významné pomoci mé osoby, k tomu se postupně nabalovaly koně a další záležitosti, protože dnes ten produkt musíte mít hodně komplexní, abyste obstála na trhu. Jenom to, že máte pokojík se sociálním zařízením, to nestačí.

2. Jak funguje farma dnes?

My jsme pořád ještě především zemědělská farma, máme poměrně rozsáhlý chov dobytka a teď i koní. Když bych vyjmenovala služby v agroturistické rovině, tak je to samozřejmě ubytování, stravování s velkou převahou farmářských potravin, kdy hovězí máme vlastní, vepřové a kuřecí nám dodávají spřátelení farmáři, kteří to dělají farmářským způsobem. To znamená, že hledáme maximální možnou ekonomickou cestu, jak to dělat tak, aby zvířata byla spokojenější než ve dnešních velkochovech a přitom to nebylo hraní si na písku s deseti slepičkami a dvěma prasátky. Co se týče služeb, tak je to ježdění na koních od úplných začátků až k přípravě na závody a celodenní výlety a podobné záležitosti, které jsou již pro pokročilejší jezdce. Dále je to rybaření, máme vlastní rybník, kam chodíme plavit koně, a nebo tam rybaříme a umožňujeme tam turistům rybařit. Dále nabízíme možnost kontaktu s malými zvířátky, to je zajímavé zejména pro rodiny s dětmi a faremní život s tím, že pro děti máme bazének a podobné záležitosti. Snažíme se to směřovat opravdu tímto způsobem, za ta léta jsme uvažovali o tenisovém kurtu a dalších věcech, ale uvědomuji si, že nejde úplně všechno a že není to úplně kompatibilní, takže kdo chce klid, houby, zvířátka, koně nebo ryby, ten je tady vítán. Kdo chce tenis, tak ten musí někam jít.

3. Myslíte si, že jsou v ČR dobré podmínky pro tento obor podnikání?

Myslím si, že ne, protože v Čechách nerozlišují, jestli máte Kostelecké uzeniny nebo jestli prodáváte jednu jalovici za 14 dní. V tu chvíli náklady na to, co všechno si potřebujete pořídit, jsou neúměrně velké tomu, jaké z toho můžete mít obraty.

4. Využíváte dotace z EU?

Snažím se v míře, ve které to stíhám časově vůbec žádat a vyúčtovat a ve které to finančně stíháme dofinancovat a předfinancovat.

5. Máte nějaké zahraniční partnery, se kterými aktivně spolupracujete?

V tuto chvíli se snažím získat partnery z Německa a z Rakouska, takže na tom aktivně pracuji.

6. Myslíte si, že v ostatních zemích jsou lepší podmínky pro provozování agroturistiky?

Ano, myslím si, že v Rakousku a Německu umějí úřady odlišit, co to je agroturistika a co to je masová výroba potravin. Tady to zatím rozlišit neumějí a je to velký limit, který se špatně překonává. V zahraničí jsou úřady více o pomoci podnikatelům a v ČR jsou od toho, aby vás kontrolovaly a pokutovaly. V poslední době je znát, že si úřady přejí, abychom si nechávali radit, za ty rady je platili a ještě ke všemu za ty rady nejsou odpovědní. Podle mého názoru by člověk měl přijít na úřad, tam se zeptat, na svoji otázku dostat odpověď a Česká republika by si za tou odpovědí úředníka měla stát. Tohle nefunguje a je to zásadní překážkou rozvoje podnikání. Podnikatel tu není brán jako ten, kdo vytváří nějakou hodnotu a stará se o lidi, ale je brán apriorně jako někdo, kdo něčemu ubližuje a na něčí úkor se obohacuje.

7. Inspirujete se ze zahraničí, abyste ještě více zlepšila svou farmu?

Ano, snažím se, pokud mi čas a finance dovolí. Navštěvuji veletrhy nebo se jezdím dívat na ostatní farmy.

8. Navštívila jste někdy agroturistikou farmu v Německu, Rakousku, Polsku, Slovensku nebo Maďarsku? Pokud ano, můžete mi o tom více říci?

Navštívila jsem německé a rakouské farmy v tomto směru a mám jeden zajímavý zážitek, kdy jsme v Hoslovicích měli česko-bavorský seminář, který měl začínat bavorskými přednáškami, a pak jsme se měli jít podívat po naší farmě. Vzhledem k tomu, že bylo nádherné počasí, tak jsme se napřed šli podívat po farmě a večer byly bavorské přednášky. Byly tři a všechny začínaly slovy: „My jsme si mysleli, že vás sem jdeme učit, ale my nemáme farmy s tak rozsáhlou nabídkou v oblasti hipoturistiky.“ Farmy v Německu a Rakousku jsou násobně menší než u nás. Díky tomu, že jsme v Hoslovicích převzali areál bývalého JZD, který je natolik rozsáhlý, že ty možnosti tam jsou velké. V zahraničí je to o nepřerušené tradici a tom, že je to daleko hezčí, farmy jsou nazdobené v podobě kytiček za okny a opravených fasád, ale k tomu se dopracují možná tak moje děti, protože vzhledem k tomu, že areál je velký, tak to jsou stotisícové a milionové položky na tyto záležitosti. Nicméně velikost farmy mi umožňuje věci, které jim se nepovedou ani za další generaci, protože je limituje velikost jejich farem.

9. Myslíte si, že v posledních letech získává agroturistika a s ní spojené aktivity více příznivců?

Myslím si, že dnes je to populární způsob trávení volného času s tím, že když mi někdo řekne, že nám někdo chodí pomáhat a ještě za to platí, tak to opravdu není. Do etapy života s malými dětmi se dostávají silné ročníky, které už třeba nezažily prázdniny na venkově, už tam nemají prarodiče, takže jezdí sem k nám. Nebo ty prázdniny zažily a teď to samé chtějí

umožnit svým dětem, takže určitě o to zájem je. Jezdí k nám lidé z města a pak ti, kteří sem jezdí za koňmi nebo i se svými koňmi.

10. Jak vidíte vaše podnikání do budoucna?

Dobře. Já jsem si samozřejmě dobře vědoma toho, že do budoucna to bude především o naprosto neustálém rozvoji kvality, že se nikdy nemůže usnout na vavřínech, protože kdo jen chvíli stál, už stojí opodál. Budoucí projekty jsou, že bych chtěla rozšířit ubytování ve formě apartmánů, protože jenom o samostatný pokojík již dnes není takový zájem. Hosté chtějí mít na pokoji lednici a další vybavení. Chci si nechat pár těchto malých pokojů, kde bude významně nižší cena, a zbytek budou apartmány. V oblasti koňské turistiky vím, že mám dnes jednu z nejlepších venkovních jízdáren a budu muset dobudovat malou a větší krytou jízdárnu, pokud budu chtít zůstat na pozici, na které dnes jsem. V oblasti agroturistiky mám představu o tom, že dnes máme jenom ohrádku s kozami a ovci, kterou bych chtěla dobudovat i s něčím krytým. Chtěla bych i rozšířit množství „chlupatých“ zvířat, na která si mohou děti sáhnout. Dále bych chtěla opravit menší domeček, který by byl využitelný i v případě horšího počasí. Dalším plánem je rozvíjet prodej potravin více než dnes. To jsou mé plány na příštích 8 let, tak abychom zůstali na pozici vlajkové lodi tohoto podnikání v Jihočeském kraji. Teď jsem byla oslovena Jihočeskou centrálou cestovního ruchu na obory agroturistika a hipoturistika. Když jsme si dali filtry na agroturistické farmy, aby tam bylo ubytování a kontinuální provoz a prodej ze dvora, tak jsou to pouze 4 farmy v Jižních Čechách a to vypadá, že je tady toho spousta. A když jsme si dali v hipoturistice limit, aby farmy byly schopné uspořádat skupinu nejméně deseti koní, tak je to opět do šesti farem. Když chce cestovní kancelář nabízet standardizovaný produkt, tak těch farem není tolik. V jižních Čechách je na 150 hipo zastávek, ale když si klient přeje uspořádat skupinu deseti lidí a vyrazit na třídní výlet s koňmi, tak tuto službu nabízí opravdu jen málo farem. Na farmě máme i ekologickou certifikaci na živý skot. Vozíme ho do Horažďovic na jatky, ale ti nemají ekologickou certifikaci. Vzhledem k tomu, že ode mně dnes spotřebitel ekologický certifikát nechce, tak nepožadují po jatkách, aby to nějakým způsobem řešily. Pokud zákazníkům řeknu, že je to naše hovězí v bio kvalitě, tak jim to stačí vědět a já nemusím na maso psát, že je to bio, abych se nedostala do potyčky se zákonem. Jinak na naše hovězí máme Certifikát regionální značky Prácheňsko. Podle mého názoru se na tyto potraviny dnes drží více než na označení bio a pro mě je to zajímavější než biopotraviny. Všechny potraviny prodáváme přímo zákazníkům nebo jim to vozíme, protože nechci další mezičlánky mezi mnou a konečným zákazníkem. Máme 10 zaměstnanců a v létě brigádníky. Máme 400 kusů hovězího dobytka, 35 koní, hospodu U Starého kance a penzion. Nenudíme se.

Příloha č. 2 Piktogramy udělované Maďarskou asociací venkovské turistiky a agroturistiky

Ekofarma – nabízené potraviny na farmě jsou bio. Ekonomický provoz, využívání úsporných zařízení. Tříděný odpad, využívání kompostů.

“Zdravá“ farma – zaměřeno na zdravý životní styl, stravování (léčivé čaje), relaxace (masáže, sauna), k dispozici sportovní vybavení (kola, hole na nordic walking).

Bezbariérová farma – budova farmy je částečně zařízena pro invalidní hosty (min. jeden bezbariérový pokoj s koupelnou a WC), speciální nabídky turistiky pro tyto hosty

Farma pro rodiny s dětmi – hostitelé poskytují profesionální hlídání dětí, dětská menu, k dispozici dětská postýlka, hračky a dětská hřiště na zahradě.

Aktivní farma – k dispozici velký výběr sportovního zařízení (zapůjčení kol a jejich servis, nordic walking, lukostřelba, lovecké potřeby). Zapůjčení turistických průvodců na výlety a exkurze, možnost připravení piknikového koše s sebou.

Farma s koňmi – vlastní stáje s koňmi, možnost ustájení vlastního koně. Půjčení jezdeckého vybavení, několikadenní projížďky na koních s průvodcem.

Brandy farmy – farma má k dispozici degustační místnosti, kde se podávají nejméně tři druhy brandy. Prohlídky zařízení na výrobu brandy.

Vinné farmy – ochutnávka nejméně tří druhů vín ve vinném sklepě, ukázky sklizně vína na podzim, poskytování informací o vinařských slavnostech

Tradiční farmy – ukázky tradičních řemesel, zemědělských prací na farmě.

Většinou ubytování v historických budovách.

Farmy s nabídkou domácích potravin – výroba a prodej potravin ze surovin od místních zemědělců. Všechny připravované pokrmy jsou podle tradičních receptů, nabídka regionálních nápojů (víno, brandy). Ukázky tradičního prostírání stolů typického pro danou oblast (falusiturizmus.hu, 2013).

Příloha č. 3 Krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou v Maďarsku

1.	Sdružení venkova Bács-Kiskun	neziskové občanské sdružení, založeno v roce 1994. Má 164 členů, z nichž 24 členů vlastní kvalifikované certifikované provozovny Národní certifikační značky Slunečnice, kontakt: www.bacskiskunvendege.hu
2.	Kláštr venkovské turistiky Jižní Zadunají (Dél Dunántúli Falusi Turizmus Klaszter)	regionální seskupení 72 členů. Založeno v lednu 2011 dvanácti zakládajícími firmami a organizacemi. Tento projekt je podporován Evropskou unií, konkrétně Evropským fondem pro regionální rozvoj (ERDF), kontakt: www.baranyavidek.hu
3.	Regionální turistické sdružení Békés Megye (Békés Megye Falusi Turizmusáért Egyesület)	regionální sdružení 16 členů, kontakt: www.bekesvidek.hu
4.	Krajské sdružení venkovské turistiky v Borsod-Abaúj-Zemplén	nezisková organizace, vznikla v roce 1999 a má 52 zakládajících členů, kontakt: www.baztour.hu
5.	Venkovské sdružení Slunečnice Dolní Tisa	10 členů, kontakt: www.alfoldturizmus.hu
6.	Sdružení venkovské turistiky Fejér	sdružení Středního Zadunají. 5 členských organizací, kontakt: www.fmfalusi.hupont.hu
7.	Asociace venkovské turistiky Győr-Moson-Sopron	nezisková organizace, založena roku 2007, 111 členů, kontakt: www.pannonland.hu
8.	Asociace venkovské turistiky Hajdu-Bihar	založeno roku 1996, 49 členů, kontakt: www.alfolditurizmus.com
9.	Asociace venkovské turistiky Heves	211 členů, kontakt: www.hevesfalutur.hu
10.	Krajské sdružení venkovské turistiky Manilla-Jász	založeno v roce 1994, v roce 2005 se stalo neziskovou organizací, kontakt: www.falusi-turizmus.cm
11.	Asociace venkovské turistiky Pest	založena v roce 2001, 41 členů, kontakt: www.falutourpm.hu
12.	Organizace venkovské turistiky Szabolcs-Szatmár-Bereg	založena v roce 1992, 47 členů + 15 členských obcí, kontakt: www.falusi-turizmus.net
13.	Sdružení venkovské turistiky Vas Megyei Szövetsége	nezisková nevládní organizace, založena v roce 1998, 84 členů + 48 krajských měst, kontakt: www.vasfalutur.hu
14.	Krajské sdružení venkovské turistiky Veszprém	41 členů, kontakt: www.falusiturizmusvp.hu
15.	Krajské sdružení venkovské turistiky Zala	založeno v roce 1994, kontakt: www.zalafalutur.hu
16.	Krajské sdružení venkovské turistiky Komárom-Esztergom	nedostupné informace
17.	Asociace venkovského stravování Nógrád	nedostupné informace
18.	Asociace venkovské turistiky Somogy	nedostupné informace
19.	Asociace venkovské turistiky Tolna	nedostupné informace

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 4 Krajské svazy a sdružení zabývající se agroturistikou v Polsku

	Vojvodství (kraj)		
	Dolnoslezské		Podleské
1.	Městské sdružení přátel Myslakowice, regionální podpora a pobyty na farmě – cca 1000 lůžek v turistických zařízení	36.	Suwalská komora zemědělství a cestovního ruchu - zal. 1002, 80 členů – kontakt: www.suwalki-turystyka.info.pl
2.	Agroturistické sdružení Massif	37.	Zemské sdružení Sejnensko – 90 členů, zal. 1993, kontakt: www.ziemia-sejnenska.pl .
3.	Agroturistický svaz Vratislav – zal. 1996	38.	Agroturistický svaz Podlesko – zal. 1996, kontakt: www.psa.org.pl
4.	Sudetský svaz venkovské turistiky – zal. 1993, kontakt: www.agrosudety.pl	39.	Agroturistická asociace „Los“ Biebrzańsko - Narew – 20 členů, kontakt: www.naszekwatery.org
5.	Sdružení ubytování ve Slezsku	40.	Sdružení ubytování Podlesko
6.	Sudetský svaz venkovské turistiky Zdroje – 45 členů, kontakt: www.zdroje.sudety.info.pl		Pomořské
	Kujavsko-Pomořské	41.	Sdružení pro rozvoj venkovské turistiky Slowiniec – zal. 1999, 28 členů, kontakt: www.slowiniec.pl
7.	Agroturistické sdružení Brodnicki jezero	42.	Agroturistická asociace Gdaňsk
8.	Svaz zemědělství a cestovního ruchu	43.	Turistické sdružení Choczewsko – zal. 2003, 34 členů
9.	Sdružení ubytování Kujavsko-Pomořansko	44.	Agroturistické sdružení Sworacy – kontakt: www.sworacy.pl
	Lublinské	45.	Agroturistická asociace okresu Bytów Agro Kaszuby – zal. 2001, kontakt: www.agrokaszuby.com.pl
10.	Agroturistický svaz Lublin	46.	Agroturistická asociace Pomořsko – Kaszubsko – zal. 1995, 20 členů, kontakt: www.agromorze.pl
11.	Agroturistický svaz Nadbuzzańskie – zal. 1995, 29 členů, 200 lůžek, kontakt: www.wolauhruska.pl	47.	Sdružení farem Pomezania
12.	Agroturistická asociace Leczyńsko – Włodawskie	48.	Turistické sdružení Kaszuby – zal. 1996, 88 členů, kontakt: www.zmyslykaszub.pl
13.	Agroturistická asociace Roztoczanski v Susieci – 34 členů, kontakt: www.susiec.com.pl		Slezské
14.	Svaz měst a obcí Kwaterodawców a Zwierzyniec – zal. 1997, kontakt: www.wakacje.agro.pl	49.	Sdružení ubytování – Slezské
15.	Turistické sdružení Krasnobrodzka – 1700 lůžek	50.	Agroturistický svaz Cieszyn „Natura“ – zal. 2002, 32 členů, kontakt: www.agroturystyka.wbeskidy.pl
16.	Agroturistická asociace Podlasie		Svatokřížské
17.	Zemský svaz agroturistiky Lubartowska	51.	Asociace cestovního ruchu a agroturistiky Śladkowski – 17 členů
18.	Městské sdružení agroturistiky Adams	52.	Agroturistická asociace Czarnej Dolina – zal. 2003, 24 členů, 200 lůžek
19.	Zemský svaz agroturistiky Janowska	53.	Sdružení ubytování Svatokřížsko

20.	Okresní středisko – agroturistická asociace v Hrubieszów		Varminsko-Mazurské
21.	Agroturistická asociace Lublinská unie	54.	Sdružení agroturistiky Ekorozvoj – Mazury
22.	Sdružení ubytování Lublin	55.	Varminsko – Mazurská asociace agroturistiky – zal. 1993, 118 členů
23.	Sdružení obcí Kwaterodawców Nielisz	56.	Svaz venkovské turistiky Mamry – zal. 2003
	Lubušké	57.	Sdružení ubytování Varminsko – Mazurské
24.	Sdružení agroturistiky Lubusz		Velkopolské
	Mazovské	58.	Sdružení agroturistiky Zlotowo Krajna – kontakt: www.agrokrajna.pl
25.	Asociace venkovské turistiky Mazov	59.	Sdružení agroturistiky východního Velkopolska – zal. 1998
26.	Sdružení ubytování Mazov	60.	Agroturistický svaz Szamotuly
27.	Sdružení severní Mazovsko	61.	Velkopolská společnost agroturistiky a venkovské turistiky
	Malopolské	62.	Sdružení ubytování Velkopolsko
28.	Sdružení agroturistiky a cestovního ruchu Hory	63.	Sdružení turistických farem okresu Nowotomyski.
29.	Agroturistický svaz Górale	64.	Agroturistické sdružení obcí Kobyla Góra
30.	Agroturistické sdružení Limanowski kraj		Západo-pomořanské
31.	Agroturistické sdružení Galicyjskie farmy – zal. 1993, 22 členů, kontakt: www.agroturystyka-ggg.pl	65.	Baltický agroturistický svaz – kontakt: www.agroturystyka.jaroslawiec.pl
32.	Sdružení ubytování Malopolsko	66.	Agroturistické sdružení Wiatrak (Větrný mlýn) – 22 členů
	Opolské	67.	Sdružení ubytování Západopomořansko
33.	Opolské sdružení pro místní integraci – 60 členů, kontakt: www.eintegracja.pl		Lodžské
	Podkarpatské	68.	Sdružení rodinných agroturistických farem v povodí řek Warty a Pilicy – zal. 2001.
34.	Asociace agroturistických farem Podkarpatsko - kontakt: www.agropodkarpacie.pl		
35.	Sdružení ubytování Podkarpatsko		

Zdroj: vlastní zpracování